

49. SAYI

ŞALOM

Dergi

Mediterranean Delight
SIMONA GUZMAN

HİNDİSTAN'DA
BİR AVARE

Zaman TÜNELinde
Karon Kitabevi

Kolombiya'nın
Los Turcos'ları

Aşkların şehri
SAGALASSOS

İsrail-Filistin
SİNEMASI

Enrico
Macias
53 yıldır
sahnelerden
inmeyen

VAKKO

Editörden...

Sevgili okurlar önemli dini bayramları, uzun tatil dönemlerini geride bıraktık, Şalom Dergi'nin 49. sayısı ile yeniden birlikteyiz. Ülkemiz de 7 Haziran seçimlerini geride bıraktı, 1 Kasım erken seçimlerine hazırlanıyor. Bu seçimlerin, Türk halkına özlemini çektiği iç barışı, huzuru ve güven ortamını getirmesini canı gönülden diliyorum. Okurlarımıza bu ay yine ilginç ve dopdolu bir dergi hazırladık. İlginç olmanın ötesinde çok değerli bir araştırma olan "Zaman Tüneli'nde Karon Kitapevine yolculuk" başlıklı yazının tarihi bir belge niteliği taşıdığına inanıyorum. Naziler iktidara gelinceye dek İstanbul'da Alman kitabeve denince 'a ait Tünel Kitabevi aklı gelirdi. Ancak 1933 yılında müdavimler alışverişi keserken, müşterileri olmaya devam edenler Anti-Naziler, Yahudiler ve Sosyalistler oldu. Bu yazı Yahudi Karon ailesinin

öyküsünü aktarırken bir döneme de ışık tutmakta.

14. İstanbul Biendali'nin "Tuzlu Su; Düşünce Biçimleri Üzerine Bir Teori" etkinliğini şimdiye dek takip etmedinizse, halen fırsatınız var. Bu konudaki yazımızı okuyup yola çıkın...

Şalom Gazetesi çizeri İzel Rozental "İzlenimler" köşesinde seyahat anılarını bizlerle paylaşıyor... "Hindistan'da bir Avere" yazısını gelecek ay "Hindistan'da Dügün" izleyecek... İlkinin tadı damağımızda, devamını merakla bekleyeceğiz.

"Su şehri Sagalassos"; aşkların, ihtirasların ve imparatorların gözde şehri. Bu yazıyı okuduktan sonra Burdur yakınlarında bir kültür gezisini hedefleyebilirsiniz. "Zamanı öğüten semt: Yeldeğirmeni" yazısı ise, yerleşimin 1800'lerin ilk yıllarında başladığı Yeldeğirmeni'nin nostaljik geçmişini ve günümüzde yaşadığı hızlı değişimi irdeliyor. Türkiye'den epey uzaklaşıp Güney Amerika'ya kadar uzanırsak, "Kolombiya'nın Los Turkos'ları" kimlermiş, göreceğiz...

Zali de Toledo, kültür ataşesi olarak Türkiye-İsrail arasında yıllarca düzenlediği kültür ve sanat etkinlikleriyle hafızalarımızda yer eden bir isim. Şimdi onun kızı Simona Guzman'ı tanıyacağız. Annesi gibi cesur bir kişi olan Guzman dergiye verdiği söyleşide Mediterranean Delight festivalini anlattı.

Ve baş konuğumuz, kapağımızdaki çok ünlü kişi Enrico Macias... 53 yıllık müzik kariyeri boyunca birkaç neslin onun müziği ile büyüdüğü Enrico, konseri öncesinde Şalom Dergi okurlarına özel söyleşi verdi. 18 Kasım'da İstanbul'da konseri var, kaçırmayın...

Yeni Şalom Dergi'lerle sizleri buluşturmak dileğiyle esen kalın...

Nelly BAROKAS

nellybarokas@gmail.com

ŞALOM Dergi

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. adına sahibi

Av. Yakup Barokas

Genel Yayın Yönetmeni

İvo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

İşık Sivil Karakoç

Editör ve Yan Yayınlar Koordinatörü

Nelly Barokas

Reklam Planlama Koordinatörü

İsak Behar

Sayfa Tasarımı

Semra Öner

Bella Parlakşımşek

Kapak Tasarımı

Bella Parlakşımşek

Yazı Kurulu

Nelly Barokas, Gila Erbeş,

Tuna Saylağ,

Suzan Nana Tarablus,

Aylin Yengin

İdari Koordinatör

Anet Pase

Yönetim Yeri

Atiye Sok. Polar Apt. 1/2/6
Teşvikiye - İstanbul

T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44

F: (0212) 231 92 83

www.salomdergi.com

Basıldığı Yer

Gezegen Basım Ltd.Şti
Yüz Yıl Mahallesi, Matbaacılar Sitesi, 2.

Cadde, No:202/A Bağcılar İstanbul

Tel: (0212) 325 7125

www.gezegenbasim.com.tr

Yayın Türü

Yaygın - Süreli

Seçkin kitapçılarda
satılmaktadır.

ŞALOM GAZETESİ'NİN EKİDİR
ABONELERE ÜCRETSİZDİR

ÇİZGİ DIŞI

İRVİN MANDEL

10 SÖYLEŞİ

53 yıldır sahnelerden inmeyen

Enrico Macias

46 SÖYLEŞİ Simona Guzman ve Mediterranean Delight

36 İZLENİMLER

Hindistan'da bir Avare

İçindekiler

20 MEKÂN

Zamanı
öğüten semt:
Yeldeğirmeni

60 MODA

New
York
moda
haftası

70

6 KİM, NASIL, NEREDE?

Sheyna Mars'taki tek Yahudi olacak
Avustralyalı bakan Tevrat üzerine yemin etti

58 NİTELİK/KİTAPLIK Yaz bitti – Caz başlıyor

64 SANAT Acımızı sanatla yaşıyor, iyileşmeyi de sanatla buluyoruz

70 AKTÜEL Beyne yapılan baskı: Önyargı

74 GEZİ NOTLARI Kolombiya'nın "Los Turkos"ları

80 GURME Kaş ve kamp deneyimlerim

84 SINEMA İsrail-Filistin Sineması 1

90 ASTROLOJİ Adil ve arabulucu Terazi Burcu

50 KÜLTÜR

Aşkların ve
ihtrasların
şehri
Sagalassos

26 KÖKLER

Zaman
Tünelinde Karon
Kitabevi'ne
yolculuk

78 STİL

Bir tutku objesi:
Ayakkabı

92

SANAT
AJANDASI
Sezona
konserlerle
merhaba

64

KİM, NEREDE, NASIL?

Nelly BAROKAS

“MARS’TAKİ TEK YAHUDİ BEN OLACAĞIM”

ABD’li Dr. Sheyna Gifford fizikçi olarak görev yaptığı Nasa’nın bir yıllık uzay çalışmaları projesi ekibinin tek Yahudi elemanı. Blogunda “Being Jewish on Mars”. (Mars’ta Yahudi Olmak) başlığı altında yaptığı açıklamada Sheyna Gifford, Şabat mumlarını Mars’ta yakmanın heyecanını paylaştı. Massachusetts’teki din adamı arkadaşı Josh Breindel’e de “Mars’taki tek Yahudi ben olacağım” mesajını attı. 36 yaşındaki Dr. Sheyna Gifford, Hawaii’de tecrit halinde çalışmalarını sürdüren altı kişilik uzay araştırma ekibi arasında yer alıyor.

BÜYÜYÜ BIRAKTI FBI AJANI OLDU

Harry Potter filminin yıldızı 26 yaşındaki Daniel Radcliffe “Imperium” adlı filmin çekimlerine hazırlanıyor. Film icabı saçını traş ettiren ünlü oyuncu rolü gereği aynen bir neo-Nazi’ye benzedi. Önümüzdeki yıl vizyona girecek Imperium’un yönetmenlik koltuğunda Daniel Ragussis oturuyor. Michael German isimli FBI ajanının gerçek hikâyesinden yola çıkılan filmde, Radcliffe ABD’deki Neo-Nazi gruplarının içine sızarak bir davayı araştırarak.

JACKIE COLLINS HAYATINI KAYBETTİ

“Evli Aşklar” ve “Çoşkunun Bedeli” gibi aşk romanları Türkçeye de çevrilen ünlü yazar Jackie Collins, Eylül ayı ortalarında, 77 yaşında Los Angeles’ta hayatını kaybetti. Çok satan aşk romanlarıyla tanınan Collins’in meme kanseri tedavisi gördüğü açıklandı. Ünlü aktris Joan Collins’in kardeşi olan Jackie Collins’in kitapları, 40 yılı aşan kariyerinde 40 ülkede 500 milyondan fazla sattı. Collins kardeşlerin babaları Joseph, Güney Afrika doğumlu olup bir tiyatro şirketi sahibiydi. Büyükbaba Isaac Harts, Güney Afrika’nın ünlü bir müzikholünde çalışırken yetenekli bir Yahudi kıza, aktris ve dansöz olan Hetty Assenheim ile tanışıp evlenmişti.

GURURLU BABA SEINFELD

ABD’li oyuncu, sunucu, komedyen Jerry Seinfeld binicilik yarışmasında ikinci olan kızına bu alanda her türlü desteği veriyor. 14 yaşındaki kızı Sascha’nın binicilikte ilerlemesi için zamanının bir kısmını onunla yakından ilgilenerek geçiriyor. Sascha, 1999’da evlenen Jessica – Jerry Seinfeld çiftinin üç çocuğundan en büyüğü. Seinfeld’lerin 12 yaşında Julian Kal ve 10 yaşında Shephard Kellan adlı iki oğulları var. 61 yaşındaki Jerry Seinfeld’in yarış öncesinde heyecanlı olan kızını sakinleştirmeye çalıştığı dikkat çekti.

AVUSTRALYALI BAKAN TEVRAT ÜZERİNE YEMİN ETTİ

Avustralya’da Tabii Kaynaklar ve Enerji Bakanı olarak görevlendirilen Josh Frydenberg, görevini devralırken yeminini elindeki Tevrat’ı tutarak yaptı. Frydenberg, Avustralya siyasetinde etkin iki önemli Yahudi siyasetçiden biri olan Zelman Cowen’in desteği ile yükseldi. Josh Frydenberg 2013 yılında Parlamento Sekreteri olarak, 2014’de de Maliye Bakanı Yardımcısı olarak görev yapmıştı. Melburn’da doğan Yahudi siyasetçi halen bu kentte yaşıyor.

JAMES FRANCO PORNO İMPARATORLUĞU KURUYOR

Her oynadığı filmde farklı karakterleri başarı ile canlandıran James Franco, bu kez porno imparatorluğu kuran ikiz kardeşleri canlandıracak. David Simon'un HBO televizyonu için çektiği "The Deuce" adlı filmde Franco, 70'li ve 80'li yıllarda Times Square'de porno ticareti kuran ikiz kardeşleri oynuyor.

Yale üniversitesinde doktora çalışmasına da hazırlanan çok yönlü oyuncu James Franco, bu ay yakın dostu Seth Rogen'in Alzheimer ile mücadele yararına düzenlediği bir etkinlikte çocukken kutlayamadığı Bar-Mitzva törenini de gerçekleştirecek.

Amos Gitai filmin bir oyuncusu ile birlikte

GITAI, BİR TRAVMAYI BEYAZ PERDEYE TAŞIDI

Venedik Film Festivalinde 7 Eylül Pazartesi günü gösterimi yapılan Amos Gitai'nin "Rabin, The Last Day" (Rabin, Son Gün) adlı filmi İsrail Başbakanı Yitzhak Rabin'in öldürülmesini konu edinirken, bu cinayetin asıl sorumlularının kimler olduğunu sorguluyor. Amos Gitai bu cinayetin, çok uzun süreli İsrail-Filistin anlaşmazlığının çözülmesi ve tarafların birbirlerini tanımaları yönünde gösterilen çabaların son bulmasına sebep olduğunu belirtirken, "Şimdi o dönemden 180 derece uzaklaştık" demekte.

FARŞÇA İSRAİL FİLMİ İDDİALİ

"Baba Joon" İran doğumlu İsrailli bir yönetmenin ve oyuncuların Farsça lisanında çektikleri, bu yıl Yabancı Lisanda Filmler kategorisinde Akademi ödülüne aday gösterilecek bir film.

"Baba Joon" geçtiğimiz günlerde, Oscar ödülünün İsrail versiyonu olan Ophir ödülünü en iyi görüntü, en iyi yönetmen, en iyi müzik, en iyi senaryo ve en iyi kostüm dallarında kazandı. Yuval Delshad'ın yönettiği film üç İranlı Yahudi erkeğin nesiller arası anlaşmazlığının aktarıldığı bir aile öyküsünü konu ediniyor.

IVANKA TRUMP 3. KEZ ANNE OLACAK

Emlak piyasası devi ve New York Observer gazetesi sahibi Jared Kushner ile evlenmesinin ardından Yahudi olan Ivanka Trump üçüncü çocuğuna hamile olduğunu sanal ortamda duyurdu. ABD'de Cumhuriyetçilerden başkan adayı olmak için mücadele veren babası Donald Trump'ın bazı şirketlerinde fiilen çalışan Ivanka Trump'ın 4 yaşında Arabella adlı bir kızı ve 2 yaşında Joseph adlı bir oğlu var.

ÜÇ ÜNLÜ BİR ARADA

Kate Hudson, Jennifer Aniston ve Julia Roberts, Atlanta'da aynı filmin çekimleri sırasında bir araya geldiler. Mother's Day adlı film Garry Marshall'ın yönetiminde Sevgililer Günü ve Yılbaşı Gecesi gibi günleri konu edinen film dizisinin bir bölümü. Anya Kochoff-Romano ile Lily Hollander'in senaryosunu yazdığı film, bazı annelerin öykülerini beyazperdeye yansıtmakta. Film çekimleri arasında dinlenirken Kate Hudson, Jennifer Aniston ile çektiği selfie'yi paylaşarak Mother's Day filminin duyurusunu yaptı.

CLINTON, LENA DUNHAM'A SÖYLEŞİ VERDİ

ABD 2016 başkanlık seçimi yarışına hazırlanan Hillary Clinton, Yahudi komedyen Lena Dunham'a söyleşi verdi. Lena Dunham HBO televizyonunda çok sevilen "Girls" adlı show programının yaratıcısı. Demokratların adayı olarak Clinton'un, gençlerin oylarını kazanmak için söyleşi vermeyi kabul ettiği belirtilmektedir. Hillary Clinton, Lena Dunham ile feminizm konusunda konuştu, üniversite yılları anılarını ve siyaset yaşamının ilk yıllarının heyecanını paylaştı.

WINONA RYDER FESTİVALİN KONAĞI OLACAK

15 ülkeden 80 filmin katılımı ile gerçekleşecek İngiltere Yahudi Film Festivali'nin bu yılki yıldızı Winona Ryder olacak. Bu yıl 19.'cüsü düzenlenen festival 7-22 Kasım tarihleri arasında Londra'da ve diğer kentlerde gerçekleşecek. Festivalde en ilgi çekici filmler; Cannes'da ödül kazanan 'Son of Soul', David Leon'un filmi 'Orthodox', Winona Ryder'in başarılı bir oyun sergilediği 'Experimenter' olacak.

NATALIE PORTMAN ANTİSEMITİZMDEN ENDİŞELİ

Natalie Portman, İngiliz dergisi Marie Claire'e verdiği söyleşide Fransa'da yükselmekte olan antisemitizmden endişe duyduğunu dile getirdi. Portman, antisemitizm ve nefret suçlarına karşı tepkili olmanın sadece toplumsal bir sorumluluk olmadığına, aynı zamanda bir empati duyma meselesi olduğuna işaret ediyor. Bilindiği üzere Portman, Paris Opera ve Balesinin müdürlüğünü yapan eşi Benjamin Millepied ve oğlu ile geçtiğimiz yıldan beri Paris'te yaşıyor. Portman, "Nefret ve antisemitizm dünyada her yerde var, bunun bilincinde olmak çok önemli. Nefret ve ırkçılıkla karşı karşıya gelen ve bundan dolayı ezilen insanları anlamak, empati kurmak gerekli" sözleri ile görüşlerini paylaştı.

GERÇEKTEN BİRLİKTELER

Oscar ödüllü ABD'li oyuncu Gwyneth Paltrow'un Glee dizisinin yapımcısı Brad Falchuk ile birlikte olmaya başladığı yönündeki dedikodular bir sosyal medya paylaşımı ile doğrulandı. Yeni dizisi Scream Queens'in prömyeri şerefine verilen partide Gwyneth Paltrow'la birlikte çektiği siyah beyaz bir fotoğrafı Instagram hesabında yayınlayan Falchuk, fotoğrafa bir de "Ben ve bu geceki randevum" notunu düştü. İkilinin partiden sonra da bir İtalyan restoranına gidip baş başa akşam yemeği yediği açıklandı.

KIRK VE ANNE DOUGLAS SERVETLERİNİ BAĞIŞLIYORLAR

98 yaşındaki Rus göçmeni aktör Kirk Douglas Hollywood'da yaptığı serveti şimdi dağıtmaya karar verdi. 61 yıllık eşi Anne ile Beverly Hills'de yaşayan bir zamanların ünlü aktörü çocukluğundaki fakirlik günlerini unutmuyor, "Annem bana diğer insanları da düşünmelisin öğüdünü verirdi, ben bunu unutmadım" diyor. Kurdukları Douglas Vakfı sayesinde yaşlı çift üniversitelere, çocuk hastanelerine, kadın sağlığı merkezlerine, tiyatrolara önemli bağışlarda bulunmakta. Çocuk hastanesinde hizmet yapacak bir robota da (Kirk Douglas'ın oynadığı önemli bir karakter) Spartaküs adı verildi.

tanesinde hizmet yapacak bir robota da (Kirk Douglas'ın oynadığı önemli bir karakter) Spartaküs adı verildi.

HER YERDE İLTİMAS. BONUS PLATINUM.

Bonus Platinum'la her yerde iltimaslı olmanın keyfini yaşarsınız. Alışverişlerinizden **% 50 daha fazla bonus** kazanmanın yanı sıra, seçkin restoranlarda size **özel indirimlerden** yararlanırsınız.

Bonus Platinum'un size sunduğu diğer **ayrıcılıklar ve ayrıntılı bilgi** bonus.com.tr'de.

ŞALOM ÖZEL

53 YILDIR SAHNELERDEN İNMEYEN

ENRICO MACIAS

Müjdemî isterim: unutulmaz şarkıların sahibi Enrico Macias 18 Kasım akşamı Zorlu Performans Sanatları Merkezi'nde unutulmaz bir konser verecek. 1960'larda başladığı müzik kariyerinde 50 yılı geride bırakan, yayınladığı yüzlerce kayıtla sesini tüm Avrupa'ya duyuran, sanatçı için, "Bir nesil onunla büyüdü" desek yalan olmaz herhalde. İlk kez 1962 yılında Türkiye'ye gelen ve bir günde 3 konser vererek Türk izleyicisini kendine hayran bırakan Enrico Macias ile 18 Kasım'daki konseri öncesinde bir söyleşi yapma fırsatı bulduk. O hâlâ aynı enerjiye sahip, o hâlâ dokunaklı melodilerini dilimizden düşürmediğimiz aşk şarkılarının bestecisi, anlayacağınız o hâlâ bizim bildiğimiz Enrico. Konser biletleri hızla tükeniyor, sonra kaçırdım diye hayıflanmayın... Benden söylemesi.

Öncelikle büyük geçmiş olsun diyerek başlayalım. Umarım, geçirdiğiniz küçük operasyonun ardından kendinizi daha iyi hissediyorsunuzdur.

Yazın dikkat edilmesi gereken tek şey özel havuzlar ve ıslak zeminlerdir. En ufak bir dalgınlıkta maalesef insan kayıp kolunu bacağına kırabiliyor. Ben bu konuda çok dikkatliyimdir. Ne var ki, bu defa banyoda düşüp kolumu kırdım. Neyse ki alçım yakında çıkarılacak. Bu işi en ucuz şekilde atlattım. Ekim ayındaki konserlerime de sorunsuz bir şekilde başlayacağım. Konserlerimi iptal etmedim.

Kariyerinizin neredeyse 55. yılını kutluyorsunuz. Bu kadar uzun süre sahnelerde kalmanın sırrı nedir?

1962’de üne kavuştum. Sanırım elli yıldan fazla oluyor. Ben daima kendi yazdığım, bestelediğim şarkıları okudum. Çok genç yaşlarda bile... Aslen Cezayir doğumluyum. Constantine şehrinde doğdum. Bu açıdan rahatlıkla bir Osmanlı ailesinin çocuğuyum diyebilirim. Dünyada da ilk beni kabul eden ve star unvanı veren ülke Türkiye’dir. Bunu Ankara Radyosu’nda eğlence yayınları müdürü olan ve elli yıldır iletişimimizi asla kesmediğim sevgili Erkan Özerman’a borçluyum. Onun arkadaşlığını, dostluğunu, kardeşliğini hayatta hiçbir şeye değişmem. Kendi şarkılarını okuyan, kendi hislerini, kendi heyecanlarını, kendi dertlerini anlatan bir insanım. Bildiğiniz gibi ben tek bir şarkıyla zirveye çıktım: “Adieu Mon Pays” ile... Acıklı bir hikâyesi vardı. Doğduğum, büyüdüğüm Constantine şehrini terk edip Paris’e

gelişimin hikâyesidir. Daha sonra Paris beni kucakladığı için Paris’e teşekkür anlamında da şarkılar besteledim. Dinleyicilerime karşı hep samimi oldum, onlar da beni hep sevdiler. İşin sırrı bu olsa gerek...

Bu yarım yüzyıl içerisinde kaç albüm çalışması gerçekleştirdiniz? En çok sevdiğiniz albümünüz hangisi?

Bütün albümlerimi severek yaptım. Biri diğerinden daha iyi demeyeceğim, şarkılar benim çocuklarım gibidir. Bir baba, çocukları arasında ayırım yapamaz. 800’e yakın şarkı besteledim desem, bunun bir rekor olduğunu sanırım sizler de kabul edersiniz. 40 tane uzunçalar yaptım, milyonlarca 45’lik plağım satıldı. CD devrine geçtiğimizde ise yine satış rekorlarını muhafaza etmeyi başardım. Kariyerimde en önemli olan nokta, şarkılarımın yurtdışına açılmasıydı. Mesela sadece Türkiye’de, Fransızca olarak bestelediğim en az seksen şarkımın Türkçeye çevrildiğini biliyorum. Tam olarak rakam veremiyorum çünkü telif haklarımı hiçbir zaman alamadım. Bu bir gerçek! Eskiden kurumsallaşmadığı için verilmiyor-

du, şimdi kurumsallaşma tamamlandı, ama yine alamıyorum. Şarkılarım Arapçadan İbraniceye, İspanyolcadan İtalyancaya farklı dillerdeki sözlerle de okundu. Onun için size verdiğim bu sonuçlar, sadece Fransızca olarak Fransa’da piyasaya çıkan ve frankofon ülkelerde satılan plakları kapsıyor. Böyle bakınca, oldukça düşük bir sayı.

Bu müzik ve duygu dolu uzun yıllar boyunca, yaşadığınız en büyük pişmanlığınız hangisi?

Pişman olacak bir şey yapmadım ki... Çok şanslıydım. İlk şarkımla sevildim ve zirveye çıktım ve bu 50 yıl bu şekilde devam etti. Müziğin

dışında da elimden geldiği kadar birçok kurumda çalıştım. Şu an Birleşmiş Milletler’in kültür ve iyi niyet büyükelçilerinden biriyim. Afrika’da konserler verdiğim, bir doğal afette insanlara yardımcı olmak amacıyla onlara moral vermek için dünyanın bir ucundan diğerine seyahat ettiğim çok oldu. Bunları yapamamış olsaydım üzüntülerim, pişmanlıklarım olurdu. Oysa şu an çok huzurluyum. Bu iyi niyet elçiliği olayına büyük önem veriyorum. En zor şartlarda dahi olsa, dünyanın en ücra köşelerine ulaşıyorum.

Aslen Cezayir doğumluyum. Constantine şehrinde doğdum. Bu açıdan rahatlıkla bir Osmanlı ailesinin çocuğuyum diyebilirim. Dünyada da ilk beni kabul eden ve star unvanı veren ülke Türkiye’dir.

**Tanrı'nın verdiği
ömrümü O'na
layık bir biçimde
yaşadım. Sanırım
eşimin ölümünden
sonra manevi
olaylara daha çok
önem vermeye
başladım.**

Sevenlerim
beni hiç terk
etmediler.
Düşünsenize,
tam üç nesil
beni sevdi,
böyle bir
mutluluk
olabilir mi?
Bu örnek
Türkiye için
de geçerli.

Enrico Macias

Gerçek ismi Gaston Ghrenassia olan Enrico Macias, 11 Aralık 1938 tarihinde Cezayir'in Constantine şehrinde doğdu. Yahudi kökenli Cezayir asıllı Fransız şarkıcıdır. Babası Sylvain Ghrenassia'dır. Enrico Macias çocukluktan itibaren gitar çaldı. Okul öğretmenini olmak için eğitim aldı ama müzikten kopamadığı için öğretmenlik yapmadı. 29 Temmuz 1961 tarihinde karısı Suzy ile Cezayir'i terk ederek Fransa'ya yerleşti. Müzik çalışmalarına orada devam etti ve Enrico Macias ismini kullanmaya başladı. 1962 yılında ilk plağını yaptı. Fransız televizyona çıktı ve bir gecede ünlü oldu. 1964 yılından itibaren Paris'te (Olympia), Ortadoğu'da (başarılı bir turne), Lübnan, Yunanistan, Türkiye, Moskova Dinamo Stadi'nda, diğer Sovyet şehirlerinde, Japonya, İspanya, İtalya'da konserler verdi. 17 Şubat 1968 tarihinde başlayan Chicago, Dallas ve Los Angeles'i kapsayan ABD konserleri ve Kanada da Quebec'te konserler verdi. 1976 ve 1978 yıllarında İsrail'de iki kez konser verdi. Enrico Macias Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, İbranice, Türkçe, Yunanca, Ermenice, Arapça Yidiş gibi birçok farklı dillerde şarkılar söyledi. 1992 yılında "Quelle nuit" adlı bir televizyon filminde de oynadı. Enrico Macias'ın bugüne dek tam 40 albümü yayınladı. Sanatçının 60'tan fazla parçası Türkçe sözlerle, Türk sanatçılar tarafından yorumlandı ve her biri büyük sükse yaptı. Bu parçalar arasında en çok bilinenleri: Ajda Pekkan'ın seslendirdiği "Hoşgör Sen - On S'embrasse et On Oublie", Selçuk Ural, Juanito ve Gönül Yazar tarafından seslendirilen "Arkadaşımın Aşkısın - La Femme de Mon Ami", Seyyal Taner'in seslendirdiği "Son Verdim Kalbimin İşine - Je Suis Content Pour Toi", "Çal Çingene - Zingarella" şarkı-larıdır. 1960'larda başlayan müzikal kariyerinde, sadece Fransa'da değil Avrupa'nın pek çok farklı ülkesinde geniş bir dinleyici kitlesine sahip olmayı başardı. 1976 yılında Ajda Pekkan ile birlikte Paris'teki Olympia'da unutulmaz bir konser verdi. 1961 senesinde evlendiği ve 47 sene evli kaldığı eşi Suzy Leyris 23 Aralık 2008 tarihinde vefat etti. Jocya (d.1963) adında bir kızı vardır. Oğlu Jean-Claude Ghrenassia tanınmış bir müzik yapımcısıdır.

Stüdyo Albümleri

- 1963 - Enrico Macias
- 1966 - 12 Nouvelles Chansons
- 1968 - Un Rayon de Soleil
- 1970 - Bravo Enrico!
- 1970 - De Musique en Musique
- 1971 - Un Grand Amour
- 1972 - A la Face de l'Humanité
- 1973 - Un Homme a Traversé la Mer
- 1974 - Vous les Femmes
- 1974 - Enrico Macias 1975
- 1975 - Melisa
- 1977 - Aimez-Vous les Uns les Autres
- 1977 - Le Violon de Mon Père
- 1979 - Ou la Poésie de la Méditerranée
- 1979 - En Egypte
- 1980 - Enrico Macias
- 1981 - Un Berger Vient de Tomber
- 1983 - Enrico Macias
- 1984 - Générosité
- 1985 - Enregistrement Public
- 1986 - Mon Chanteur Prétéré
- 1989 - Macias
- 1991 - Enrico
- 1993 - A Suzy
- 1995 - Et Johnny Chante l'Amour
- 2003 - Oranges Amères
- 2006 - La Vie Populaire
- 2011 - Voyage d'Une Mélodie

Konser Albümleri

- 1964 - Enrico Macias A l'Olympia 1964
- 1965 - Enrico Macias A l'Olympia 1965
- 1968 - Olympia 68
- 1974 - C'est Ça l'Amour - A l'Olympia
- 1980 - Olympia 80
- 1982 - Olympia 82
- 1990 - Olympia 1989
- 1996 - La Fête à l'Olympia - 1996
- 1997 - Je Me Souviens 1964-1995 - En Concert
- 1999 - Hommage à Cheikh Raymond
- 2001 - Musicorama
- 2004 - Olympia 1972-1980
- 2004 - A l'Olympia - Live 2003

Derleme Albümleri

- 1998 - 20 Chansons d'Or
- 2000 - L'Oriental
- 2002 - Talents Du Siècle
- 2003 - Master Serie Vol 1
- 2003 - L'Essentiel
- 2003 - Le Meilleur d'Enrico Macias
- 2004 - 25ème Anniversaire
- 2004 - Experience
- 2005 - Chanter
- 2007 - Talents
- 2007 - Gold
- 2007 - Les 50 plus belles chansons d'Enrico Macias
- 2008 - Platinum Collection

Düşünüyorum da, müzik dünyasında herhangi bir pişmanlığım ya da üzüldüğüm bir şey oldu mu diye, inanın yok. Sevenlerim beni hiç terk etmediler. Düşünsenize, tam üç nesil beni sevdi, böyle bir mutluluk olabilir mi? Bu örnek Türkiye için de geçerli.

Peki ya en büyük ödülünüz?

En büyük ödülü bana Tanrı verdi: yaşam ödülünü. Tanrı'nın verdiği ömrümü O'na layık bir biçimde yaşadım. Sanırım eşimin ölümünden sonra manevi olaylara daha çok önem vermeye başladım. Önceden inançlıydım, ama artık dindar oldum galiba...

Sahnedeyken neler hissediyorsunuz?

Tanrı, ben ve seyircim bir aradayız... Bizim için şarkı söylemek ibadettir. Silahım yok, asla olmadı. Şarkılarımın her biri, birer silah gibi sevdiklerimi korusun. Bugünkü terörle dolu bu dünyada elimden başka ne gelir ki?

Bu Türkiye'ye dördüncü gelişiniz. Türk dinleyicileriniz hakkında ne düşünüyorsunuz?

Türk dinleyici beni ilk kez Ankara Radyosunda dinlerken çok sevdi. Kendi vatanı Cezayir'e giremeyen Enrico'ya ikinci bir vatan oldular, kucak açtılar. Beni evlatları olarak kabul ettiler. Erkan Bey'in hazırladığı Ankara'daki ilk konserimi hiç unutamam. Büyük Sinema'daydı. Biletler satışa çıktıktan iki saat sonra tükenmişti. Telefonla Paris'i aradılar ve: "İkinci konseri verir misin?" diye sordular. Kabul ettim. O biletler de gün içinde tükenince, bu sefer aynı gece Ankara Palas'taki gece kulübünde yemekli bir galada şarkı söyledim. Topu topu 16 tane şarkım vardı. O şarkıları da ikişer kere okumak zorunda kaldım. Yolun çok başındaydım henüz. Zamanım yetse, aynı gün içinde tam dört defa konse-re çıkmış olacaktım. Dünya turnesi yaptığım, birçok ülkede programlarımız oldu, şarkılarım çok sevidi. Seyircilerimden büyük ilgi gördüm.

Ama dünyada beni en çok sevmiş olan ve benim de en sevdiğim kitle Türk seyircilerimdir. Bunu hatırlar için ya da reklam için söylemiyorum. Sahnede 50 senemi devirdim, hâlâ aynı aşkla karşı karşıya geliyoruz. Ben bir insanın hem babasına, hem oğluna, hem de dedesine şarkı söyleyebilmiş olan çok nadir ama çok mutlu bir yorumcu-besteciyim.

Zorlu Performans Sanatları Merkezi'nde ilk konseriniz olacak...

Zorlu Performans Sanatları Merkezi'ni bana fotoğraflarıyla ve bazı çekimleriyle Erkan Özerman tanıttı. Ve şu cümleyi sarf etti: "İstanbul'da operanın görevini yapan bir Broadway Tiyatrosu niteliğinde bir yer." Ve ilave etti: "Alaattin'in sihirli lambasından çıkan cin, 'dile benden ne dilersen,' diye sorsaydı 'doğduğum büyüdüğüm şehirde yaşarken bana Zorlu PSM gibi bir tiyatro kazandır' derdim. Bu mesleğin duayeni olarak, ne mutlu bize ki Zorlu PSM var gibi bir konser salonumuz var." Bu konuşmalardan sonra ben de mekâna çok ilgi duydum. Repertuvarına baktım, enternasyonal bir salon... Elimdeki veriler, video ve fotoğraflardan gördüğüm kadarıyla ve Erkan Bey'in bana anlattıklarıyla aklımda tam teşekküllü bir fikir oluştu... Demek ki İstanbul'un en önemli sanat merkezi burası. Yanılmıyorsam operanız ya yandı ya da tamirde. İstanbul'da uzun zamandır uygun bir salon yok, o çizgiden olaya bakarsak Zorlu PSM'yi bir yerde İstanbul'un opera binası gibi de görebiliriz. Heyecan verici bir olay. Orada sahne almak

"Adieu Mon Pays", doğduğum, büyüdüğüm Constantine şehrini terk edip Paris'e gelişimin hikâyesidir. Daha sonra Paris beni kucakladığı için Paris'e teşekkür anlamında da şarkılar besteledim.

beni mutlu edecek. Buna şimdiden inanıyorum.

Türk sanatçılarla da ortak projeler gerçekleştirdiniz. Hangileriydi bunlar?

Türk sanatçıları arasında bir tek Ajda Pekkan ile Paris Olympia'da birlikte program yaptım. İstanbul ve Kıbrıs konserlerimde, zaman içinde Yeliz, Deniz Seki, Seyyal Taner ve Sibel Tüzün bana bir ya da birkaç kez eşlik ettiler. Ama bunlar bir stüdyo ya da CD çalışması değildi. Sadece bir konserle sınırlıydı. Şimdi ise Erkan Bey bana bir proje teklifi sundu. O olaya sıcak

bakıyorum ve büyük önem veriyorum. Çünkü Zeki Müren'in anısına yapılacak bir CD söz konusu. Zeki Müren'in kim olduğunu biliyorum. Türkiye'nin sanat dünyasında gelmiş geçmiş en büyük sanatçı, en önemli ses. Yaptıklarıyla, başardıklarıyla, öncü tarzı ve sesiyle Türkiye'nin en değerli sesiydi. Tabii ki böyle bir plakta Jacques Brel'in "Ne Me Quitte Pas" şarkısını okumak bana gurur verir. Daha önce de o şarkıyı okumuştum. Youtube'a girerseniz benim yorumumu bulabilirsiniz. Bir Türk sanatçısı ile düet yapmam da gündeme geldi. Kral TV bu konuyla ilgili olarak halka yönelik bir anket yapıp bana neticeyi sunacak. Türkçe ve Fransızca olarak okunacak bir şarkı olacak. Şarkının sözlerini Zeki Müren yazdığı için onun sözleriyle okunacak.

En son albümlerinizden ve çalışmalarınızdan söz etsek biraz da...

Meslek hayatımın 50. yılı adı altında çalışmalar yapıldı. Universal Capitol Records bu projenin sorumluluğunu aldı ve şarkılarımı ünlü sanatçılar-

Aşkın Nur Yengi ve Enrico Macias

Ajda Pekkan ile

Macias, çok sevdiği Türkiye'nin reklamını yapıyor

Secil Heper ile

İki eski dost: Erkan Özerman ve Enrico Macias

Enrico Macias, Semra Özal ile birlikte

(soldan sağa) E. Özerman, Güngör Bayrak, E. Macias ve Rika Zarai

Türk sanatçıları arasında bir tek Ajda Pekkan ile Paris Olympia'da birlikte program yaptım. İstanbul ve Kıbrıs konserlerimde, zaman içinde Yeliz, Deniz Seki, Seyyal Taner ve Sibel Tüzün bana bir ya da birkaç kez eşlik ettiler.

la birlikte düet şeklinde sundum. Bu şarkıcılar: Cali, Dany Brillant, Carla Bruni, Corneille, Khaled, Sofia Essaidi, Riff Cohen, Gerard Darmon, Natasha St. Pier, Cobra Casay, Dani, Bruno Maman... "Venez Tous Mes Amis" isimli albümüm çok sevildi ve büyük başarı kazandı. O albümün tanıtımı için Olympia'da iki gece konsere çıktım. Tüm bu ismini verdiğim sanatçılar bana sahnede eşlik ettiler. İçlerinden sadece bir tanesi balkonda eşiyile birlikte oturup bizi izledi. Onlara da mikrofondan teşekkür ettim. Gecede bulundu, fakat sahneye çıkmadı. Kendisi benim çok sevdiğim arkadaşım Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy'nin eşi Carla Bruni idi. Daha sonra "Voyage D'une Melodie" albümümde Yasmin Levy, Theodore Ikel ve Daniel Levi ile de düet yaptım.

En son çıkacak olan "Les Clefs" (Anahtarlar) adlı albümünüz için kimlerle birlikte çalıştınız?

Oğlum Jean-Claude Ghrenassia müzik dünyasında ve basamakları tek tek çıkararak büyük bir yükseliş gösterdi ve yanıma geldi. Hem Fransa'da, hem İngiltere'de prodüktör olarak genç yeteneklerle plaklar yaptı. Çok iyi bir müzik kültürü aldı. Oğlum albümlerimin hem sanat yönetmeni, hem de aranjörü olarak çalışıyor. Ve baba-oğul mutlu bir işbirliğimiz var.

Ayrıca "L'Envers du ciel bleu" isimli bir kitap yayınlamak üzere olduğunuzu biliyoruz. Konusundan biraz bahsedebilir misiniz?

Bundan 12 sene önce "Enrico Macias" isimli, daha çok fotoğraflara dayalı, hayat hikâyemi anlatan bir kitap çıkmıştı. Anılarımı toplayıp bunları sevenlerimle paylaşmayı düşündüm, hâlâ da bunu ciddi ciddi düşünüyorum ve bu konuda en iyisini yapmak için kısa da olsa biraz zamana ihtiyacım var. Elli seneyi anlatmak kolay iş değil.

Birçok film çektiniz, değil mi? Hangileri olduğunu söyleyebilir misiniz?

Sinema ve televizyonda dizi oyuncusu olarak güzel bir kariyerim oldu ve bu konuda özellikle çok zor olan kompozisyonları tercih ediyorum. Zaten bu yüzden komedi filmlerinde oynayıp komedyen olarak kariyer yapmayı istedim. İnanın komedyen olmak kolay bir şey değildir. Son beş

İçim acıyor. İnanamıyorum... Bu yüzyılda, bu devirde insanların birbirlerine karşı zalimce, hem de çok zalimce katliamlara girişmesi izahı olmayan bir vahşet. Elimizden bir şey gelmemesi daha da acı maalesef. İnternet ise hem iyi hem kötü... Neyin doğru, neyin yanlış olduğunu anlayıp çıkarabilmek başlı başına bir uğraş gerektiriyor. Teknoloji ilerledikçe insanların mutlu olacakları

Son zamanlarda dünyanın terör belası yüzünden ne hale geldiğini gördükçe çok büyük ıstırap duyuyorum. İçim acıyor. İnanamıyorum... Bu yüzyılda, bu devirde insanların birbirlerine karşı zalimce, hem de çok zalimce katliamlara girişmesi izahı olmayan bir vahşet.

sene içinde seyirci rekorları kıran "La Vérité si Je Mens" adlı bir filmde rol aldım. Toplamda seri olarak 3 tane çekilen bu filmde oynamak, beğenilmek benim için çok önemliydi. Bunu başarmanın mutluluğu var içimde. Müzik benim her şeyim, ama sinema da çok önemli, ayrıca tiyatrodaki Kemancı müzikalinde oynamam için teklifler geliyor. Kısmet diyelim...

Peki ya 2016'da Olympia'daki konser projeniz kesinleşti mi?

Her sene ocak ayında Olympia'da zaten konser veririm. Bu artık gelekselleşmiş bir şey, orada sevenlerimle buluşurum. 2016'da yine, müzik dünyası için zirve kabul edilen Olympia'da sevenlerimle buluşacağım. Bu yıl bir farklılık oldu ve yoğun istek üzerine sonradan iki konser daha verdim.

Dünyanın, bugün içinde bulunduğu durum hakkında ne düşünüyorsunuz? Nereye doğru gidiyoruz? Geleceğe dair umudunuz var mı?

İnsan umutsuz yaşamaz, daima iyi ve pozitif düşünmek gerekir. Son zamanlarda dünyanın terör belası yüzünden ne hale geldiğini gördükçe çok büyük ıstırap duyuyorum.

zannediliyordu. Daha da perişan oldular. İnsan bütün bunları bilip de olayları görmemezlikten gelemes. Tanrı yardımcımız olsun.

Bir söyleşinizde, Aliya yapmaya karar verdiğinizizi belirtmiştiniz. Herhangi bir tarih belirlediniz mi?

Benim söylediğimi iddia ettikleri bu cümleyi, magazin muhabirlerinin sanki benim düşüncemmiş gibi, benim adıma sunmuşlar diyebilirim. Böyle bir cümle sarf ettiğimi hatırlamıyorum. Ben vaktiyle, Osmanlı Cezayir'inden gelen Fransa'da üne kavuşan ve maalesef kaybını, hayatımın en büyük acılarından biri olarak gördüğüm rahmetli eşim Suzy ile evlatları olan bir insanım. Bir kızım bir oğlum ve çok sevdiğim torunlarım var. Bütün bu güzelliklere Fransa'da kavuştum, bütün bu güzellikler orada doğdu ve ben de orada yaşıyorum. Bir Fransız vatandaşım ve ülkemi seviyorum. Bütün insanları da seviyorum, ama başka bir ülkeye taşınmayı düşünmüyorum. Evet, ben bir Yahudi'yim, ama bir Fransız Yahudi'siyim. İsrail'de de çok sevdiğimi biliyorum. Her konserimin sonlarına doğru, İsrail için bir şarkı okurum. Bütün bunlar manevi dünyamda yeri olan güzelliklerdir. ■

VOLVO'NUN TERCHİ

BİZİM İÇİN LÜKS ANLAYIŞI AKILLI GÜÇ

Ödüllü Drive-E motor teknolojimiz yüksek performans ve düşük egzoz emisyonunu bir arada sunuyor. Volvo Cars'tan ideal güç ve verimlilik.

YENİ VOLVO **XC90**

NOSTALJI

Berken DÖNER

ZAMANI öğüten SEMT: Yeldeğirmeni

Son yıllarda İstanbul'un en popüler semtlerinden **Yeldeğirmeni**'nde hızlı bir değişim yaşanıyor. Tarihi evler restore edilip sanat galeri açılıyor, dükkânlar cafélere dönüştürülüyor ve buna bağlı olarak insan profili de değişiyor.

Adını Sultan I. Abdülhamid'in, askerlerin ve halkın un ihtiyacını karşılaması için 1700'lerde yaptırdığı dört adet yeldeğirmeninden alan semt, büyüleyici anılarla dolu...

münü hızla değiştirmeye başlamışlar. İlk olarak bir sinagog yaptırmak isteyen Yahudiler, Rumlar ve Ermeniler tarafından engellenmek istenmiş. II. Abdülhamid'in göz doktoru Elias Kohen Paşa tarafından padişaha iletilen sorun, padişahın fermanıyla çözülmüş ve 1899 yılında II. Abdülhamid'in maddi yardımlarıyla Hemdat İsrail Sinagogu açılmış. Aynı yıllarda zengin Yahudiler tarafından gösterişli apartmanlar da yaptırılmaya başlanmış. Bunlardan en ünlüsü 1900'lerin başında Levi Kehribarcı ailesi için yapılan Kehribardji Apartmanı.

1900'lü yıllara gelindiğinde ise Haydarpaşa Garı'nın yapımı sırasında Yeldeğirmeni'ne yerleşen Alman mühendisler, semte yeni bir kimlik kazandırmışlar ve semt bu tarihten sonra hızla gelişmeye başlamış. Demiryolu yapımını üstlenen Alman mühendisler için yapılan apartmanlar, İstanbul'un ilk apartmanları olmuş. İtalyan Apartmanı ve Sünget Apartmanı içlerinde en ünlüleri. İtalyan Apartmanı'nın tarihi 1900'lü yıllara, Haydarpaşa Garı'nın inşaa sürecine dayanıyor. Alman mühendislerin konaklaması için yapılan bu apartman, Art Nouveau tarzında süslemelerle donatılmış.

Almanların çocukları için yaptırdığı Osmangazi İlkokulu da semtin önemli tarihi yapılarından. Okul başlangıcında Alman Okulu diye anılıyor ve 1935 yılında ilk Türk Koleji oluyor. Yeldeğirmeni'ndeki en ünlü tarihi okul ise Kemal Atatürk Anadolu Lisesi ya da eski adıyla Azize Euphemia Rahibe Manastırı. Üçüncü yüzyılda Kadıköy'de yaşayan ve Hristiyanlığı kabul etmesiyle korkunç bir şekilde öldürülen Azize Euphemia, Kadıköy'ün koruyucusu olarak geçiyor. 1895 yılında rahibeler tarafından kurulan okulun hemen yanında da ise kilise var ve şimdilerde bir sanat merkezine dönüştürülmüş.

Yeldeğirmeni'nde Atatürk'ün emriyle yapılmış ve başlangıcından bu yana Türk okulu olan tek okul Gazi Mustafa Kemal Paşa İlkokulu. Bu okulun pek çok ünlü mezunu da var; Barış Manço ve Ajda Pekkan bu isimlerden bazıları.

C

Çok yakın bir zamana kadar yerel halkın yanında, üniversite öğrencilerinin de tercih ettiği Yeldeğirmeni'nde şimdilerde ressam, heykeltıraş, reklamcı gibi görsel kültür, plastik sanatlar ve medyada çalışan insanlara ve çeşitli ülkelerden Türkiye'ye gelmiş

Erasmus öğrencilerine rastlanıyor. Bu durumun doğal sonucu olarak ev kiralari hızlı bir şekilde artmaya başlıyor ve eski sakinler semti terk etmek zorunda kalıyor.

Adını Sultan I. Abdülhamid'in, askerlerin ve halkın un ihtiyacını karşılaması için 1700'li yılların sonunda yaptırdığı dört adet yeldeğirmeninden alan semtin hafızası büyüleyici anılarla dolu. Güzelliği dillere destan Adile Sultan'ın bir hafta süren düğünü bu semtte, Haydarpaşa

Çayırı'nda yapılmış. İstanbul'da ilk defa balonla uçuşa denemesi İtalyan Comasgi tarafından yine bu semtte denenmiş ve başarıyla sonuçlanmış. Fakat Sultan Abdülmecid, aynı gösterinin kız kardeşi Adile Sultan'ın düğününde gerçekleşmesini isteyince Comasgi'nin balonu bir kez daha, Adile Sultan için havalandırılmış ve bir daha kendisinden haber alınamamış. Gazeteler günlerce Comasgi ile ilgili haberler yapmış ama umut kesildikten sonra şu dizelerle ölümsüzleştirilmiş; "Kürre-i nare çıkıp yandı Comasgi bu sefer."

İstanbul'un ilk apartman semti

Yeldeğirmeni'ne yerleşimler 1800'lerin başında başlamış ve yüzyılın sonuna doğru semt büyük bir dönüşüm geçirmiş. 1885 Kuzguncuk yangınından sonra Yeldeğirmeni'ne yerleşen Yahudiler, semtin görünüş-

Meyhanecisi, bakkalı Rum; eczacısı, doktoru Yahudi

6-7 Eylül'e kadar meyhanecisi ile bakkalı Rum ve eczacısı ile doktoru Yahudi olan Yel değirmeni 1960'lı yılların başından itibaren değişmiş. Rumlar ve Yahudiler yavaş yavaş semti terk etmeye başlamış ve onlardan boşalan yerlere Anadolu'dan gelenler yerleşmiş. Bu tarihten sonra uzun yıllar kaderine terk edilen Yeldeğirmeni yeniden eski popülerliğini yakalamaya çalışıyor. Kadıköy Belediyesi, "Yeldeğirmeni Canlandırma Projesi"yle semt içinde pek çok etkinlik düzenliyor, restorasyon için özel bir bütçe ayırıyor. Bu projenin ilk adımı olarak da Karakolhane Caddesi'nde "Mahalle Evi" açıldı. Mahallede yapılacak uygulamalar, Mahalle Evi'nde tartışmaya açılıyor. Kadıköy'ün en eski sineması olan Özen Sineması'nın yenilenmesiyle, kısa adı TAK olan, Tasarım Atölyesi Kadıköy'ün kurulması ve maddi olarak desteklenmesi de semtin yeniden gündeme gelmesini sağlıyor.

İtalyan Apartmanı

1900'lü yıllarda Alman mühendisler, semte yeni bir kimlik kazandırmışlar ve semt bu tarihten sonra hızla gelişmeye başladı. Demiryolu yapımını üstlenen mühendisler için yapılan apartmanlar, İstanbul'un ilk apartmanları olmuş.

Kemal Atatürk Lisesi

TAK'ın hemen ardından açılan sanat galerileri ve cafeler de Yeldeğirmeni'ni gündemde tutuyor.

2012 yılından bu yana gerçekleşen Mural-İst Yeldeğirmeni Sokak Festivali ile her yıl uluslararası grafiti sanatçıları Yeldeğirmeni'ne getiriliyor. Şimdilerde pek çok eski binayı boydan boya grafitilerle süslenmiş görebilmek mümkün.

Son zamanlarda Yeldeğirmeni'nin yoğun olarak gündeme gelmesinin en önemli nedenlerinden biri de terk edilmiş bir binanın "Yeldeğirmeni Dayanışması" tarafından "Don Kişot İşgal Evi" olarak değerlendirilmesi. "Don Kişot İşgal Evi" batıda sıkça rastladığımız "işgal evleri"nin ülkemizdeki ilk örneğini oluşturuyor. Burada atölyeler ve forumlar düzenleniyor, mahallenin sorunlarına hep birlikte çözümler bulunuyor. İşgal Evi'nden, "Yeldeğirmeni Dayanışması"ndan söz edip Gazeteci Nuh Köklü'yü anmadan geçmek olmaz. 17 Şubat 2015 tarihinde arkadaşlarıyla kartopu oynarken bir iş yerinin camına gelen kartopu yüzünden tartıştığı iş yeri sahibi tarafından bıçaklanarak öldürülen Nuh Köklü'nün, Yeldeğirmeni'nin yaşanılır kılınmasındaki emeği asla unutulmayacak. Nuh Köklü'yü öldüren esnafın dükkânı şimdilerde bir cafeye dönüştürülmüş durumda, öldürüldüğü sokağa mahalleli tarafından "Kartopu Sokağı" adı verildi ve Heykeltraş İskender Giray tarafından Nuh Köklü anısına bir heykel yapıldı.

Yeldeğirmeni sakinleri, ülkesinin aydınlanma sürecinde emeği geçen, bu uğurda öldürülen insanlarını unutmuyor. Semtin çocukları, eski kilise yeni sanat merkezinin karşısındaki Ali İsmail Korkmaz Çocuk Parkı'nda oynamaya devam ediyor. ■

İsidor Karon bir müşterisi ile birlikte
(1960'ların başları)

Zaman TÜNEL'inde Karon Kitabevi'ne yolculuk...

Taksim-Tünel güzergâhında kim bilir kaç kez İsidor Karon'la aynı kaldırımlardan yürüdük, farklı zaman dilimlerinde... O, başında fötr şapkası; ömrünün sonbaharında, zihninde uçuşan bin bir türlü düşünce, soru ve ikilem... Ben, üstündeki armada "Post Tenebras Lux"* yazan lacivert kepiyle bir İngiliz High School öğrencisi; ömrünün ilkbaharında, başında kavak yelleri esen... Şalom Dergi Yazarı Robert Schild, İsidor Karon'un yaşamını ve kitabevini bir yazı konusu olarak gündeme getirdiğinde, hafızamı yokladım: bir sis perdesi aralandı ve Tünel Kitabevi'nin zorlu yıllara tanıklık etmiş, yorgun silueti gözümün önünde giderek belirginleşti. Karon'un dünyasına adım attığımda, aramızdaki zaman farkı ortadan kalkmıştı. Almanca kitapların sıra sıra dizili olduğu geniş vitrinin arkasındaki tezgâhta, İsidor Karon'un yanındaydım artık. Kitabevinin kapısı açıldı; gür kaşlı, gözlüklü, ince yapılı, gençten bir beyefendi içeri girdi ve orta yaşlı, başında siyah bir kipa olan dükkân sahibine gülümseyerek: "İyi akşamlar..." dedi. "Ben Ernst Hirsch... Üniversiteye atanmış Alman profesörlerden..."

*Latince "Karanlıktan Aydınlığa"

“Bir olayın nereye varacağını görmeden fikir yürütme!” derdi İsidor Karon (Caron) (1886-1967), kızı Elfriede (Elfi) Karon Alfandari’ye (1926-2010)... Kim bilir hangi hayal kırıklığının ardından gözyaşı döken biricik kızına aktarmaya çalıştığı, bizzat içinden geçtiği acı dolu deneyimlerden damıtılmış değerli bir yaşam dersiydi. 1906 yılında Würzburg’daki Yahudi Öğretmen Okulu’ndan¹ mezun olup, hemen ardından iş aramaya başlayan genç İsidor Karon, Strazburg’un Merzweiler² kasabasında ailesine yakın bir Yahudi okulunda iş bulamadığı için ne kadar da üzülmüştü... Oysa dilediği gibi bir iş bulabilseydi, büyük olasılıkla Mertzwiller mezarlığında Holokost kurbanlarının anısına dikilmiş anıtta ismi yazılı on birinci³ Caron olacaktı!

İsidor’un Bulgaristan’a tayin haberi Karon ailesinin evinde büyük bir endişe ile karşılandı...

1900’lü yılların başlarında henüz Almanya sınırları içinde kalan Alsace Bölgesi’ndeki Strasburg şehrinin Merzweiler kasabasında ailesiyle birlikte yaşamakta olan İsidor Karon’un aradığı iş olanağı sonunda çıktı: Berlin’deki Goldschmidt Schule’ye yaptığı başvuru sonucu Filibe’deki (Bulgaristan) bir Yahudi okulunda Almanca öğretmenliği. İsidor’un Bulgaristan’a tayin haberi Karon ailesinin evinde büyük bir endişe ile karşılandı. İsidor Karon’un torunları Eri Alfandari ve Ren Alfandari Nahmias’ın

aktardıkları bir aile anekdotuna göre, Balkanların bu çalkantılı döneminde oğlu İsidor’un geleceğinden kaygı duyan baba Marc Caron, yola çıkmadan önce ona bir din kitabı ve bir silah verdi! (Eri Alfandari gülerek, “Din kitabı bize ulaştı ama silah kayıp!” diyor.)

İsidor Karon’u doğduğu topraklardan bir daha hiç dönmemesine kopartıp Balkanlar’a getiren kader, yol arkadaşını da Almanca öğretmeni olarak atandığı Filibe’deki Yahudi okulunda öğretmen olarak karşısına çıkardı: Rosa Hirschova. Bulgaristan doğumlu Sefarad bir anne ile iri yarı, kızıl sakallı, yeşil gözlü Rus kökenli Aşkenaz bir babadan doğma Rosa, sekiz çocuğun en küçüğüydü. Terzi olan babası altı kızının dramalarını denkleştirmek için var gücüyle çalışıyor, gerektiğinde bağlarını satıyordu. Çok iyi bir öğrenci olan Rosa’ya, ilkokulu bitirdikten sonra şöyle demişti: “Okul bitti, artık terzilik zamanı!” Bunun üzerine Rosa babasından gizli okula devam etti. Okul kitaplarını alacak parası yoktu. Gün geldi aç kaldı... Sınıftaki tek Yahudi öğrenci olmakla birlikte, sınıf arkadaşlarıyla arası iyiydi; Paskalya dışında! Rosa, Paskalya zamanı sınıf arkadaşlarının kendisiyle konuşmayı kesmelerine alışmıştı; bunu pek fazla dert etmiyordu. Nasılsa Paskalya’dan sonra - her zaman - onunla tekrar konuşmaya başlıyorlardı! Rosa Hirschova zorluklardan yılacak biri değildi. 1900’lü yıllarda maddi olanakları sınırlı bir Yahudi terzi kızının liseyi bitirip olgunluk sınavını vererek öğretmenliğe hak kazanma-

İsidor Karon (1914)

Rosa, Alfred, İsidor Karon (1918)

İsidor Karon’un beklediği atama haberi sonunda geldi: İstanbul’daki Goldschmidt Okulu’nda Almanca öğretmenliği...

sı büyük bir başarıydı ve o bunu başarmıştı! Tanıştıklarında ne Rosa Hirschova bir kelime Almanca biliyordu, ne de İsidor Karon bir kelime Bulgarca... İsidor’un Rosa’ya ilk armağanı

Bulgarca-Almanca sözlük oldu! İki genç bir süre ortak dilleri olan Fransızca iletişim kurdular. 1911 yılında evlenen İsidor ve Rosa’nın 1912 yılında bir oğulları dünyaya geldi: Alfred... 1914 yılında İsidor Karon’a yeni bir tayin emri çıktı: bu kez Selanik’e... Ancak, eşyalarını önden gönderen Karon ailesinin planları Birinci Dünya Savaşı’nın patlak vermesi ile birlikte sekteye uğrayacaktı. Eşyaların yüklü olduğu gemi batarken, Selanik’e

tayin emri de askıya alındı. Savaşın gölgesinde sabırsızlıkla yeni tayinini bekleyen, maaş alamadığı için dara düşmüş İsidor Karon'un beklediği atama haberi sonunda geldi: İstanbul'daki Goldschmidt Okulu'nda Almanca öğretmenliği...

KARON AİLESİ İSTANBUL'DA...

İsidor Karon 1914 yılında Galata'daki Goldschmidt Okulu'nda Almanca öğretmeni olarak göreve başlar-ken, Rosa ve Alfred bir süre Filibe'de kaldılar. Bu süre zarfında İsidor sık sık eşine mektup yazarak İstanbul'da yaptıklarını, gördüklerini aktardı. Torunlarına kadar ulaşan bu mektupların arkalarındaki "gönderen" kısmında Goldschmidt okul müdürünün ismi yazmak-taydı: Dr. Markus. İsidor Karon düzenli olarak yaz-dığı - torunu Ren Alfandari Nahmias'ın muhafaza ettiği - bu mektuplarda, Rosa'ya İstanbul'daki yaşa-mını, Balat'ta oturduğu evi, "Saygıdeğer Dr. Markus" olarak söz ettiği ve büyük bir hayranlık duyduğu okul müdürü ile komşuluğunu ve dostluğunu çok detaylı olarak, inci gibi bir yazıyla Almanca aktarmaktaydı. Karon ailesi kısa bir süre sonra İstanbul'da bir araya geldi. Takip eden yıllar-da İsidor Karon Almanca öğretmenliğinin yanı sıra bir süre, 1918 yılında İstiklâl Caddesi 491 nu-marada faaliyete geçmiş olan Kohen Hemşireler Kütüphanesi'nde çalıştı. Goldschmidt Okulu'nda çok sevilen bir öğretmen olan İsidor Karon'un bu görevi, 1923 yılında Cumhuriyetin kurulmasının ardından çı-kan bir yasa sonucu yabancı uyrukluların öğretmenlik

Tam dokuz saat süren görüşmelerin ardından bitkin ama bir o kadar da mutlu Prof. Schwartz, Zürih'teki asistanına telgrafla tarihi mesajını iletir: "Nicht drei, sondern dreissig" (Üç değil, otuz)! Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne yükseköğretim kadroları için önerilmiş otuz isimden biri olan Ord. Prof. Dr. Fritz Neumark (1900-1991), 1979 yılında kaleme aldığı "Boğaziçi'ne Sığınanlar" adlı kitabında, Prof. Schwartz'ın dönemin Milli Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip'in de aralarında bulunduğu heyetle görüştüğü 1933 yılının 6 Temmuz gününü, "Alman-Türk mucizesinin yaratıldığı gün" olarak anacaktır.

Nazi terörünün kısırcakındaki Alman bilim insanları ile genç Türkiye Cumhuriyeti'nin üniversite reformu arasındaki bağlantının temelleri, dolaylı da olsa 1905 Bolşevik Devrimi sayesinde atılır. Nasıl mı? Bu devrimi takiben diğer birçoklarıyla birlikte İsviçre'ye iltica etmiş olan Prof. Sinai Tschulok (1875-1945), Türk eğitim reformu üzerine bir rapor hazırlamak üzere 1932 yılında Atatürk tarafından Türkiye'ye davet edilmiş olan Cenevre Üniversitesi pedagoji profesörü Albert Malche'nin (1876-1956) yakın dostudur. Prof. Philipp Schwartz'ın (1894-1977) komünist suçla-masıyla Frankfurt Üniversitesi Patoloji Bölümü'ndeki görevinden azlinin akabinde 1933 yılında ailesi ile birlikte Almanya'dan kaçarak, kayınpederi Prof. Tschulok'un yaşamakta olduğu İsviçre'ye sığınması sayesinde ki Malche, Almanya'daki faşist yönetimin uyguladığı zulmün boyutlarını tüm vahametiyle öğrenebilecektir. İşte bu sayede, Malche bir fırsat görür: Türkiye'nin planlama aşamasındaki üniversite reform hareketi, aynı zamanda hayat kurtarma olanağı sunmaktadır. Malche ile yaptığı görüşmenin ardından Schwartz 1933 yılı Mart ayında, tehdit altındaki Alman bilim adamlarına yurtdışında iş olanakları bulmak üzere "Notgemeinschaft Deutscher Wissenschaftler im Ausland" (Yurt Dışındaki Alman Bilim Adamlarına Yardım Cemiyeti) adlı kuruluşu hayata geçirir. 6 Temmuz 1933 tarihli toplantıda atanması kararlaştırılan öğretim üyelerinin tamamı, Prof. Schwartz'ın listesinde yer alan isimlerdir.

Corry Guttstadt "Turkey, the Jews, and the Holocaust" adlı kitabında, Verein Aktives Museum verilerini kaynak göstererek, 1933 ile 1945 yılları arasında, hayatları tehlikede - bir kısmı Gestapo tarafından tutuklanmış - toplam 85 Alman ve Avusturyalı bilim adamının Türk eğitim kurumlarında görev aldıklarını belirtir. Aileleri ve asistanları ile birlikte sığındıkları Türkiye'de, gerek bilimsel çalışmalarını sürdürmek, gerekse üç yıl içinde dersleri Türkçe verme taahhütleri doğrultusunda bu dili öğrenmek için canla başla çalışan bu dünya çapında tanınmış profesörler, İstanbul Üniversitesi'ni Avrupa'nın en iyi "Alman Üniversitesi" konumuna getirirlerken, öğrencileri-

nin - nesilden nesle aktarılabilecek - övgü ve takdirlerine mazhar olurlar.

Öte yandan, Türkiye'ye sığınan profesörler - sağlanan cazip olanaklara karşın - Avrupa'daki dönemdaşları ile kıyaslanamasa da, birçok zorlukla mücadele ederler. Çekirdek aileleri çoğunlukla onlarla birlikte olsalar da, geniş aileleri ile ilgili ulaşan tutuklama ve ölüm haberleri tarifi güç bir elem kaynağıdır. Dahası, Nazi yönetimi Türk hükümetine Alman mültecileri kendisine iade etmesi için baskı yapmakta, gönderdiği casuslarla profesörlerin her adımını takip etmekte, diğer taraftan döneme damgasını vuran politik ve sosyal atmosfer Türkiye'yi de etkilemektedir. 1930'lu yıllarda Nazizm'in, Antikomünizm'in ve Antisemitizm'in yayılmasıyla birlikte, İstanbul'da yerleşik "İmparatorluk Almanları" mülteci profesörlere karşı ağırlıklı olarak olumsuz bir tutum sergilemişlerdir. İçlerinden bariz şekilde Nazi sempatisini olanlar, kapıları Yahudilere ve Nazi karşıtı olanlara kapalı kuruluşlara yakın dururlar: Alman Konsolosluğu, Teutonia Kulübü, İstanbul'daki Alman Okulu ve Buchhandlung Erich Kalis (Kalis Kitabevi)... Bu karanlık dönemde, İsidor Karon'un (1886-1967) sahibi olduğu İ. Karon - Tünel Kitabevi, bir "Anti-Nazi merkezi" haline gelir. Frank, Reuter, Auerbach, Hirsch, Kessler, Oberndorfer, Heilbronn, Neumark, Schwartz, Nissen ve daha nicele-ri... Takip eden yıllarda anavatanlarında veya Amerika Birleşik Devletleri'nin seçkin üniversitelerinde önemli görevlere getirilecek; ömrü vefa etmeyen kiminin ismi, mesleğinin doruğundayken apar topar azledildiği fakülteye çıkan yollardan birine verilecek bu değerli bilim insanları, İstanbul'da geçen yıllarında Tünel Meydanı 523 numaradaki İ. Karon - Tünel Kitabevi'nin müdavimleri olurlar. Yalnız onlar mı? Daha az tanınmış, kimisi çalışma izni almakta güçlük çeken ve sınır dışı edilme korkusuyla yaşayan zanaatkarlar, öğretmenler, hekimler; kimi zaman kitap almak için, kimi zaman olup bitenden haberdar olmak için, kimi zaman da kışın ayazından kaçıp, sıcakta "Das andere Deutschland" (Öteki Almanya) ve diğer sürgün gazetelerini okuyabilmek için İsidor Karon'un kitaplardan örülü dünyasına misafir olurlar.

**TARİH, ÖNÜNE
GEÇİLEBİLECEK
ŞEYLERİN
TOPLAMIDIR.**

Konrad Adenauer

mesleğini icra etmelerinin yasaklanması ile son bulacaktı.

ALFRED KARON: HAZİN BİR ÖYKÜ...

1923 yılında öğretmenlik kariyeri hiç beklemediği bir şekilde sona eren İsidor Karon, ailesinin geçimini sağlayabilmek için bir kitabevi açtı: "Deutsche Buchhandlung". Bu kitabevinin bir yangında hasar görmesinden son-

**İsidor Karon,
ailesinin geçimini
sağlayabilmek için bir
kitabevi açtı...**

ra da İ. Karon – Tünel Kitabevi'ni... Öte yandan, hayatlarının bu zorlu döneminde gerek İsidor'un gerekse Rosa'nın gündeminde çok daha öncelikli bir konu vardı: Alfred... Şiddetli baş ağrıları çeken Alfred'in beyninde bir tümör tespit edilmişti. Tedavi olanaklarını araştıran ve Viyana'nın bu alanda başarılı olduğunu belirleyen İsidor Karon Alfred'le birlikte bu umut yolculuğuna çıkarken, Rosa ise açılalı henüz kısa bir süre olmuş olan kitabevinde çalışmaktaydı. İsidor ve Alfred tam

altı ay Viyana'da kaldılar. Bu zorlu dönemde İsidor Karon her gün eşine mektup yazarak, o gün neler yaptığını, Alfred'e hangi ilaçların verildiğini detaylı olarak aktardı. Rosa da cevaben o günü nasıl geçirdiğini, dükkâna kimlerin gelip gittiğini yazmaktaydı. Bu altı aylık zorlu sürecin ardından tek evladını Bar Mitsva'sından iki ay önce Viyana'da toprağa veren acılı baba, çok zor günler geçiren eşini daha fazla yalnız bırakmamak için, defin töreninin hemen ardından İstanbul'a doğru yola çıktı. Rosa-İsidor Karon çifti, bir yıl sonra dünyaya gelen kızları için,

**Alfred "cin gibi
bilge" demekti;
Elfriede ise "cin gibi
güçlü"...**

yitirdikleri oğullarının ismini andıran bir ad seçtiler: Elfriede... Kim bilir, belki de bu seçim iki ismin ses benzerliğinin ötesinde bir anlam taşıyordu: Alfred "cin gibi bilge" demekti; Elfriede ise "cin gibi güçlü"... Ve Elfriede gerek zekâsı, gerekse güçlü kişiliği ile "ismi ile müsemma" biriydi!

İ. KARON - TÜNEL KİTABEVİ

Naziler iktidara gelinceye kadar, İstanbul'da Alman kitabevi denince akla İsidor Karon'un kitabevi gelirdi. Behzat Üsdiken, "Pera'dan Beyoğlu'na 1840-1955" isimli kitabında, Karon'un, dükkânı Antoine Gerard'dan devraldığını anlatırken, kitabevinin ilk sahibinin ise Hristodulo Konstantinidu adlı bir zat olduğunu belirtmekte...

Bay Konstantinidu'nun vefatının ardından yeğeni - öğrencileri çok sevdiği için - burayı okul kitapları satan bir dükkân haline getirmiş ve adını "Librairie des Ecoles" koymuştu. Bundan sonra iki kez sahip değiştiren kitabevi son olarak İsidor Karon'a geçti. Öğretmen maaşıyla geçinemediğinden bir arkadaşından borç almak zorunda kalmış olan Karon, kitapçılıktan iyi para kazandığı için borcunu kısa sürede geri ödeyebilmişti. Bu dönemde İsidor Karon'un müşterileri ağırlıklı olarak Almanlardan ve Almanca bilen Türklerden oluşmaktaydı. Ancak 1933 yılı Karon Kitabevi için bir dönüm noktası oldu. Almanya'yı kapsıyan Nasyonal Sosyalizm ve Yahudi işyerlerini boykot uygulamasının İstanbul'daki "İmparatorluk Almanları"na da sirayet etmesiyle birlikte, İsidor Karon'un eski müşterileri tedricen ondan alışverişini kesip, Nazi görüşlü Erich Kalis'in İstiklal Caddesi 505 numaradaki kitabevine yöneldiler. Yine bu dönemde Nasyonal Sosyalistler "birinci derece kültür kalesi" olarak değerlendirdikleri İstanbul'daki Alman Okulu'na - maaşları Alman

**Elfi Karon (Alfandari)
(tahminen 1930-31 yılları)**

Elfi Karon (Alfandari) (tahminen 1932-33 yılları) bale öğrencisi... Öğretmeni, Sovyet Devrimi'nden sonra İstanbul'a yerleşerek Cumhuriyet döneminin ilk bale okulunu kuran Lydia Krassa Arzumanova idi. Takip eden yıllarda Ren Alfandari (Nahmias) de Madam Arzumanova'nın öğrencisi oldu.

devletince ödenen - artan sayıda kadın ve erkek Nasyonal Sosyalist öğretmen atamaları yaptılar. Nazi döneminde Alman Okulu tüm kitap siparişlerini Kalis'e verirken, öğrencilerini de ısrarla bu kitabevine yönlendirmekteydi. Yine bu bağlamda, 1932/1933 ders yılında Alman Lisesi'nde 343 kız ve erkek Yahudi öğrenci okurken, 1942/1943 döneminde artık sadece 7 Yahudi öğrenci vardı.

Erich Kalis, kitabevinde Nazi hükümetinin resmi yayın organı Völkischer Beobachter'in⁴ (1923-1945) yanı sıra, Stürmer ve Signal gibi Nasyonal Sosyalist görüşlü gazeteler satmaktaydı. Öte yandan, İstanbul'da Almanca kitap satan kitapçıları, Almanca kitap ticareti ve üniversite kütüphanelerindeki Almanca kitapların niceliği ve niteliği ile ilgili bir rapor hazırlamak üzere Almanya'dan gönderilmiş kütüphanecilik uzmanı Jürgens, 1934 yılında Berlin'e sunduğu raporda, Karon'un yanı sıra Librairie Hachette'in de vit-

rininde Alman mültecilere yönelik kitaplara yer verdiğini; ayrıca Münchhausen-Halberstädter adlı sol eğilimli ve bilimsel kitaplara ağırlık veren - Karon'un kine kıyasla daha yakın zamanda kurulmuş - bir kitabevinin faaliyette olduğunu; ve Kalis'ten başka bir de Kapp adında, Nazi yanlısı bir diğer kitabevinin bulunduğunu belirtmekteydi. İstanbul'da yerleşik Almanların şüphesiz tamamı Nazi görüşünü benimsemiş değildi. Ancak, görünen o ki döneme hâkim olan faşist hava o

Döneme hâkim olan faşist hava o denli baskındı ki "genel eğilime kapılmamak için" medeni cesaret gerekiyordu...

denli baskındı ki "genel eğilime kapılmamak için" medeni cesaret gerekiyordu. Bu dönemde, kızı Elfi Karon Alfandari'ye göre, İsidor Karon'un Alman müşterilerinden yalnızca üç kişi bu medeni cesareti gösterdi: Hitler'in Hariciye Nazırı Von Ribbentrop'un - Ortadoğu'da iş mü-nasebetleri olan Alman iş adamı Albert Jenke ile evli - kız kardeşi Ingeborg Jenke, Alman Konsolos Yardımcısı Von Mentzingen ve eşi Ida Von Stauffenberg. 1933 yılında Karon'un eski müşterilerinin ağırlıklı kısmı ondan alışverişi keserken, bu dönemde koşulsuz olarak onun dükkânının müdavimleri olan veya olmaya devam eden kişiler vardı: Anti-Naziler, Yahudiler ve sosyalistler. Çoğunlukla Almanya'dan iltica etmiş olan Yahudi veya rejim karşıtı bilim insanları, zanaatkarlar, öğretmenler, hekimler, İstanbul'da geçen yıllarında Alman Kitabevi'nin düzenli müşterileri oldular. Kitabevi'nde çeşitli uzmanlık alanları ile ilgili kitapların yanı sıra Das andere Deutschland (1925 - 1933) ve Pariser Tageblatt (1933 - 1940) gibi sürgün gazetelerine de yer veren Karon, Nazi dönemi öncesinde kitaplarını Leipzig'deki bir kitapçıdan getirtirken, daha sonra bu mümkün olamayınca İsviçre kanalıyla kitap getirtme yoluna gitti. Bu dönemde Thomas Mann gibi birçok önemli

Alman yazar kitaplarını İsviçre'de yayınlamaktaydı. Yine İsviçre'de Almanca yayınlanan Nazi karşıtı haftalık dergi Die Weltwoche, Karon'un getirttiği ve müşterilerinden rağbet gören bir diğer yayındı. Die Weltwoche geldiği zaman Karon'un dükkânı kalabalıktan geçilmiyor, üç saat içinde tek bir dergi dahi kalmıyordu!

ELFİ KARON ALFANDARI'NİN ANI DAĞARCIĞINDAN...

Alman mülteciler Türkiye'ye gelmeye başladıklarında Elfi henüz küçük bir kızdı; ama o zaman Beyoğlu'ndaki Boton Han'da (şimdi Doğan Apartmanı) otururlardı ve Elfi "çok enteresan insanlar" olarak tanımlandığı bu kişileri babasının dükkânına gidip gelirken gördü. Profesörler çoğunlukla Bebek'te, güzel evlerde otururlardı. Birçoğunun çocuğu Robert Kolej öğrencisiydi. Bu seçkin ailelerin ağırlıklı kısmı, İstanbul'da neredeyse bir "getto" şeklinde yaşayarak, sosyal ve kültürel bir birliktelik kurdular. Elfi biraz daha büyüdüğünde, birçoğu babası ile dost olmuş olan profesörlerin çocukları ile arkadaşlık kurdu (hatta kendi ifadesine göre bir tanesiyle neredeyse evleniyordu!): Prof. Frank'ın oğlu Ernst, Prof. Reuter'in oğlu Edzard, Prof. Neumark'ın oğlu Matthias, Prof. Schwartz'ın oğlu Andrew, Prof. Hirsch'in ve Prof. Kessler'in kızları... Birlikte gezerler, dansa, partilere giderlerdi... Yaşça Elfi'den daha büyük olan bazı profesör çocukları, haftada iki kez toplanıp oda müziği konserleri verirler, ayrıca plaklarla müzik ge-

ALFRED CARON'UN İZİNDE...

Gerek Ren Alfandari Nahmias, gerekse Eri Alfandari, anneleri Elfi Karon Alfandari henüz dünyaya gelmeden önce, çok genç yaşta kaybedilmiş bir dayıları olduğunu biliyorlardı. Ama bu konu ailede pek konuşulmadığı için herhangi bir detaya vakıf değildiler. İki kardeş, anneleri Elfi'nin vefatının ardından evinde buldukları bir kutunun içinde İsidor ve Rosa Karon'un, oğulları Alfred ile ilgili birbirlerine yazdıkları mektupları keşfettiler. Yine aynı kutuda, Filibe doğumlu Alfred Caron'un ölüm belgesi ve Viyana'nın Zentralfriedhof mezarlığındaki ona ait mezarın bir yıl süreyle çiçeklendirilmesi için ödenen ücret karşılığı alınmış bir makbuz vardı. Makbuzun üzerinde Alfred'in mezarının konumu net olarak belirtilmişti. Eri ve Ren, 2013 yılında Zentralfriedhof'u aradılar: acaba Alfred Caron'a ait 88 yıl önceki mezar koordinatları hala geçerli miydi? Bilgisayara bakan görevli hemen yanıt verdi; evet geçerliydi; ziyaret edebilirlerdi. Kolaylıkla bulmaları için bahçıvan mezarın yanına bir işaret koyacaktı. Eri, Ren ve Eri'nin eşi Rachel, Alfred'in mezarını ziyaret etmek için Viyana'nın Simmering banliyösündeki Zentralfriedhof mezarlığına vardıklarında, yerin büyüklüğü karşısında şaşkınlığa düştüler. Evet, ellerinde koordinatlar vardı; ama yine de bulana kadar bir hayli zorlandılar... Umutsuzluğa düştükleri bir anda, sonradan "doğüstü" olarak tanımlayacakları bir işaret geldi: karşılarına aniden çıkan bir geyik, mezarın bulunduğu yere doğru koşmaya başladı. "İyi ki geldiniz!" der gibi... Karşılarında Alfred Caron'un mezarını bulan iki kardeş, o an yaşadıkları duygu selini kelimelere dökmekte zorlandılar...

celeri düzenlerlerdi. Elfi'nin anlattığına göre, o zamanlar Almanlar çok kitap okurlardı... Kimisinin evinde, bütün bir oda kitaplara ayrılmıştı. Yine Elfi'nin aktardığına göre, o zaman Uludağ'daki kayak evine yazın giden kültürlü bir zümre vardı. Kayak evi oldukça konfor-

Bu seçkin ailelerin ağırlıklı kısmı, İstanbul'da neredeyse bir "getto" şeklinde yaşayarak, sosyal ve kültürel bir birliktelik kurdular...

suz bir yerdi; bir tarafta erkekler, diğer tarafta kadınlar yatardı. Ancak, kayak evine hâkim olan atmosfer, otelinkinden çok farklıydı. Alman profesörler de otele değil kayak evine gelirlerdi. Müzik, kültürel faaliyetler hep orada olurdu. Alman profesörlerden birinin oğlu bir yürüyüş grubu oluşturmuştu. Grubun temposunu düşürmeyeceğinden emin olduğu için aralarına aldığı tek bayan Elfi'yd! Bursa'ya yürüyerek inip çıkarlar, göllerden, zorlu yollardan geçerlerdi. "Dokuz saat yürüdüğümü

bilirim!" diye anlatmaktaydı Elfi... "Zorlanırdım; dilim dışarda dağlara tırmanırdım. Ama tabii ki asla şikâyet etmezdim!" Alman profesörler ve aileleri bu yıllarda Türk devletinin sunduğu olanaklarla göreceli olarak rahat bir yaşam sürerken, yine aynı dönemde çok güç koşullarda Türkiye'ye gelmiş, varlık içinde yaşarken her şeyini kaybetmiş, sınır dışı edilme korkusuyla yaşayan kişiler de vardı. Bunlardan bir tanesi bir gün Bay Karon'dan dolmakalemine mürekkep doldurmasını rica etti. Bay Karon doldurdu doldurmasına; ama dolmakaleme mürekkep doldurmanın özel bir beceri gerektirmediği düşüncesiyle, "Siz de mürekkep alıp doldurabilirsiniz..." demeden edemedi. Bu kişi şöyle yanıt verdi: "Ben doldurmayı bilmiyorum... Hayatımda bir gün olsun dolmakaleme mürekkep doldurmadım; bu işlerimi hep sekreterlerim yapardı!" Bir başkası ise, babası Almanya'da zamanında banker olan, tanınmış bir astronomi profesörüydü. Almanya'daki malikânesinde beyaz eldivenli uşaklardan hizmet almaya alışmış bu profesör,

İsidor Karon ve kızı Elfi (1942)

Elfi Karon Alfandari'ye göre babası kitapları çok iyi bilen, ancak ticari yönü zayıf bir esnaftı...

İstanbul'da mobilyasız; içinde yalnızca iki adet iskemle olan tek bir oda tutabilmışti.

Elfi Karon Alfandari'ye göre babası kitapları çok iyi bilen, ancak ticari yönü zayıf bir esnaftı. Esnekliği yoktu; "aynen bir Prusyalı gibi"... Savaşın bitiminin akabinde, "Nihayet kitaplar gelmeye başladı; nihayet biraz satacağız, paramız olacak..." diye anlatıyor Elfi. Dükkâna giren bir müşteri büyük vitrindeki, fiyatı 107 Lira olan tıp kitabıyla ilgilendi. Sürümü az ve pahalı bir kitap... "Acaba 100 Lira versem bana satar mısınız?" diye sordu müşteri. Bay Karon

Ren Alfandari Nahmias, Lolita Nahmias Haleva, Eri Alfandari, Rachel Weissberg Alfandari (soldan sağa) Temmuz 2015

i. KARON
TÜNEL ALMAN KİTAPEVİ
DEUTSCHE BUCHHANDLUNG

İSİDOR KARON VE TÜNEL KİTABEVİ HAKKINDA...

"...Yokuşu (Yüksek Kaldırım) bitirip yukarıya Tünel Meydanı'na vardığımda, sağ tarafımda gözüme Alman kitapları ile dolu bir vitrin ve "Alman Kütüphanesi İ. Karon" isimli bir tabela ilişti. Alman bir kitap dükkânı keşfetmenin sevinciyle, "İyi akşamlar..." diyerek içeriye girdim. Orta yaşlı, tıknaz, başında siyah bir kipa olan dükkân sahibi, ne arzu ettiğimi sordu. Ben de önce adımlı söyledim; kendimi üniversiteye atanmış Alman profesör olarak tanıttım ve Fransızca veya Almanca bir İstanbul rehberi aradığımı söyledim. Bay Karon bana Ernst Mamboury rehberinin 1930 Almanca baskısını önerdi. Yanında bir Reich Almanya gazetesinin son sayısını da istedim. Kısa bir süre sohbet ettik; sohbet sırasında bana İsviçre'den ve Almanya'dan hukuk kitapları siparişi verebileceğimi söyledi. Böylece aramızda, İstanbul'da bulunduğum ilk akşamdan, sadece 1952'de Berlin'e geri dönüşüme kadar değil, daha ileriki yıllardaki İstanbul ziyaretlerim esnasında da devam edecek, arkadaşça bir alışveriş münasebeti kurulmuş oldu..."

Ord. Prof. Dr. Ernst Hirsch,
"Aus des Kaisers Zeiten durch die
Weimarer Republik in das Land
Ataturks" adlı kitabından...

"...Nazi Almanyası'ndan gelen göçmenler Karon Kitabevi'nde görüşüyorlardı ve aralarında "Privatakademie" (Özel Akademi) adlı entelektüel bir grup oluşturmuşlardı. Tarihçi Alexander Rüstow yönetimindeki Privatakademie grubunda [dil bilimci] Leo Spitzer, hukukçu Schwartz, ekonomist Neumark, Kessler ve Isaac, arkeolog Bittel, botanikçi Heilbronn ve Brauner, zoolog Kosswig, astronomi bilimcisi Freundlich ve Rosenberg, kimyacı Arndt ve Breusch bulunuyordu..."

Georg Stauth/Faruk Birtok,
"İstanbul: Geistige Wanderungen aus der Welt in
Scherben" adlı kitaplarından...

"...[Elfi Karon Alfandari'nin] cenazesinde bana "oğlunu mu tanıyorsun, kızını mı?" diye soranları, "en önce babasını bilirdim" diyerek şaşırttım. Gerçekten de, daha altmışlarına gelmemiş birinin, 84 yaşında hayata gözlerini yuman bir kişinin babasını tanımış olması, olağan dışı sayılabilir - ancak İsidor Karon, ilk Almanca ders kitaplarını aldığım, Bar Mitsva'mda armağan edilen romanların geldiği Tünel'deki kitapçıydı..."

"Sevgili annem, kızlık adıyla Klara Soroker, gençlik yıllarında Karon Kitabevi'nin üst katında bulunan "Leihbibliothek"ten ("ödünç kitap veren kütüphane") onlarca, belki de yüzlerce roman okumuştum... Bana anlattığı kadarıyla o dönemin, yani 1935-40'lı yılların tüm önde gelen Alman yazarlarının - T. Mann, S. Zweig, J. Wassermann ve V. Baum gibi - kitapları orada bulunur ve haftalığına birkaç kuruşa kiralanabilirdi... Yine annemin anlattığına göre, 1933 yılından sonra gittikçe yoğunlaşan Nazi taraftarlığı İstanbul'daki Almanlarda da yaygınlık kazanırken, Yahudi olduğu bilinen Bay Karon'a ciddi bir rakip çıkmıştı! Bu da dükkânını yakın bir yerde açmış bulunan Kalis isimli bir zattı. Özellikle Alman Lisesi'nin öğretmenleri giderek Karon'dan kitap almayı kesiyor, "Aryan" olduğu varsayılan Herr Kalis'in müdavimleri olmaya başlıyorlardı. İsidor Karon'un müşterileri ise liberal Almanlar ve Aşkenazlar ile Hitler diktatörlüğüne yakın durmayan bazı Türk kitapseverlerdi. Öte yandan, uzun yıllar önce büyüklerimden duyduğuma göre, 1935'te Vatikan tarafından İstanbul'da dini temsilci olarak görevlendirilmiş olan Antonio Roncalli'nin (ilerde Papa (Aziz) XXIII. Ioannes) etkin bir rol oynadığı Nazi karşıtları grubuna Bay Karon da katkıda bulunmuş. Şöyle ki, bu grubun özellikle Yahudi ve sosyalist sığınmacılara sahte evrak üretmesi için gerekli olan eski kâğıtların temin edilmesi için, Karon Kitabevi'nin üst kat raflarında bulunan ikinci el kitapların ilk ve son boş sayfaları kullanılmış..."

Robert Schild, Şalom Dergi Yazarı

"...1946 yılında bir gün biri bana «Der Spiegel» adlı yeni ve ilginç bir Almanca mecmua bulunduğunu ve son sayısını mutlaka almam gerektiğini, çünkü o sayıda savaş sırasında İstanbul'da geçmiş bir olayla ilgili dikkat çekici bir makale bulunduğunu söyledi. Böylece adı geçen cadde üzerindeki Nazi olmayan Alman Kitabevine giderek - dükkânın ticari yanı pek yoksa da sevimli olan Karon adlı bir Bulgar⁵ Yahudisi işletiyordu - bir «Spiegel» istedim. Bunun üzerine aldığım cevap, eldeki bir düzine mecmuanın birkaç saat içinde satılmış olduğu, zira bir Alman banka müdürünün, derginin nerede ele geçirilebilir bir örneği varsa satın aldığını, çünkü dergide ona rahatsızlık veren bir konudan söz edildiği oldu..."

Ord. Prof. Dr. Fritz Neumark,
"Boğaziçi'ne Sığınanlar"
adlı kitabından...

"...Çok daha eskiden İstanbul Tünel'de "Caron" ve "Kalis" adlı Almanca kitap satan iki dükkân vardı. 1943 yılında Alman Lisesi'nden mezun olan Şara Sayın, "Birçok öğretmenimiz Almanca kitaplarımızı Caron'dan değil, Kalis'ten temin etmemizi isterdi. Çünkü Caron'un sahibi Yahudi'ydi" diyor..."

"...Şara Sayın, buna rağmen, "faşist kimseye bir şeyin zorla kabul ettirilemeyeceğini" belirtiyor. Özellikle öğretmenlerinden edindiği tecrübenin de etkisiyle üniversitede Alman Filolojisi okumaya karar vermişti..."

<http://blogs.dw.com/bulusmanoktasi/> 2012/10/03/sara-sayin/
Jochen Proehl,

"...30'lu yılların en büyük Alman Kitapevi Kalis'ti. Burada, Stürmer ve Signal isimli nasyonal sosyalizm yanlısı gazeteler satılırdı. Alman Lisesi kitaplarını Kalis'ten sipariş eder, öğrencilerini de kitaplarını satın almaları için oraya yönlendirirdi. Buna karşılık Nazi Almanyası'ndan kaçan Almanlar, kitaplarını ve gazetelerini Yahudi kitapçı Karon'dan satın alırlardı. Karon'un dükkânı, 30'lu yıllarda nasyonal sosyalizmden kaçıp Türkiye'ye sığınmış birçok göçmen bilim adamının buluşma ve bilgi alıp verme noktası olarak hizmet gördü..."

M. Geser,
"Geschichte des deutschen Kindergartens
İstanbul" adlı kitabından...

"...İstiklal Caddesi'ne çıktık yine. Solda Lebon'u geçtik, karşıımızda Tünel. Solda, sahibi olağanüstü entelektüel, bilinçli, dünya tatlısı ve bir hayli orijinal bir insan olan Karon Kitabevi. Tünel girişinin sonunda eski Rumların yönettikleri "Mandra" şarküteri yok oldu. İstanbul değişiyor dört beş yılda, ama bilinen cilvesiyle insanları büyülemeye devam ediyor işte..."

"...Haydarpaşa'dan Yaşar'la doğru Asmalı Mescit'teki evimize gittik. Yolda İstiklal Caddesi'ndeki Karon Kitabevi'nden Mamboury'nin İstanbul rehberini, bir de Hallwag'ın daha yeni çıkmış olan İstanbul haritasını aldık. Öyle ya, Yaşar'a nereleri gezeceğimizi gösterecektim..."

Prof. Dr. Rupert Wilbrandt, "İstanbul Çeşitlemeleri" adlı kitabından...

yanıt vermedi; kitabı vitrine geri koyup, diğer müşterileri ile ilgilenmeye başladı. Bir süre bekleyen müşteri sordu: "Hani kitabım?" Bay Karon yanıt verdi: "Kitabı pazarlık konusu edenlere ben kitap satmam!" Neyse ki müşterinin bu kitaba gerçekten ihtiyacı vardı! 207 Lirayı vermeye razı oldu...

İSİDOR KARON'UN ARDINDAN...

İsidor Karon'un 1967 yılında vefatının ardından kızı Elfi Karon Alfandari, meşaleyi devraldı. Kitabevini sürdürme kararında, yakın dostu Dr. Robert Anhegger'in⁶ ısrarları etkili oldu. Anhegger'e göre İ. Karon - Tünel Kitabevi alelade bir kitabevi değildi; İstanbul'un kültürü açısından önem taşıyan bir kurumdu. İstanbul Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Gerhard Kegel, Elfi Alfandari'den şöyle sözeder: "Bütün öğrencilerime ders kitaplarını sağlayan kitapçı Elfi Alfandari'ye özel bir önem atfediyorum. Küçük mağazasından dünyanın dizginlerini elinde tutan bir karakter gibi görünen bu hanıma büyük bir hayranlık duyuyorum. Bir düzine dilde akıcı konuşabiliyor ve dünyanın neresinden olursa olsun, en kısa sürede temin edemeyeceği kitap yok..." Elfi Karon Alfandari'nin sahipliğinde İ. Karon – Tünel Kitabevi İstanbul'daki Almanca tedrisatlı liselerin yanı sıra, üniversitelerin kitap ve bilimsel dergi gereksinimlerini karşılamaya devam etti. 1983 yılına kadar... O yıl Tünel'de bir devir kapandı. ■

CARON AİLESİ VE HOLOKOST...

Merzweiler'de yerleşik Caron ailesi Holokost'ta çok ağır kayıplar verdi... Detayları, Gestapo annesi (İsidor Karon'un kız kardeşi Emma Caron Wolff) ile babasını götürmek için geldiğinde okulda olduğu için kurtulan Pierre Wolff-Calderon'un (1925-2013) anılarından öğreniyorum (Elli yılı aşkın bir süre El Salvador'da yaşamış ve Guatemalalı bir hanımla evlenmiş olan Pierre'in İspanyolca aktardığı anılarını, Judeo-Espanyol sayesinde okuyup anlayabiliyorum). 1944 yılında doksan yaşında olan Marc Caron, birlikte yaşadığı kızı ve damadı Emma ve Gustave Wolff'un Gestapo tarafından götürülüşlerine tanıklık etti. Gestapo'nun elindeki listede anlaşılamayan bir nedenle Marc Caron'un ismi yoktu; ve Emma'ya – beklenmeyecek bir hoşgörülle – iki seçenek sundular: "İsterseniz eşinizle gelebilirsiniz; isterseniz babanızla kalıp ona bakabilirsiniz. Eğer eşinizle gelerseniz, babanız yakındaki bir hastaneye götürülür ve orada bakım görür". Emma seçimini eşinden yana kullandı; seçtiği bu yolun kısa bir süre sonra Auschwitz'de bir gaz odasına çıkacağını düşünemedi... Kim düşünebilirdi? Yakındaki bir hastaneye götürülen Marc Caron birkaç gün sonra vefat etti. Yad Vashem kayıtlarına göre Pierre Wolff-Calderon sekizi Caron, dördü Wolff soyadlı (anne ve babası dahil) toplam on iki yakını için tanıklık belgesi doldurdu. Bu verilerden yola çıkarak, İsidor Karon ağabeyleri Achille Caron (1879-1944) ve Henri Caron (1885-1944) ile kız kardeşi Emma Caron Wolff'u (1888-1944) ve 19-22 yaşlarındaki toplam dört yeğenini Soykırım'da yitirdi. Yalnızca Clotilde isminde bir kız kardeşi ve ikisi kardeş üç yeğeni ölüm kamplarına gönderilmeden hayatta kalmayı başardı. Pierre Wolff-Calderon'un kızı Jacqueline kendi kızına, Auschwitz'de can vermiş babaannesi Emma'nın adını verdi...

Mertzwiller (Strazburg) mezarlığında Holokost kurbanlarının anısına dikilmiş anıt

İsidor Karon'un babası Marc Caron (1854-1944)

KAYNAKLAR

- Elfi Karon Alfandari ile röportaj, Nisan-Mayıs 2002, Meri Schild, Tuna Bahar "Sözlü tarih"çi sessiz artık... 17 Mart 2010, Şalom Gazetesi, Robert Schild
- Exil Türki, Türkiye'deki Alman asıllı politik göçmenler, 1933-1945, Jan Kremer, Horst Przytulla
- Jüdisches Museum München, Münih ve İstanbul, Jutta Fleckenstein
- Turkey, the Jews, and the Holocaust, Corry Guttschadt
- Trois Libraires Juifs d'Istanbul: La Kanaat Kitabevi d'Ilyas Bayar, La Librairie des Soeurs Cohen et la Librairie Isidore Karon, Rifat Bali, http://www.rifat-bali.com/images/stories/dokumanlar/libraires_relu.pdf
- Boğaziçi'ne Sığınanlar, Ord. Prof. Dr. Fritz Neumark
- East West Mimesis: Auerbach in Turkey, Kader Konuk
- İstanbul Çeşitlenmeleri, Prof. Dr. Rupert Wilbrandt
- Aus des Kaisers Zeiten durch die Weimarer Republik in das Land Atatürks, Ord. Prof. Dr. Ernst Hirsch
- Pera'dan Beyoğlu'na 1840-1955, Behzat Üsdiken
- Ribbentrop, Michael Bloch
- İstanbul Alman Çocuk Yuvası'nın Tarihi, M. Geser, http://www.perspectivia.net/publikationen/pera-blaetter/19/geser_tarihi
- Şara Sayın, Jochen Proehl, <http://blogs.dw.com/bulusmanokta-si/2012/10/03/sara-sayin/>
- Pierre Wolff-Calderón, <http://embajadamundialdeactivistasporlapaz.com/en/etiquetas/pierre-wolff-calderon>
- The Central Database of Shoah Victims' Names, <http://db.yadvashem.org/names>
- <http://hayalsahnesi.com.tr/%C3%BCIkemizde-bale/>

¹ Israelitische Lehrerbildungsanstalt

² Günümüzde Fransa sınırlarında kalan "Mertzwiller".

³ Evli kız kardeş Emma Caron Wolff (1888-1944) dâhil.

⁴ Völkischer Beobachter'in 1940 yılında yayımlanan bir sayısında yer alan bir karikatürün Türk Devleti'ne hakaret unsuru taşıdığı gerekçesiyle, bu gazeteyi dükkânında satan Erich Kalis kısa bir süre tutuklu kalmış ve bu esnada - muhtemelen Völkischer Beobachter'in ırkçı yayın politikasına misilleme olarak - siyahi bir kişi ile bağlı şekilde tutulmuştur.

⁵ İsidor Karon eşi sayesinde Bulgar vatandaşlığına geçmişti.

⁶ İstanbul Goethe Enstitüsü Müdürü (1961-1968) Alman Türkolog, tarih araştırmacısı Dr. Robert Anhegger (1911-2001), Türkiye'nin ilk kadın mimarlarından Mualla Eyüboğlu Anhegger (1919-2009) (ressam ve şair Bedri Rahmi Eyüboğlu ile yazar Sabahattin Eyüboğlu'nun kız kardeşi) ile evliydi.

faik sönmez

#modaherbedende

online alışveriş
www.faiksonmez.com

Türkiye ve Tüm Dünyaya
Hızlı Ürün Gönderimi

/faiksonmezmoda

/faiksonmez

/faiksonmezmoda

“Bir ülkeyi
tanımanın ilk
şartı onu
koklamaktır.”

Rudyard Kipling

FOTOĞRAFLAR: PINAR DOĞAN - İZEL ROZENTAL

HİNDİSTAN'DA

bir

AVARE

İnsanın hem çok arzu edip, hem de denemekten korktuğu şeyler vardır ya; hani içinizden kopup gelen bir istekle minik bir kaplan yavrusunun kafasını çenesini okşamak istersiniz, ama ya ısırırsa diye bir türlü bu eylemi gerçekleştiremezsiniz; işte Hindistan'ı gezmek de uzun yıllar boyunca bende böylesine bir duygu yaratmıştı.

KAPLAN YAVRUSUNU OKŞAMAK

Engellerin başında hijyen sorunu vardı, bu ülkeyi gezen dostlarımın çoğu aç bitap dolaştıklarını, yiyecek temiz bir şeyler bulmak için zorlandıklarını söylüyordu. İkincisi ve benim için en önemlisi ise koku sorunu, istisnasız tüm gezginler anılarında mutlaka kokudan söz ediyorlardı. Oldum olası kokulara duyarlıyım. Üstelik yaşım ilerledikçe görme duyum zayıflarken, bu önemli kaybı telafi edercesine koku alma duyum gün be gün geliyor... Ağır kokuların her türüne karşı alerjim vardır, gözlerim kararır, kendimden geçerim. Uzakdoğu'ya yaptığım ilk yolculukların birinde, Singapur'u bir turla ve rehber eşliğinde gezmiştim. (yn: Dikkat Buda!) Tamamen steril ve fütüristik bir yapay kent görünümündeki bu garip adanın tek doğal ve gerçek yaşam alanı Hint mahallesiydi. Otobüsün içine kadar yayılan baharat kokuları ve dağınık görüntüsü nedeniyle rehberimizin bize göstermek istemediği ancak ısrarlarımız üzerine sokaklarından

Lobide: Dilip Bhandari'nin benim için yer ayırttığı otel saray gibiydi, altın işlemeli mobilyalar, kristal avizeler, mermer heykeller, yağlıboya tablolar göz kamaştırıyordu.

Mini Trevi Çeşmesi: Otelin bahçesindeki mini 'Trevi Çeşmesi'; insanın dilek dileyesi geliyor!

hızla geçtiğimiz bu ilginç mahalle, bende garip bir şekilde 'kaplan yavrusunun kafasını okşama' arzusunu uyandırmıştı.

Aslında bendeki Hindistan aşkı, çocukluğumun ta ilk yıllarından itibaren filizlenmeye başlamıştı. Bunun nedeni sözlerini anlamadan ezbere bildiğim ilk şarkının Raj Kapoor'un ünlü Avaré'si olmasıydı. Bu yaşma geldim, bir Hintli ile karşılaştığımda hâlâ kulaklarımda "Avara hun, avara hun... naa nana na nay..." tınları yankılanır, elimde değil!

İstanbul'u sarsan Avaré furyasından birkaç yıl sonra, amcamla birlikte Atlas sinemasında izlediğimiz ve tamamı Bengal ormanlarında geçen bir film, daha doğrusu peşe gösterilen iki macera filminin (Fritz Lang'ın Mihracenin Gözdesi, ya da gerçek adıyla Bengal Kaplanı ile Hint Mezarı) uzun süre etkisinde kalacaktım. Ta çocuk yaşlarımdan Hindistan'ı seviyordum! Daha sonra, ergenlik dönemimin ilahları olan The Beatles grubunun ünlü yogi Maharashi Mahesh ile karşılaşmaları ve George Harrison'un sitar denen otuz telli çalgının en büyük ustası Ravi Shankar'ı tüm dünyaya sevdirmesi Hindistan'a olan ilgimin yeniden depreşmesine yol açmıştı. Sırtından çıkan büyüleyici nağmeleri ilk kez Beatles'in 'Norwegian Wood' adlı melodisinde işitmişim ve gariptir, 'Norveç odunu' anlamına gelen parçanın adından olsa gerek, bu sıradışı mistik notaların bir otantik Norveç çalgısından çıktığını zannetmişim. Derken, ortanca kardeşimizin benimkinden misli misli büyük olan Hindistan aşkı aniden ailemizin içine bir ateş topu gibi düştü. Kardeşim, Boğaziçi Üniversitesinde parlak bir öğrenciyken, sadece dış görünümünü Hintlilere benzetmekle kalmamış, adını da mistik Hint felsefelerinin etkisinde

kalarak Shankar olarak değiştirmişti. Zaten Birleşmiş Milletler kıvamındaki rengârenk ailemizde artık Tantra felsefesine sıkı sıkıya bağlı bir de yogi vardı! Ne yazık ki, o yürekte inandığı, insanlığı sonsuz sevgi ve barışa götürecekti bu huzurlu yolda kendisi için aradığı huzuru bir türlü bulamadı. Henüz 43 yaşında, ütöpik hayallerinin hiçbir zaman gerçekleşemeyeceğini fark edemeden aramızdan ayrıldı. Belki anlamıştı ama kendisine inananlara (ve inanmayanlara) fark ettirmek istememişti, kim bilir?

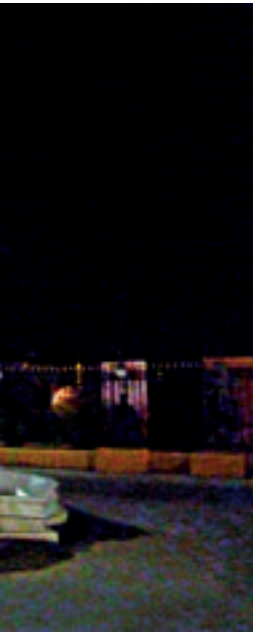
İşin özü, bir taraftan hijyenik ve kokusallık takıntılarım ile sevdiğim bir yakınımla erken kayımdan dolayı Hint felsefelerine mesafeli duruşum, diğer taraftan Raj Kapoor, Ravi Shankar, Mahatma Gandhi hayranlığım, Bengal kaplanları, merak, gezme görme tutkum, Hindistan seyahatimin zamanlaması konusunda uzun yıllar tereddütte kalmama neden olmuştu. Ta ki Atul'u tanıyana kadar...

KÖRİ KOKULARI

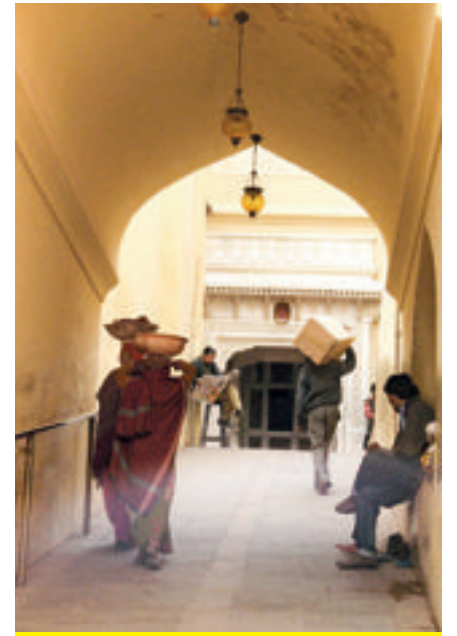
Atul Bandhari, Mumbai'de tükenmez-kalem aksamaları imalatı yapan bir ailenin ikinci kuşağındandı. Bandhariler oldukça kalabalık bir aileydi. Atul'un görevi ailenin yurt dışındaki iş ilişkilerini oluşturmaktı. Cin gibiydi. Genelme yapmak istemiyorum ama bugüne dek tanıdığım bütün Hintlilerin zekâ seviyelerinin ortalamanın hayli üzerinde olduğunu belirtmek zorundayım. Atul, işi gereği sık sık Türkiye'ye geliyor, İstanbul'da bolca vakit geçiriyordu. Oğlumla da güzel bir dostluk geliştirmişlerdi. Her gelişinde bize, mevsimine göre tropik meyveler - özellikle de ailece bayıldığımız mango - çay ya da baharatlar getiriyor, ülkesinin bolca reklamını yaparken, "en kısa sürede mutlaka

bizi ziyarete gelmelisiniz" diyordu. Atul ile dostluğumuz pekiştikçe Hindistan yolculuğu artık kaçınılmaz oluyordu. İlk ziyaretim 2007 yılında gerçekleşti. Üç günlük, Bandhariler'le tanışma amaçlı kısacık bir geziydi bu. Atul ve ailesi şehir merkezinin dışında oturduklarından Mumbai'yi bile doğru dürüst görüp gezme fırsatım olmamıştı. Ama hiç değilse korkularıyla yüzleşmiş, kuşkuyla gidermişim. Bundan böyle Hindistan'ın bize olumsuz gelen birtakım yaşam koşulları beni caydırmayacaktı. Nitekim bu kısa ziyaretin ardından pek çok kez bu mistik ülkeye gittim.

Oysa Mumbai'ye yaptığım ilk yolculuğum henüz uçak safhasında bile caydırıcı unsurlarla karşılaşmışım. Tahmin edebileceğiniz gibi, birinci engel koku sorunuymdu. THY uçağı olmasına karşın yolcuların büyük çoğunluğu esmer tenli Hintlilerdi ve kabinin içi buram buram köri kokuyordu! Ama bu kesif baharat kokusunun ötesinde, bambaşka ve çok daha büyük bir sorunla karşılaşacağım hiç aklıma gelmemişti. Uçak havalandıktan ve yemek servisi bittikten sonra ışıklar karartılmış, uyku pozisyonuna geçilmişti. Ben de tam uyumak üzereydim ki aniden genzimi kavuran bir keskin mi keskin peynir (!) kokusuyla kaykıldığım koltuktan sıçradım. Hani bazı kokular karşısında 'burnumun direği kırıldı' deriz ya, meğer abartmıyormuşuz, kokuyu teneffüs ettiğim anda burnumun içinde sağlam direk kalmamış olmalıydı! Bu keskin kokudan tek rahatsız olan ben değildim. Çok geçmeden sağda solda kıpırdanmalar ve söylenmeler başlamıştı. Koku arkadan öne doğru geliyordu, kaynağı belirlemek için tepe ışığını yaktım. Çok aranmam gerekmedi. İki sıra arkada oturan Hintli, spor pabuçlarını çıkarmış, sol bacağını altına almış, yarım bağdaş kurmuş vaziyette ayak

Yılan
oylatan
fakirler

Kadın çalışır: Hintli kadınları hemen
her ortamda çalışırken görmek
mümkün. Erkekler ise aksine, genellikle
istirahatta...

parmaklarının aralarını tatlı tatlı kaşıyordum. Ayakkabıları ise nerdeyse koridorun ortasındaydı! Ters ters baktım, oralı bile olmadı. Tam arkamda oturan ve kokudan rahatsız olduğunu düşündüğüm Hintliye kaş göz işareti yaptım. Adamın arka koltuktaki komşumuzu kendi lisanında uyacağını umuyordum ama nedense battaniyeyi kafasına kadar çekip 'bana ne' dercesine sırtını döndü. Neyse ki yanımda oturan yolcu düğmeye basıp hostesi çağırmağı akıl etti. Hostes, sorunumuzu daha biz söylemeden anlayınca kabin amirini çağırdı. Kabin amiri tecrübeliydi, kokarcaları plastik bir torbaya tıkarak sorunun bir kısmını çözdü. Ama sorunun kaynağı yerli yerinde duruyordu. "Çare yok, spreys sıkacağız!" dedi kadın. Kalan dört saatlik uçuş süresi boyunca bizim muntıkaya düzenli olarak koku spreyi sıkıldı. Bu korkunç işkenceden sonra köri kokusunun beni artık rahatsız etmeyeceğine emindim. İnsan hiçbir şeyden yüzde yüz emin olmamalı!

OTELDE İLK GECE

Bhandariler, işyerlerine yakın olduğu için, şehrin kuzeyinde, koruluk bir alanın tepesine konuşlanmış lüks görünümlü bir turistik otelde yerimi ayırtmışlardı. Dev otelin daha bahçe kapısından itibaren yan yana dizili antik yunan tanrıalarının heykelleri konukları karşılamaktaydı. Fakat asıl şaşkınlığı avlunun ortasında tüm görkemiyle sularını fışkırtan ünlü Trevi Çeşmesini görünce yaşadım. Gerçi ölçüleri avluya sığması için orijinalinden biraz daha küçük tutulmuştu, ama onun dışında her bakımdan Roma'nın dillere destan çeşmesinin replikasıydı. Belki tek eksiği, önünde görmeye alışkın olduğumuz İtalyan

'carabinieri'leriydi. Otelin lobisine girip de resepsiyona yöneldiğimde, mutlak köri kokusunu hissettiysem de, duvarlarda asılı devasa yağlı boya Rönesans stili resimlere bakmaktan kokuyu pek önemsemediğimi itiraf etmeliyim. Burası otel değil, küçük çapta bir Louvre Müzesi idi! Odam ihtişamlı bir saray odasını andırıyordu. Neredeyse yüz metre karelik bir salon, kalın kadife perdeler, duvarlarda altın işlemeli çerçevelerde dev yağlıboya tablolar, altın kaplamalı komodinler, bir kocaman bronz yatak, üzerinde onlarca simli süslü yastık, tavanda kristal avizeler... Hangi birini saysam? Tuvalet ise... Kokuyordu! Kokuyordu derken lavanta kokusunu kastetmiyorum, bizim Kadıköy'ün Kurbağalıdere'si gibi kokuyordu! Sifonu çektim. Kuburdaki sarımtırak su yükseldi, yükseldi, yükseldi, klozetin kenarlarından yere doğru taşmaya başladı... Can havliyle soluğu resepsiyonda aldım. Görevli abartılı biçimde kibardı, ağdalı bir İngilizce konuşuyordu. Binbir özür dileyerek, eski zaman İngiliz asilzadelerinin kıyafetine bürünmüş ama kafasına hediye çikolata kutusu kapağı tarzında fiyonklu bir başlık geçirmiş, esmer tenli çelimsiz bir çocuğun refakatinde beni yeni odama yönlendirdi. Bu oda öncekinden büyüktü! Hemen tuvalete daldım, sifonu çektim, çalışıyordu. Baharat kokusu artık ikinci plandaydı... Yatağın üzerinde bir düzine yastık vardı. Yetmez diye elbise dolabının içine iki tane daha tıkmışlardı. Yastıkları sırayla derin derin kokladım. Köri kokusu hepsinin içine sinmişti. Yastıksız uyumaya karar verdim. Ama uyuyamadım. Devasa odanın ortasındaki kocaman yatağında kendimi çok yalnız hissetmeye başlamıştım... Koku fobisi yerini yalnızlık fobisine bırakmıştı! Meğer bu yalnızlık hissi nedensiz de-

Mumbai'nin ünlü açık hava
çamaşırvhanesi Dhobi Ghat. İçeride
6.000 kişi çalışıyormuş, tüm
Mumbai halkının çamaşırları burada
yıkaniyormuş... Asıl merak ettiğim,
beyazların nasıl bu kadar beyaz olduğu?

ğilmiş. Kahvaltı için aşağıya indiğimde tuhaflığı fark ettim. Salonda benden başka hiç kimse yoktu! Tepemde bekleyen üç garson ve bir şef refakatinde kahvaltımı ettikten sonra resepsiyonu bir kez daha ziyaret ettim. Geceki 'centilmen' hâlâ görevdeydi. Bana odamdan memnun kalıp kalmadığımı sordu, değilsem daha büyük bir oda verebile-

ceklerini söyledi. Kaldığım odadan daha büyüğünü hayal bile edemeyeceğimi söyleyerek, mümkünse hiç kullanılmamış bir adet yastık istediğimi zira kullanılmış yastıklara karşı şiddetli bir alerjim olduğunu anlattım. Adam bütün yüzünü kaplayan empati dolu bir gülümsemeyle başını salladı. Bu sıcak yaklaşımdan cesaret alarak, otelde benden başka kaç müşterinin kalmakta olduğunu sorma hatasını işledim. Görevli bu sorudan pek hoşlanmadığını belli eden bir ifadeyle yüzüme baktı, sonra da sır vermiş gibi kulağıma doğru eğilerek, “Sezon henüz başlamadığından şimdilik tek müşteri sizsiniz, ama hafta sonu gelenler olur...” dedi. Hangi sezon? Ne sezonu? Soramadım bile! Gözlerim lobide sergilenen karanlık yüzü tablolara takıldı kaldı, yalnızlık fobisi her yanıma sarmıştı... Çok geçmeden, beni işyerlerine götürmek üzere otele gelen Atul ile amcası Dilip ‘muhteşem yalnızlığıma’ son verdiler. Otel gerçekten de evleri ile işyerlerine oldukça yakındı. Ancak arada koruluğun ortasından geçen bir keçi yolu vardı. Yolun her iki ucundaki ahşap bariyerlerin başında bekleyen asker kılıklı görevliler, parayı tahsil ettikten sonra bariyerleri kaldırıyorlardı. Yolda yürüyen kadınların belleri ile karın bölgeleri açıktaydı. Başlarını renkli ve hafif eşarplarla örtmüşlerdi. Bazı erkekler, yarı çıplak, başlarından aşağı kovayla sabunlu su boca ederek sokakta banyo yapıyordu. Yolun ortasından yürüyen ve arabamızı umursamayan saç sakalı toz toprak içinde birbirine karışmış bir adam kalça hizasına doladığı bir bez parçasıyla sadece mahrem yerlerini örtmüştü. Bunlara Sadhu deniyormuş, kesinlikle dilenci değilermiş... Tuhaf olan, bütün bu insanların güler yüzlü olmalarıydı. Oldukça mutlu görünüyorlardı... Hindistan’daki kast¹ sistemi hakkında azıcık bilgi sahibi olduğumdan, ev sahiplerime bu konuda soru sormamayı yeğledim.

* KAST: MÖ 200 yılından bu yana Hindistan’da hüküm süren sınıflandırma sistemi. 1) Brahmanlar (Bilginler, rahipler, entelektüeller); 2) Kshatrialar (Asker ve Memurlar); 3) Vaişyalar (Tüccar ve Çiftçiler); 4) Şudralar (İşçiler). Bunların dışında, insanlığın en alt tabakasında yer alan Paryalar vardır.

Süpürgeci çocuk: Bu süpürgecin iki işlevi var: Kuşları kaçırmak, pisliklerini süpürmek...

Kadınlara mahsus: Bazı uzun mesafeli yolculuklarda kadınlar için özel vagonlar var, hatta salt kadınlara mahsus sefer yapan trenler bile mevcut. Bilet fiyatında ise fark yok.

Ghandi’nin odası : Mumbai’de Mahatma Ghandi’nin müze olan evinde sanki yaşam sürüyor; insan her an Ghandi ile burun buruna geleceğini sanıyor...

HİNT USULÜ TRAFİK KEYFİ

İlk yolculuğumun ardından Hindistan’a sık gitme fırsatları yakaladım. Bunların çoğu iş, bazıları ise turistik gezilerdi. Köri kokusu artık beni etkilemiyor, aksine tipik Hint yemeklerini, soslarını, baharatlarını (masala) severek yiyorum. Trafikğine bile alıştım diyebilirim... Gününün önemli bölümünü trafikte harcayan, İstanbul trafikğine alışkın biri için Hindistan’daki trafik ne yazık demeyin, Hintlilerin trafik anlayışı bizimkinden oldukça farklı. Acele etmek diye bir kavram bilinmiyor. Dilediğiniz yerde durabilir, serbestçe yolda gezinmekte olan inekleri bekleyebilir – beklemelisiniz de ! - yavaşlayabilir, ya da içinizden geldiği an sinyal vermeden sağa sola yönelebilirsiniz. Korna çalarak tepki veren olursa – ki nadirdir - siz de korna-nızla yanıt verirsiniz, olur biter! Tek şeritli bir yolun ağzına on sıra araba dizilebilir ve hepsi de saatlerce ve sabırla bekleyebilirler, bizdekinin aksine kimse kimsenin önüne geçmez, saygılıdırlar. Bu durumlarda korna çalınmaz. Korna sadece yol alırken ve sürekli çalınır! Sanırım bunu yapmaktaki asıl amaç, hasbelkader direksiyon başında uyuyakalan sürücülerini uyandırmaktır. Zaten hemen her kara taşıtının arkasında büyük harflerle “Horn Please” (korna çal lütfen) yazısını okumanız mümkün. Bir keresinde trenle Mumbai’den Damas’taki Vapi Sanayi Bölgesine gidecektik. Yolculuk yaklaşık iki

Geliyor da!

Vapi tren istasyonu: Küçük banliyö istasyonunda mahşeri bir kalabalık bekliyordu.

Otel görevlileri: Geleneksel kıyafetleri içindeki görevliler hem son derece kibarlar hem de güven duygusu uyandırıyorlar.

saat sürüyordu. Trene bineceğimiz küçük banliyö istasyonunda mahşeri bir kalabalık bekliyordu. İnsanlar, kucaklarında çocukları, sırtlarında sepetleri, çuvallarıyla birbirlerini itele-yerek peronda kendilerine yer açmaya çalışıyorlardı. Bu gruhun bineceği-miz treni beklediğini öğrendiğimde bir an dahi tereddüt etmeden Dilip ile Atul'a "Ben yolculuktan vazgeçtim!" dedim. İki birden bana muzipçe "Merak etme" anlamında gülümsediler. Tren saniye sektirmeden tam zamanında geldi. Kalabalık hemen kapılara hücum etti. Tam bir kaos ortamıydı. Oysa Atul'un beni ittirdiği kompartı-mandaki sessizlik şaşırtıcıydı. Ayak-taki tek kişi, resmi giysileri içinde bizi karşılayan ak saçlı kondüktördü. Bi-letlerimizi inceledikten sonra önümü-ze düştü ve koltuklarımızı gösterdi. Aynı ayrı oturmuştuk ama dışarıdaki curcunadan sonra içerisi adeta cen-net gibiydi. Tren hareket eder etmez, kondüktör bana bir İngilizce gazete getirdi, ardından ne içmek istediğimi sordu. Çay, kahve, meşrubat, hepsi ikramdı. Ben gazetemi okur, çayımı yudumlarken, bir garson önümdeki sehpayı açıp üzerine beyaz bir örtü serdi. Çok geçmeden zengin bir kah-valtı tepsisi sehpaıdaydı... Meğer ev sahiplerim birinci sınıf bileti almış-lardı. Bu vagona İngiliz tarzı 'ağır' bir incelik sezinleniyordu. Ama tah-minimce, İngiltere'de bile artık böyle servis kalmamıştır! Vapi'de trenden indiğimizde arkamız-daki vagona göz atmaktan kendimi alamadım. Biz ihtişam içinde yol alır-ken, o vagondaki yolcular sepetleri, çuvallarıyla iç içe geçmiş, Kamasutra pozisyonlarında yolculuk ediyor-larmış! Ama onlar trende yolculuk etmekten en az birinci mevkidekiler

kadar mutlu olmalıydılar ki pence-reden güçlüklerle sarkıttıkları ellerini sallayarak perondakileri selamlıyor, gülücükler dağıtıyorlardı. Kast siste-mini anlamak gerçekten çok zor! Damas'tan dönüşümüz arabayla oldu. Vapi'de bizi bekleyen Atul'un babası Mumbai'ye arabayla dönme-mizi önermişti. Ne var ki, trenle iki saate yakın süren aynı yol, arabayla tam beş saat sürdü. Bunun en az iki saatini ise Mumbai'ye girişte, dört şeritten iki şeride inen otoyol kavşağı-nın başında yirmi sıra olarak geçirdik. Şundan eminim; direksiyondaki şoför Türk olsaydı, o kavşaktan en fazla on beş dakikada geçmiştik...

ALTIN ÜÇGEN RACİSTAN

2009 yılında, Pınar yengemin ön-derliğinde ve kıymetli ekonomist kardeşim Dani ile muhterem refikam eşliğinde, Yeni Delhi'den kiraladığı-

muz bir arabayla on gün boyunca

'Hindistan'ın Altın Üçgeni' diye anı-lan, Yeni Delhi – Agra – Jaipur arasın-daki eskiden mihracelerin yaşadığı Racistan'ı kapsayan bölgeyi gezdik. Müthiş bir deneyimdi! Yeni Delhi'den yola çıkmış, Agra ve Fatehpur'dan geçerek yolculuğumuzu Racistan'ın başkenti sayılan Jaipur'da noktalamış-tık. Sonrasında da yerel bir havayolu ile Mumbai'ye uçmuştuk. Moğol ve Hint kültürlerinin birbirine karıştığı bu coğrafyada, yolumuz üzerindeki çok sayıdaki tarihi tapınakları, anıt mezarları, cami ve sarayları ziya-

İnşallah maşallah parfümeri: Mumbai'de ilginç bir parfümeri tabelası: Kokuya maşallah, bir gün diner inşallah!

Fil sırtında kaleye: Amer Kalesine motorlu araçlar çıkamıyor; yürümeyi göze alamayanlar için tek çare fil sırtında tırmanmak.

HEYECAN DOLU ANLAR

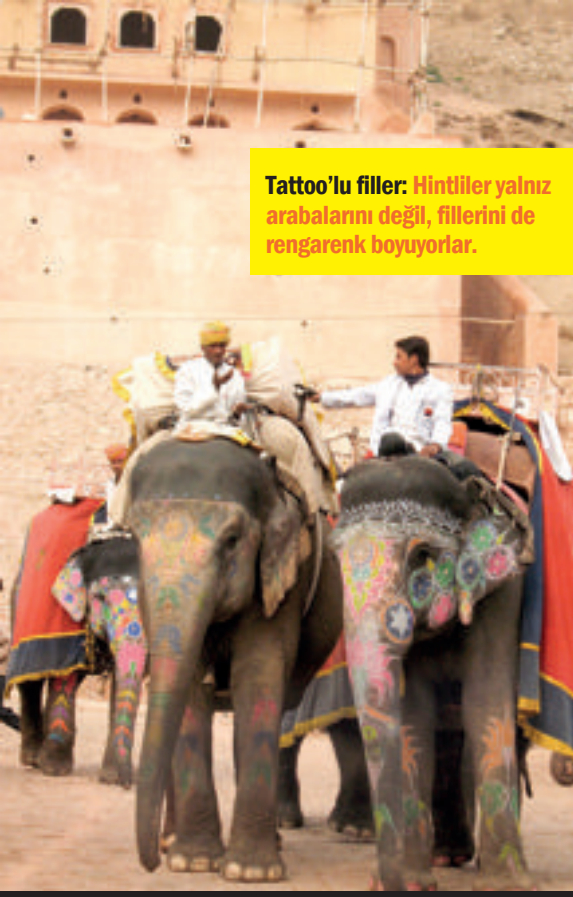
Yolculuğumuz boyunca turistlerden para koparmak için sepette yılan oynatan Hint fakirlerinin, evlere tırmanarak ne bulduysa götüren hırsız maymunların bol bol fotoğraflarını çektik. Fil sırtında Amer Kalesine tırmandık. Bir keresinde ise küçük bir köyün içinden geçerken, kadınlı erkekli bir düğün alayına rastladık. Kalabalığın ortasında şoförümüz arabayı durdurmak zorunda kaldı. “*Bunlar Müslümandır*” diye açıkladı adam. Fırsattan istifade, fotoğraf çekmek amacıyla kapıyı açıp dışarı çıkmaya yeltendim. Ayağım henüz yere değmemişti ki, şoförümüzün feryadı üzerine geri çekildim. Ama geç kalmıştım, düğüncüler beni yaka paça dışarı çekmişlerdi bile. Can havliyle arabanın kapısına asıldım. Fakat nedense içeridekiler paniklemişler, kapıları kilitlemişlerdi. Ayaklarım yerden kesilmişti. Artık düğün alayının ortasında gelin ile damattan daha fazla ilgi çeken bir aktör konumundaydım. Herkes kutsal bir kişiymişim gibi bana dokunmaya çalışıyordu. Saçıma, yüzüme, sakalıma, omzuma, sırtıma, tüm bedenime ellerini sürüyorlardı. Elini değiştirmeyi başaran, yerini bir diğer arkadaşına bırakıyordu. Bereket cüsse olarak Hindistan ortalamasının biraz üzerinde olan şoförümüz, müşterilerinin yaşamından duyduğu sorumluluk hissiyle, arabadan fırladığı gibi kalabalığın ortasına gözü kara bir şekilde daldı. Şoförümüzün yarattığı arbededen yararlanarak ‘müritlerimin’ elinden kurtuldum ve arabaya sığındım. Arbede esnasında hiç resim çekememişim, arabadakilere “*fotoğraf çektiniz bari?*” diye sordum. Üçünün birden bana bakışları her şeyi anlatmaya yetiyordu. Uzun süre ağzımı açmadım...

Bir keresinde de bu kadar olmasa bile, benzer bir durumu gezmeyi düşündüğüm bir Hindu tapınağının girişinde yaşadım. Özel bir kutlama nedeniyle tapınağın önü oldukça kalabalıktı. İçeri nasıl girerim diye bakınırken etrafım kadınlı erkekli bir grup tarafından sarıldı. Bu kez beni kurtaracak şoförümüz de yoktu. İnsanlar ellerini omuzlarıma, kollarıma sürüyor, anlamadığım dilde birşeyler

ret ettik. Bunların arasında Delhi’de bulunan Gandi’nin evi ile Agra’daki dünya harikası Tac Mahal da vardı. Pembeye boyanmış binaları nedeniyle Pembe Şehir diye adlandırılan Jaipur ise bir başka dünyaydı! Bu gezinin tamamında Pınar yengemin seçimi olan otellerde konaklamıştık. Bazıları eski zaman mihracelerinin saraylarıydı. Haliyle son derecede ihtişamlı yapıları. Bu otellerde neredeyse müşteri başına iki personel düşüyordu. Hepsisi de son derece saygılı, güler yüzlü insanlardı ve istisnasız tüm otel müşterilerine mihrace muamelesi çekiyorlardı. O kadar ki, insanın otelden ayrılması gelmiyordu! Jaipur’da konakladığımız saray bozmasının avlusunda, gün boyunca bayrak şaklatarak bir ileri bir geri volta atan bir Hintli dikkatimi çekmişti. Merak edip sormuştum. Meğer adamın işi avludaki güvercinleri kovalamakmış, mermerleri kirlletmesinler diye!

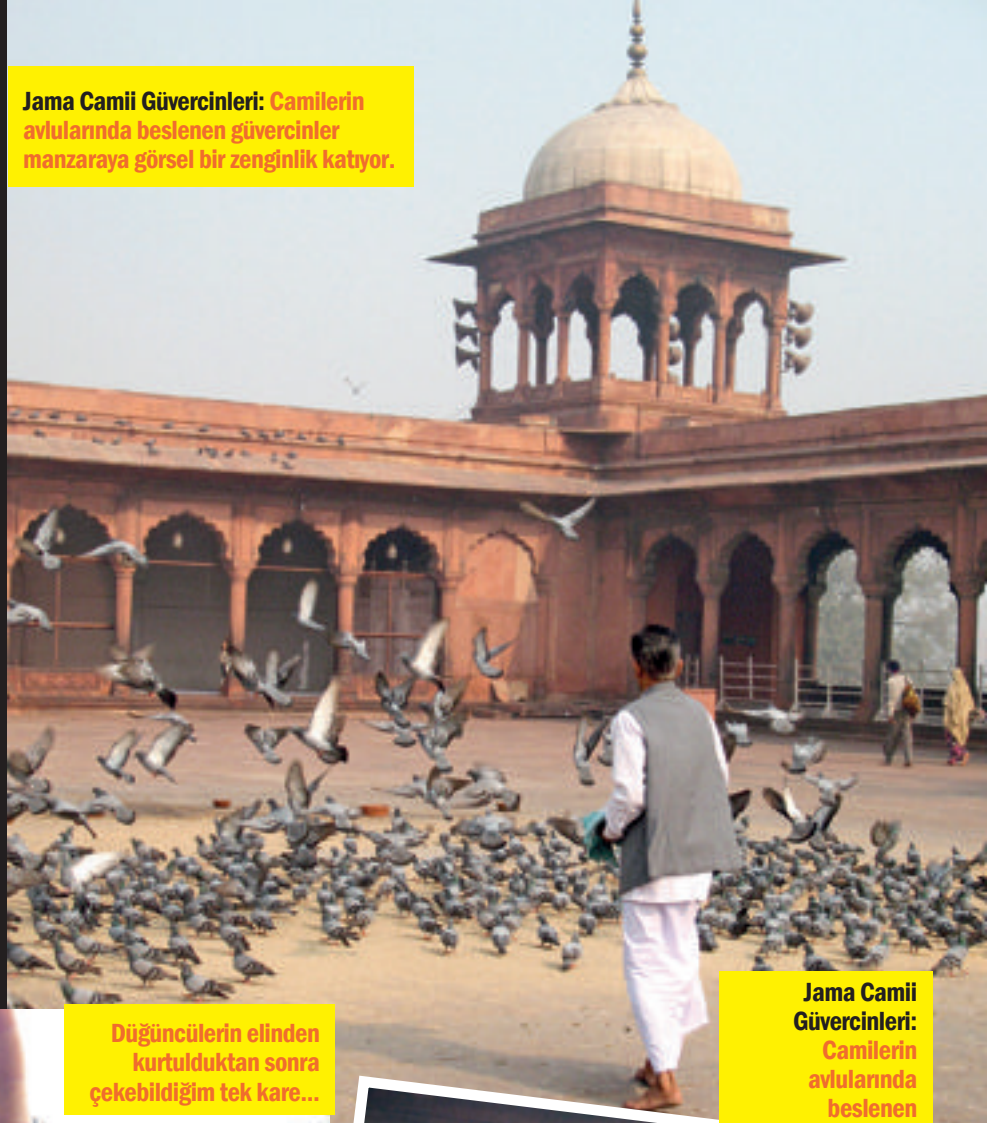

Mihrace Palas: Racistan’da eskiden mihracelerin yaşadığı pek çok eski saray şimdilerde otel olarak kullanılıyor.

Tattoo'lu filler: Hintliler yalnız arabalarını değil, fillerini de rengarenk boyuyorlar.

Jama Camii Güvercinleri: Camilerin avlularında beslenen güvercinler manzaraya görsel bir zenginlik katıyor.

Jama Camii Güvercinleri: Camilerin avlularında beslenen güvercinler manzaraya görsel bir zenginlik katıyor.

Düğüncülerin elinden kurtulduktan sonra çekebildiğim tek kare...

Çarşıda bisiklet rallisi: Eski Delhi'nin sokaklarında üç tekerlekli bisikletle uçuştayız! Fren kontrolü bende olsa hemen durduracağım...

Pembe Şehir Jaipur: Tüm şehir pembe renkli taşlardan yapılmış. Şehrin sembolü olarak bilinen Hawa Mahal (Rüzgâr Sarayı) dışından görünümüyle büyüleyici! İçeride ise hiçbir şey yok...

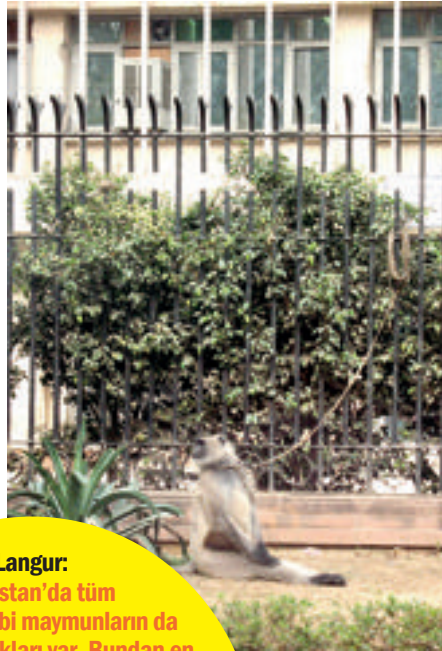
Lotus Tapınağı: Delhi'deki Lotus Tapınağı, dünyanın çeşitli yerlerinde bulunan yedi Bahai Tapınağının sonuncusuymuş, 1986 yılında tamamlanmış. Bir mimarlık harikası olarak tasarlanan tapınağın içi doğal havalandırma sistemi sayesinde her zaman serin. Bahai Tapınaklarının içinde toplam dokuz kapı bulunuyor, bu da dünyadaki dokuz temel inancı simgeliyor. Her dinden insan tapınakta dua edebiliyor, ama iki şart var: Hiç konuşmamak ve fotoğraf çekmemek!

Tac Mahal girişi: Tac Mahal'in uzaktan görüntüsü çok görkemli. Ne var ki, yolculuğumuz boyunca bizden ayrılmayan puslu sis pek çok yerde görüntü almamızı engelledi, yakın çekimlerle yetindik.

mırıldanıyorlardı. Birden, diğerlerinden daha uzun boyluca ama zayıf bir Hintli kalabalığı yaparak yanımda bitti. Bir eliyle kendi gibi sıska ve pejmürde bir oğlan çocuğunun elini tutarken, diğer eliyle avucunun içinde topak haline getirdiği ekmeğin parçasını uzattı. Adamın elleri ya doğuştan bu kadar kara ya da çok kirliydi. Ekmeği alıp almamakta birkaç saniye tereddüt geçirdim. Adam kızdı. Kaşlarını çatarak, "Neden almıyorsun? Toprağın nimeti, kutsal bu!" dedi. Onun bu tepkisini gören ve etrafımı sarmış olan kalabalık da homurdanmaya başlayınca, çaresiz gözlerimi yumdum ve ekmeğin parçasını ağzıma götürdüm. Ortalık yatışmış, çevremdekiler yeniden beni ellemeye başlamıştı. Mabedi gezmekten vaz geçip koşar adımlarla otele döndüm.

Ertesi gün, dili döndüğünce rehberliğimizi de yapmaya çabalayan şoförümüze bana gösterilen bu tuhaf ilginin nedeni hakkında bir fikri olup olmadığını sordum. Adam gözlerini bana dikti ve sizde 'tilak' var dedi. Hayda! O da nedir demeye kalmadan kısaca anlattı. Meğer alınının ortasındaki doğuştan olan küçük kırmızımsı bir et benini kastedermiş. Bu doğal et beni, iki gözün arasında üçüncü bir göz imiş ve Hintliler için bu işaret çok

Langur: Hindistan'da tüm hayvanlar gibi maymunların da dokunulmazlıkları var. Bundan en çok yararlananlar da kendileri. Sürüler halinde damdan dama, balkondan balkona sıçıyor, evlerin pencerelerinden içeri dalıp yiyecek olarak ne bulurlarsa götürüyorlar. Hırsız maymunların tek korktukları Langur adındaki vahşi maymun. Langurlar günlük olarak kiralanıyor ve özellikle ziyafet verilecek evlerin girişine zincirleniyor.

önemliymiş. Saçım sakalım da ak olduğundan, kutsal adam muamelesi görüyordum şüm iyi mi? Ama doğrusunu söylemem gerekirse, Eski Delhi'nin karma-karışık ve dar sokaklı son derece işlek pazarında, iki kişilik küllüstür bir bisikletin terkesinde gerçekleştirdiğimiz bir saatlik gezinti, tüm bu yolculuk boyunca adrenalinimizin tavan yaptığı en heyecan dolu anlardı. Canlarımızı çelimsiz ama çılgın bir Hintli'ye emanet ederek yaptığımız, 'Çavri Pazarı' turu gerçek bir ralliydi! Sürücümüz, daracık sokaklarda hızla pedal çevirirken, yol üstündeki taş ve çukurlara – ve karımın çılgınlığına – hiç aldırılmıyordu. Bir 'motocross'

Hindistan'da kadın turistlerin en keyifli iki sporu: Paşmina almak ve pazarlık etmek!

yarışçısının arkasındaydık adeta! Rallimiz dünyanın en büyük camilerinden Jama (Cuma) Mescid'i de noktalanmıştı. Hindistan'da pek çok caminin avlusuna girmeden önce, ayakkabıların çıkarılması zorunludur. Şöyle ki, koca avluyu çıplak ayak gezersiniz. Ne var ki, bizim Eminönü'ndeki Yeni Cami güvercinlerinin uzak akrabaları Jama'da daha faal ve çok daha kalabalıktılar, ve ne yazık ki bu avluda bayrak şaklatan elemanlar bulunmuyordu. Haliyle zemin kuş gübresiyle kaplanmıştı... Ama keskin zekâlı Hintliler bu soruna da çözüm bulmuşlardı; giriş kapısının önünde turistlere tek giyimlik terlik pazarlıyorlardı.

Aslında Racistan, gezi yazarlarının ayrıntılı bir şekilde ele aldıkları bir coğrafyadadır. Ne var ki ben gezi yazısı yazmıyorum, farklı kültürlerdeki insanları ve yaşadığım olayları anlatmaya çalışıyorum. Gezi meraklılarının, yola çıkmadan önce "Hindistan'ın Altın Üçgeni" hakkındaki kaynak kitap ve makaleleri mutlaka okumalarını tavsiye ederim.

Öte yandan, yukarıda aktardığım yolculukların hiçbirisi 2013 yılının sonbaharında, davetli olduğum bir Hint düğünü nedeniyle Mumbai'ye yaptığım kısa yolculuk kadar etkilemedi beni.

Hindistan genelinde mevsimleri kesin olarak belirlemek oldukça güçtür. Güneyden kuzeye iklim koşulları değişir. Yine de resmi olarak dört mevsimden söz eder Hintliler: Ocak ve Şubat kış, Mart'tan Mayıs'a yaz, Haziran'dan Eylül'e yağmur mevsimi ve Ekim'den Aralık ayına kadar da düğün mevsimi...

Düğün mevsimi! Kulağa hoş geliyor değil mi? Başlı başına bir yazı konusu olan bu ziyaretimi de gelecek sayıya bırakayım bari... ■

Şalom Dergi
artık
internet
ortamında

www.salomdergi.com

Mediterranean Delight

**SIMONA
GUZMAN**

Simona Guzman, bir inovasyon yaptı; Turkish Delight'dan Mediterranean Delight oluşturdu... Guzman, İsrail-Türkiye arasında kültür ve sanat köprüsünün mimarlarından değerli dostum Zali de Toledo'nun kızı. Simona da annesi gibi cesur, farkındalık yaratma peşinde ve de saptamış olduğu hedeflerinden asla vazgeçmiyor. İstanbul'a düzenlediği özel festivaliyle yeni bir soluk kattı. Simona ile Mediterranean Delight'ı değerlendirdik...

Gala gecesi

Türkiyeli bir ailenin mensubuyum. Annem İstanbul doğumludur. Çoğunuzun tanıdığı uzun dönem İsrail Kültür Ataşesi olarak çalışan Zali de Toledo.

■ Kimdir Simona Guzman?

İlk önce yetişkin üç çocuğun annesiyim. Tanınmış bir oryantal dansçısı ve bu alanda uluslararası üne sahip eğitmenim. Spot ışıkları benim yabancı olmadığım bir dünya; on bir sene boyunca dünyaca ünlü mankenlerle aynı kulvarda yer aldım. Dergilere kapak oldum. Düsseldorf, Paris vb kentlerde defilelerde podiuma çıktım. Oryantal dansa olan tutkum, dans festivali organize etmeme neden oldu. Oryantal dans

kültürü için dünyadaki farkı stilleri bir araya getirip, farkındalık yaratmak istedim.

■ Üç sene otel işletmeciliği bölümünde okudunuz ancak aklınızda hep sahnede olmak vardı. İsrail'i manken olarak çok sayıda ülkede temsil ettiniz. Ve daha sonra dans...

Çocukluğumdan beri oryantal dans, yaşamımda önemli bir yer edinmiştir. Günün birinde bu işe atılacağım aklımın bir köşesindeydi. Bu motivasyon kırk iki yaşında hayata geçti. Hayatımızda hiç bir şey tesadüf değildir. Spor akademisine gittim, kendimi geliştirmeyi amaçladım ve oryantal eğitmenliği formasyonu aldım. Katılmış olduğum uluslararası festivaller, master classlar ufkumu açtı. İsrail'de bu alanda akla gelen ilk isim oldum.

■ Yahudi geleneksel dansı yerine neden oryantali tercih ettiniz?

Türkiyeli bir ailenin mensubuyum. Annem İstanbul doğumludur. Çoğunuzun tanıdığı uzun dönem İsrail Kültür Ataşesi olarak çalışan Zali de Toledo. Her etkinliğin kutlamasında dans ederdik. Dans çocukluğumun vazgeçilmeziydi. Dans okumak en büyük hayalimdi. Üç çocuğa sahip olup, kırk iki yaşına gelince hayalimi gerçek kılmalıyım diye düşündüm. Benim için muhteşem bir an oldu.

Simona Guzman'ın düzenlediği Workshop'lardan biri

■ **Turkish Delight** adından esinlenerek **Mediterranean Delight**'i icat ettiniz. İlk festivali 2010 senesinde gerçekleştirdiniz...

İlk festivalimi İstanbul'da organize ettim. Amerika Birleşik Devletleri, İsrail, Mısır, Rusya ve Türkiye'den dansçılar davet ettim.

Onların düzenlediği

master classlara

dünyanın dört

bir tarafından

dansçılar katıldı. Özellikle

Türkiyeliler

için oryantal

dansa dair bir

çekim gücünün

oluşmasını istiyorum.

Benim için çok

önemli Türk folklorunun

kaşık dansı, Roman dansları gibi

öğeler taşımakta Türkiye'de oryantal

dans. Ancak dansın köklerine

dayanan oryantal Türkiye'de gerektiği

ilgiyi görmüyor. Şuna da

şaşırmıyorum, gittiğim restoranlar

da karşılaştığım dansçıların bahşiş

talepleri, bu işi ucuzlatıyor. Ben bu

dansın da diğer danslar gibi sanat

olduğunu ortaya koymayı amaçladım.

Ortadoğu'da da "Mediterranean Delight"

adıyla festivalimi

devam ettirmeye karar verdim. 2011

senesinde Marakeş'te, peşpeşe üç

sene Fas'ta festivalimizi seyircimizle

buluşturduk.

■ **Beş sene sonra yeniden İstanbul'da, doğduğu yerden devam etmeye başladı "Mediterranean Delight 2015"...**

İstanbul'a aşığım. Dünyada en

çok sevdiğim kentlerden biri. 2014

Aralık ayında gerçekleştirmiş

olduğum ziyarette, yeniden insanların

sevgisini, ilgisini gördüm.

Festivalimi doğduğu yere yeniden

taşıdım. Elbette bu kararın sonuçlarını

da kabullenmek gerekiyordu.

Ortadoğu'da yaşanan kaotik ortama

karşın çok sayıda katılımcımız

oldu. Amerika Birleşik Devletleri,

Fransa, İngiltere, İsrail, Uruguay ve

Türkiye'den. Hepsi çok memnun

kaldı. Oryantal dans bu uluslararası

buluşmada harmanlandı. Hodja

Pasha Kültür Dance Merkezi'nde

ve 360 Hilton Tree'de düzenlenen

gala gecelerinde, İstanbul'u tanıtım

programlarıyla unutulmaz

günler yaşandı. İki önemli

sponsor kuruma, Hodja

Pasha Kültür ve Dans

Merkezi, 360 Hilton

Tree yöneticilerine

içtenlikle teşekkür ederim.

■ **Rüyalarınızı başarıyla gerçekleştirdiniz. Diğer dansçılara ve festival yönetmenlerine ne tavsiye edersiniz?**

Festivallerimi iş adamı gibi değil de

sanatçı yaklaşımıyla organize ediyorum.

Festival organizatörlerine

şunları öneririm; yaptıkları işi çok

sevsinler, bütün küçük detayları

düşünsünler. Katılan tüm dansçılar

ayrı bir dünyadır, onlara ailelerinin

birer mensubu gibi davransınlar.

Dansçılara tavsiyem ise, sanki daha

önce hiç kimse onları izlememişçesine

dans etsinler. Danslarına sevgi

ve ruh katsınlar...

■ **Ayrıca İsrail'de de bir festival düzenlemektesiniz...**

Evet, her sene Ekim ayında

İsrail'de dansçıları buluşturduğum

"Habibi Ya Eini" adlı özel

bir festival düzenlenmektedir.

6.'sının gerçekleştiği bu festivalin

diğer festivalimden farkı, İsrail

genelinde altmış eğitmenin yanı sıra

yurtdışından da eğitmenlerin

katılmakta olması.

■ **Şalom Dergisinin okurlarına neler önerirsiniz?**

Tüm kadın okurlara: "Oryantal

Dansı" öneririm. Kökleriyle bağlantı

kurmuş olacaklar farklı yönlerini

keşfetmelerini sağlayacak. ■

Türkiyeliler için oryantal dansa dair bir çekim gücünün oluşmasını istiyorum. Ancak dansın köklerine dayanan oryantal Türkiye'de gerektiği ilgiyi görmüyor.

Gala gecesinde Simona Guzman'ın şovu

*Göllerin bölgesinde, güllerin arasında,
Burdur'da Ağlasun'dayız...*

SU ŞEHİRİ Sagalassos

“

Yazın ilk günleri... Bir haziran başı gezisi, yolculuğumuz Sagalassos'a... Rahatlıkla diyebilirsiniz: “Buranın adını hiç duymadım!”, ben de duymamıştım.

Ülkemizde yadsınanlar arasındadır kültür...

Kültür gezileri, güzelliklerin paylaşımı...

Gezip-görmek, gelişmek, ruhların pencerelerini çoğaltmak, dünyaya başka-başka açılardan bakmak, geçmişin kadim mirasından dem vurmak...

Bu kez Ağlasun'dan bakıyoruz yorgun gezegenimize. Sagalassos'a varacağız.

Algılarımızı, yelkenlermişçesine sevgi ile aşk ile doldurup varacağız o kadim yerleşime.

”

İstanbul'dan Isparta'ya uçuyoruz

Göller Bölgesinin başkenti,
gülleriyle ünlü.

Sıkı durun...

Bir marka "Isparta"!

Dünya'nın en kaliteli güllerinin yetiştiği Isparta toprakları, dünya gül yağı üretiminin yaklaşık % 65'lik kısmını karşılayarak sektöründe dünyada birinci sırada yer almakta. Tabii bir de geçmiş günlerde yaşama veda eden yılların kurt politikacısı Süleyman Demirel'in şehri, Isparta.

İlk Yunan muhacirleri

Anadolu'ya çıktıkları zaman buranın güzelliğini iştmişler ve Isparta anlamına gelen (İs-Barid) demişler. Bu kelime zamanla (Sparta - Isparta) şeklini almış.

Bir kahve içimi kadar oyalanıyoruz orada... Yeni doğan torunuma gül suyu alacak kadar nefesleniyoruz! İlk hedefimiz komşu şehir, Burdur. Gezilerimizi düzenleyen arkadaşım Dilek Gündoğ o denli mükemmeliyetçidir ki, programa hiç bakmamıştım, bile. Yoğun geçen günlerden zihnimdeki yegâne sözcük – "Sagalassos" idi...

Varır varmaz, "neden müze", "neden Burdur Müzesi", diye sorgulamadım bile!

Ve tarih öncesi çağlara dayanan geçmişle Burdur'un müzesi: 60'lı yılların sonunda kurulmuş. Daha önceleri Şeyh Mustafa veya Küçük Şeyh Bulgurzade Ağa Medresesi'nin kütüphane bölümü imiş. (Bu isimler kulağa çok hoş...) Daha sonra Necip efendi Kütüphanesi imiş. (Düşünün bir kere o günlerde iPad yok, GSM yok, Steve Jobs henüz elmasını bulamamış... Üstelik TV de yok!)

"Kütüphane"... Hani şimdilerde neredeyse hiç okumayan bir nesil var ya, onlara göre belki de "kütüphane" tarih-öncesi-bir-kavram! Müzenin bilim dünyası ve ziyaretçileriyle kucaklaşması 2006'nın Tem-

muz ayına rastlar...

Buralara MÖ 2000'lerde Luwi ve Arzava toplulukları yerleşmiş. Daha sonra MÖ 1200'lerden itibaren Frigler, Lidyalılar, Persler ve Makedonlular egemen olmuş. MÖ 323'te Büyük İskender'in ölümüyle beraber sırasıyla Seleukos, Bergama Krallığı ve sonrasında Roma hâkimiyetine girmiş. Roma İmparatorluğu döneminde dikkat çekici bir gelişme gösteren bölge önemli bir piskoposluk ve ticaret merkezi olmuş.

Burdur Müzesi'ne girer girmez Marcus Aurelius'a rastlıyorum.

Devâsa.

Sadece bacağı bile benim boyumu aşan! 2007-2008 yıllarındaki kazılarda ortaya çıkan ve beş metre civarında boyu olabileceği tahmin edilen...

Heykeller, heykelcikler!

İmparator Hadrian ile burun burunayım!

Büyülenilesi.

Milâttan sonra 2. yüzyıla ait bir güneş saati: Aslan ayağı formunda bir kaide üzerinde 60"lik açıda bir halka şeklinde. Saat halkasının kenarında bu saati yaptıran kişinin adı yazılı... Sikkeler...

Sikke makinesi veya sikke darbi serüvenini Burdur Müzesi'nde öğreniyorum.

Ağırlığı ayarlanmış, kendisini darp

Marius Aurelius

Burdur Müzesi, Marcus Aurelius'a ait heykel

Athena

Define kalıntıları

Nemesis
(İlahi Adalet
Tanrıçası)

edip tedavüle çıkaran ve üzerinde istendiğinde tekrar geri almayı taahhüt eden yetkili idarenin veya devletin arma veya işaretini taşıyan disk şeklinde ufak metal parçalar, ödeme aracı olarak kullanılan. Batı Anadolu'da, MÖ 3. yüzyılda icat edilen.

Hani şimdilerin ilâhlaştırılmış gücü: Para!

Burdur Müzesi'ndeyim.

Athena'ya rastlıyorum.

Dionysos'a, Satyr'e, İlahi Adalet Tanrıçası Nemesis'e.

Koskocaman, bütün heybetiyle oturan Apollon Kitharodos'a...

Burdur Müzesi 2007 - 2008 yılları kazı çalışmaları sonucunda, bulunduğu günden bu yana dünya arkeolojisinin ilgi odağı haline gelerek adından söz ettiren Hadrian'a veya Roma'nın "Beş İyi İmparator"un üçüncüsü addedilen Hadrianus'a ve "Beş İyi İmparator"un sonuncusu olan Marcus Aurelis'a ait heykel ve heykel parçaları derken...

Sonra da...

Otobüslerimizle Ağlasun'a hareket ediyoruz.

Ağlasun... Yeşil, serin, sakın, güzel

Torosların sarp yamaçlarında yemyeşil bir vadiye kurulu. Suyu bol. Çeşit-çeşit meyveleri ve esprili, candan, güzel mi güzel insanlarıyla keşfedilmeyi bekliyor.

Dağ yamaçlarından akan sayısız su kaynağı Ağlasun'un en büyük zenginliklerinden sadece biri!

Burayı 1706'da ziyaret eden ve bu

vesileyle Sagalassos'u keşfeden Fransız gezgin Paul Lucas da Ağlasun'un güzelliğini ve suyunun bolluğundan seyahatnamesinde şöyle bahsediyor:

"Hayatımda burası kadar çok pınarı olan bir yer daha görmedim. Pınardan çıkan sular hemen dereler oluşturuyor ve her yere bereket getiriyor". Günümüzün Ağlasun'u 300 yıl öncesinden fazlaca bir şey yitirmemiş. Bir tarım ilçesi. Halâ çok pınarlı.

Halâ çok bereketli. Buğday, gül, kiraz, şeftali, incir, üzüm, ceviz, fındık. Doğrudan ihracata giden kirazıyla çok ünlü!

Ağlasunluların emeğinin önemli bir eseri de Sagalassos!

Türkiye'nin en iyi korunmuş antik kentlerinden biri. Ağlasun'un yedi kilometre kuzeyinde.

1700 metre yükseklikteki meyilli bir arazi üzerine kurulu kentin kalıntıları.

Sıkı bir tırmanış!

Otobüsümüz kıvrıla kıvrıla yükseldikçe öylesi bir manzara ki! Nefes-kesici, doğanın umulmaz bir gösterisi.

Yokuşun en tepesinde, Pisidya bölgesinin başkenti Sagalassos güzeller güzeli mağrur bir kadının tüm baş-döndürücülüğüyle kolları apaçık, kendinden emin, buyurgan konukseverliğiyle ziyaretçilerini bekliyor.

Sorular... Sorular... Ve cevaplar...

İnsanlar bu sarp yamaçlara neden yerleşir?

En güçlü ihtimal, güvenlik kaygısı! Diğer bir sebep de suyun bolluğu, herhalde!

Antik çağlarda civardaki vadiler daha da verimliymiş. O dönemlerde bu bölge, insanlarına yüksek kaliteli seramik kap-kacak ve tuğla yapmaya uygun kil, kaliteli yapı taşı ve metal eşya üretmek için maden cevheri de sunmuş.

Şimdilerde izole bir dağ yerleşimini andırır da Roma İmparatorluğu döneminde, Sagalassos Anadolu'nun yol ağına ve Ege ile Akdeniz'in limanlarına bağlanmış idi. Onca güzellik karşısında soru yağmuruna tutuyoruz tüm özel gezilerimizin rehberi olan Arkeolog Nezih Başgelen'i...

Burada kimler, ne zaman yaşamış?

MÖ 3000-2000'lerde daha sonra Pisidya adını alacak bu bölgeye Hititlerin bir kolu olan Luwiler yerleşir. Sagalassoslular tarih boyunca değişik kültürlerin etkisi altında kalır. Büyük İskender'den sonra, tüm Yakın Doğu'da olduğu gibi bu bölgede de Hellen kültürü hâkim olur. Roma İmparatorluğu döneminde antik Grek ve Roma etkisi altında kendi yerel kültürleri gelişir. MS 4. yüzyıldan sonra Hıristiyanlaşan ve Doğu Roma İmparatorluğu'nun parçası olan bu bölge, MS 13. yüzyılda Selçukluların hâkimiyetine girer.

Sagalassos'un adı nereden gelir, Ağlasun adı Sagalassos'tan mı gelir?

Sagalassos tipik bir Luwice isim. Ama özgün anlamı bilinmemekte! MS 11. yüzyılda, buranın piskoposu kayıtlara "Agalassu Piskoposu" olarak geçmişti. Selçuklu Türkleri bölgeye gelip hemen aşağıdaki yerleşimi kurduklarında muhtemelen bu ismi benimsemiş ve uyarlamış oldukları biliniyor.

Bu mekân, bu güzelim yerleşim neden terk edilmiş ki...

MS 541-542'den başlayarak birçok kez vuran salgınlarla, kent nüfusunun büyük bölümü vebadan ölmüş. Bu yetmemiş... MS 610 civarında çok güçlü bir deprem kenti yerle bir etmiş. Bu büyük afetten kurtulanlar, etrafı duvarlarla çevrili küçük ve dağınık yerleşimler halinde kentin çevresinde yaşamayı sürdürmüşler. İskender Tepesi'nde yer alan son yerleşim, 13. yüzyılda Selçuklular tarafından ele geçirilmiş.

Bu müthiş harabe... Bu antik kent nasıl keşfedildi?

Kentin kalıntıları 1706'da, Fransa Kralı XIV. Louis'in isteği üzerine Osmanlı İmparatorluğu'nu dolaşan Paul Lucas tarafından keşfedilmişti. Kentin adının Sagalassos olduğunu, İngiliz Rahip F.V.J. Arundell 1824 yılında bir yazıtın çevirisini yaparak belirlemiş.

Kazıları kim yapıyor, bütçenin kaynağı?

Yörede "Mark Bey" adıyla tanınan Prof. Marc Waelkens'in başkanlığında çok uluslu ve çoğunluğu Türklerden oluşan bir ekip çalışıyor. Sagalassos kazıları Belçika Leuven Üniversitesi tarafından sürdürüldü (1990-2013). Ayıptır söylemesi ama "Ala Turka" veya Orta-Doğu-Yapımı bir imalat değil, Sagalassos'taki. Avrupalı bir tasarım şeklinde paketlenmiş bir yer... Antik Kentin 1200 km²'lik geniş arazisine yayılan kazı ve araştırma çalışmaları, Belçika bilimsel fonlarından ve bazı özel Belçikalı yardımseverlerin destekleriyle gerçekleşti. Koruma ve restorasyon projeleri, Belçikalı sponsor aileler, firmalar, bankalar ve 2006'dan itibaren Aygaz (Koç Holding) ile bazı yerel Türk firmaları tarafından desteklenmekte.

Kazılarda ele geçirilen buluntular ise, temizlenip onarıldıktan sonra, Burdur Müzesi'ndeki muhteşem durakta beklemekteler.

Aşkların, ihtirasların ve imparatorların gözde şehri

Torosların eteklerinde kurulu. Yükseklerde... Bulutların arasındaki Sagalassos şehrinin girişindeyim: Konutlar. Aşağıda hamam. Aşağı Agora (çarşı). Seramik üretim merkezi karşılıyor. Daha yukarılara doğru ilerlerken sağ tarafta tiyatro, neon kütüphanesi (o dönemlerde insanlar kitap okurlarmış!). Şehrin merkezindeki Yukarı Agora' da hararetli siyasi konuşmalar. Güçlü Roma imparatorlarının emirleri konu olmakta... Orada, Yukarı Agora'da "Macellum" – Gıda Pazarındayım ve pazaryeri seslerini duyuyorum.

Sonra da... Marcus Aureius tarafından yapılan, Roma İmparatorluğu'nun itibarı, Antoninler Çeşmesi: Burada su içen ve birbirlerinin gözlerinde kaybolan âşıklar... Antoninler Çeşmesi (MS 2. yy) Roma'daki Trevi Çeşmesi'nin (Fontana di Trevi) öncülü. Nam-ı diğer Aşk Çeşmesi olarak bilinen – dünyanın en ünlülerinden biri.

Kalbi aşkla atan biri olarak, bu satırların yazarı da arkasını dönüyor Afyon mermerinin yedi farklı renkleriyle Antoninler Çeşmesi'ne, bir değil, birçok madeni para atıyor, umut ederken insan olanın aşk içinde... Sevgi ile... Nefes alıp vermesini...

Suya düşen metalin tınısı... Umudun yansıyan sesi gibi! Tınlıyor... Çeşmenin merkez nişte bulunan 4,5 metre yüksekliğindeki şelaleden akıp gelen çeşmenin suyu, 83 m³lük havuzunu doldururken. İnanılmaz güzelliğin karşısında dayanamayıp

Antoninler Aşk Çeşmesi

poz veriyorum... Şip şak. Foto! Bir foto daha! Antikiteilerin arasında son derece muntazam bir güzergâhı takip ederek dolaşırken kocaman bir geçmiş aynen bir film şeridindeki gibi gözlerinizden zaman ile

Büyük İskender

beraber akıp geçiyor. Göklere uzanır gibi duran en yüksek noktadan, İskender Tepesi'nden aşağı bakarken... İskender... Büyük İskender... Homeros'tan esinlenen. İmparatorluğunun sınır

ları Makedonya'dan... Hindistan'a... Tabii ki o da Pisidia bölgesinden de geçmişti. Buradan, Sagalassos'tan da... Ve bu noktada İskender Tepesi'nde durmuştur. O'nu, fetihlerini ve "tepeden bakma" kavramını düşünüyorum. Kimi muktadirlerin iktidar peşinde kayboluşlarını...

Ansızın aklıma düşüyor...

1940 Amerikan yapımı, Charlie Chaplin'in ilk sesli, politik komedi filmi, kendi dönemi için sıra dışı bir yere sahip "Büyük Diktatör" (The Great Dictator)... O yapıtta Chaplin, dönemin "muktedir"ini, Adolf Hitler'i ve onun iktidarlığının ideolojisi sadece hicvetmiyor, yerden yere vuruyor... Filmin son sahnesinde Chaplin (Hitler rolünde) ortaya çıkıp o ünlü SON KONUŞMA'yı yapıyor... Konuşmadan "kısa-kısa"lar... Büyük İskender'den ta günümüze dek uyarlanası...

“

CHARLIE CHAPLIN ve Son Konuşma

Üzgünüm ama ben bir imparator olmak istemiyorum.

...Kimseye hükmetmek ya da boyun eğdirmek istemiyorum. Elimden gelirse herkese yardım etmek isterim: Yahudi olan - olmayan, siyah - beyaz.

...Biz birbirimizin mutluluğu için yaşamak isteriz, kötülüğü için değil. Birbirimizden nefret etmek veya hor görmek istemeyiz.

Bu dünyada herkese yetecek yer var.

Ve toprak hepimizin ihtiyacını karşılayacak kadar bereketlidir. Yaşam şeklimiz özgür ve güzel olabilir.

Ama biz yolu yitirdik.

Açgözlülük insanların ruhunu zehirledi, dünyayı bir nefretle kuşattı. Hepimizi kaz adımlarıyla sefaletin ve kanın içine sürükledi.

Hızımızı artırdık ama bunun tutsağı olduk. Bolluk getiren makineleşme bizi yoksul kıldı.

Edindiğimiz bilgiler bizi alaycı yaptı; zekâmızı ise katı ve acımasız.

Çok fazla düşünüyoruz ama çok az hissediyoruz.

Makineleşmeden çok, insanlığa muhtacız.

Zekâdan çok, iyilik ve anlayışa muhtacız... Bu değerler olmadan hayat korkunç olur, her şeyimizi yitiririz.

Uçaklar ve radyo bizleri birbirimize yaklaştırdı. Bu buluşların varoluş nedeni, doğaları gereği, insanın içindeki iyiliği ortaya çıkarmak, evrensel kardeşliği oluşturmak ve hepimizin birleşmesini sağlamaktır. ... 'Umut-suzluğa kapılmayın.'

Üstümüze çöken belâ, vahşi bir hırslın, insanlığın gelişmesinden korkanların duyduğu acının bir sonucudur. İnsanlardaki bu nefret duygusu geçecek ve diktatörler ölecektir. Ve halktan aldıkları güç, yine halkın eline geçecektir. Son insan ölene kadar özgürlük asla yok olmayacaktır.

Askerler!

Kendinizi bu vahşilere teslim etmeyin. Sizleri hakir gören ve esir eden, hayatlarınızı yönetmeye çalışan, ne yapmanız, ne düşünmeniz, ne hissetmeniz gerektiğini size emredenlere; sizleri bir hayvanı terbiye edercesine şartlandırıp topun ağzına sürenlere boyun eğmeyin. Bu doğa-dışı adamlara boyun eğmeyin, makine kafalı,

makine kalpli bu adamlara. Sizler birer makine değilsiniz! Sizler hayvan değilsiniz! Sizler insansınız! ...Askerler!

Kölelik uğruna savaşmayın! Özgürlük için savaşın!

St. Luke'un İncili'nin 17. Bölümünde şunlar yazılıdır: Cennet insanların içindedir. Tek bir insanın ya da zümrerin değil, tüm insanların içinde, sizin içindedir.

Güce siz insanlar sahipsiniz.

Makineleri yapacak güce, mutluluğu yaratacak güce, bu hayatı özgür ve güzel kılabilecek güce sizler sahipsiniz. Bu hayatı olağanüstü bir maceraya çevirecek olan yine sizlersiniz.

Öyleyse, demokrasi adına haydi bu gücümüzü kullanalım...

Haydi birleşelim. Yeni bir dünya için savaşalım, insanca bir dünya için.

Herkese çalışma imkânı verecek, gençlere gelecek, yaşlılara güvenlik sağlayacak bir dünya için savaşalım. Zalimler de böyle sözler vererek iktidara geldiler. Ama yalan söylediler. Sözlerini tutmuyorlar. Hiçbir zaman da tutmayacaklar.

Diktatörler kendilerini özgürleştirirler ama halkı esarete mahkûm ederler.

...Dünyayı özgürleştirmek için savaşalım, ulusal sınırlar olmadan yaşayabilmek için, hırstan, nefretten ve hoşgörüsüzlükten kendimizi arındırmak için sağduyulu bir dünya için savaşalım. Bilimin ve gelişmenin bütün insanlığa mutluluk getireceği bir dünya için savaşalım.

...Demokrasi adına! Birleşelim!

Duyumsattıkları ve Sagalassos

Şehir plancılığı açısından, şehillenme yöntemi ile imarı ve bin yıllık seramik üretim merkezi olma özelliği Sagalassos'un 2009 yılında UNESCO Dünya Mirası geçici listesine girmesini sağlamış.

Küçük Asya'da belki de terk edildiği günden günümüze zarar görmeden en iyi korunmuş antik yerleşimlerden.

Korint sütun başlıklarıyla bezeli Antoninler Çeşmesi 1800 yıl sonra yeniden akmağa başladı.

Nişlerinde heykeller. Dionysos'a ithaf edilmiş. Satyr de orada. İlahi Adalet Tanrıçası Nemesis de! Heykellerin asılları Burdur Müzesi'nde de olsa...

Ağlasun'un bereketli suyu Antoninler Çeşmesi'nden akıyor, akıyor. Oradaki bir huşu tablosu!

Sagalassos ruhuma aydınlığı serdi. Gönلümü serinletti.

İnanıcı çağırıyor.

Oralara uzanmanızı salık verirken...

Sevgiyle... ■

”

Yaz bitti - Caz başlıyor..!

Bir yaz mevsimini daha geride bıraktık, kendine has olanakları ve değişik açılımlarıyla... Size bunlardan birini, Türk turistler tarafından daha pek keşfedilmemiş *Samos* adasının özelliklerini anlatmayı bahar aylarına bırakırken, bizleri Ekim'de bekleyen olağanüstü zengin bir caz şöleninden söz etmek istiyorum bugün.

Ancak daha önce, yaz aylarına veda ederken yaşadığımız iki özel ve nitelikli dinletiyi burada anmadan edemiyecğim... Bunların ilki, Buragazada'da gerçek bir "ilk" oluşturan, Marmara'ya nazır bir oda müziği konseriydi. Adalar Su Sporları Kulübü'nde denizin hemen üstünde, arkamızda günbatımı, önümüzde Heyebeliada'nın silüeti, Piazzolla, Haydn ve Dohnanyi'nin yapıtlarına kulak verdik. Ülkemizin önde gelen keman/viyola/viyolonsel virtüözlerinden *Sevil Ulucan Weinstein*, *Beste Tıknaz Modiri* ve *Erman İmayhan*, diğer adalar ve anakaradan gelen müzikseverlerin "yazlık klasik müzik etkinlikleri niye sadece Bodrum'da olsun?" sorusuna güzel bir yanıt vererek, önümüzdeki sezonlar için yeni kapılar açtı! – ASSK'nın bu yüklü girişiminden birkaç gün sonra, Türkiye'yi yıllardır ikinci vatanı seçmiş olan İsraili vurmalı çalgılar sanatçısı *Yinon Mualllem*'in yarattığı diğer bir "ilk"e bu kez İstanbul Alman Başkonsolosluğu'nun Gümüşsuyu'ndaki büyük salonunda tanık olduk. Almanya/İsrail diplomatik ilişkilerinin başlatılmasının 50. yıldönümü kutlamaları çerçevesinde Klezmer klarinetçisi *Helmut Eisel* ile giriştiği ortak konserleri bu mekânda başlatmayı düşünen Yinon dostumuza kapılarını severek açan, buradaki görevine daha 1 Eylül'de başlamış olan yeni Almanya Başkonsolosu Dr. Georg Birgelen bu vesileyle bazı cemaat üyelerimiz ile de tanışma olanağını da buldu...

Gelelim şimdi "Şehrin Caz Hali"ne! 21 Ekim ile 1 Kasım tarihleri arasında 25. yılını kutlayacak olan, konusunda ülkemizin en uzun soluklu müzik şenliği olan Akbank Caz Festivali, bu yıl Cemal Reşit Rey Konser Salonu, Zorlu PSM, Caddebostan Kültür Merkezi, Moda Sahnesi, Volkswagen Arena, Summart, Babylon Bomonti, Nardis, Akbank Sanat ve The Seed dahil toplam 16 mekânda 55 konser, 4 panel ve 13 atölye çalışması hazırlamış... 22-27 Ekim tarihleri arasında İstanbul'un sekiz özel lisesinde yer alacak "Liselerde Caz Atölyeleri" ile gençler caz müziğini ve enstrümanlarını yakından tanıma fırsatı bulacak; ayrıca festivalin hemen ardından, 3-14 Kasım'da gerçekleştirilecek "Kampüste Caz" etkinliğinde de genç caz vokalistimiz Elif Çağlar üçlüsüyle sekiz farklı şehirdeki üniversitelerde konserler verecek. Bu satırların yazarı, özellikle progresif/deneysel caz türlerinin pek yabancı olduğu için, "yıldızlar", "yenilikçiler" ve "yerliler" olarak üçe ayrılabilen sanatçılar grubundan burada daha çok ilkine kısaca yer vereceğiz; ayrıntılar ve diğer gruplar hakkındaki bilgilere ise <http://akbanksanat.com/>

caz-festivali/ link'inde bulmak mümkün...

Açılışı 21/10 akşamı Sabancı Müzesi The Seed'de, günümüzün heyecan verici "gerçek caz sanatçısı" (The Evening Standard) *Carmen Lundy* ve üçlüsü ile yapılacak Akbank Caz Festivali'nin "yıldızları", CRR-KS ile Zorlu Center PSM'de karşımıza çıkacak. Bu olağanüstü konserler 22/10 akşamı CRR'de Fildişi Sahilleri'nden gelen aile köklerinin kendisine kazandırdığı ritim yeteneğini akademik eğitimiyle birleştiren *Manu Katché* ile başlıyor. Üstadın Afrika ritimleri ile klasik davulu birleştirerek yarattığı çalış tarzının piyano, bas ve nefeslilerin füzyonu ile bize değişik heyecanlar vereceği kesin! – Bundan bir gün sonra, bu kez Zorlu'da gitarıyla caz tarihine adını yazdırmış olan *Bill Frisell*, çok değişik bir grup ile kulaklarımızı okşayacağı benzer: "Music for Strings" başlığını taşıyan bu konserde, ilham aldığı her tınıyı cazla kaynaştırmaktan geri durmayan üstada iki keman ve bir viyolonselden oluşan üçlü eşlik edecek. – 25/10 akşamı ise, yeniden CRR'de bu kez iki caz devi aynı sahneyi paylaşmaya hazırlanıyor! Gitarist *John Scofield*, virtüözlüğü yanı sıra çağdaş cazın en önemli

Burgaz Oda Müziği

bestecilerindendir. Miles Davis grubuna davet edilmesiyle başlayan kariyeri boyunca günümüzün önde gelen nice caz ustasıyla çok sayıda konser ve albüm kayıtları gerçekleştirdi. Grammy ödüllü tenor saksafoncu *Joe Lovano* için ise "en büyük İtalyan tenoru *Pavarotti* değil, *Lovano*'dur" yorumları yapılmaktadır! Bu iki caz ustası 20 yıl aradan sonra bir araya geldiklerinde caz

dünyasında büyük heyecan yaratmışlar, çok sayıda festivale davet edilmişlerdi; şimdi de sadece kontrbas ve davul eşliğinde bizim için çalacaklar! – 31/10 akşamı da bizi çok özel bir konser bekliyor... Zorlu'da konuk edeceğimiz saksafon sanatçısı *David Sanborn*, bu aletin caz'dan öte rock ve pop müziğinde de kullanılmasına öncülük olup 70'lerden beri çağdaş müziğe yön vermesi sonucu dokuz altın albüm ve Grammy Ödülü sahibi olmuştur. Kurduğu son topluluğu "David Sanborn Electric Band" ile sahne aldığı tüm festivallerde iz bırakan konserlerinin bir diğerini de Festival sona ermeden bizim için verecek...

"Yenilikçiler"den burada tek bir ismi anacak olursak, o da kendine has stiliyle günümüzde gittikçe öne çıkan, eleştirmenlerce büyük bir geleceği öngörülen caz piyanisti *Aaron Goldberg*'dir... Bugüne dek birlikte beş albüm kaydettiği ritim grubuyla 27/10 akşamı Nardis'de dinleyebilirsiniz. – "Yerliler"ın arasında ise, benim için kesin "banko" olan *Şirin Soysal*, daha önce de dinleyip alkışladığım, kusursuz Almanca/İngilizce/Fransızca yorumlarıyla sunduğu Kurt Weill besteleriyle 29/10 akşamı Taksim Aksanat'ta yeniden karşımızda – sakın kaçırmayın!! ■

» Dimitris Kalumenos'un Objektifinden 6/7 Eylül 1955; Haz. Serdar Korucu – Istos Yay., 2015; 136 sayfa

Türkiye'deki (yitirmek üzere olan) Rum kültürü ile ilgili seçkin ve değerli kitaplar çıkarmayı ilke edinmiş Istos Yayınları, o talihsiz 6/7 Eylül olaylarının 60. yıldönümünde, döneminin Patrikhane fotoğrafçısı Kalumenos'un özellikle 7 Eylül günü çekmiş olduğu ve uzun yıllardır "yasaklı" olan içler acısı 60 kadar fotoğrafını yayımladı... İstanbul'daki Sen Sinod Meclisi'nin, kitabın hemen başında yer alan raporunda belirttiği kadarıyla, "muayyen bir program ve plân mucibince teşkilatlandırılmış ve bir sevki idare altında hazırlanmış bulunan halk kitleleri şehrin muhtelif noktalarından gece vakti ve aynı zamanda (...) hareket ederek emirlerine amade her türlü vesaiti nakliye ve her türlü tahrip edici alet ile, asayiş muhafazaya memur olanların gözleri önünde, dehşet verici bir savitle ırkımıza karşı tecaviize (...)" girmeleri sonucu oluşmuş tahribatı gözler önüne seren bu çıplak fotoğraflar ile eşleştirilen metinlerde emniyet mensupları, subaylar, devlet memurları, gazeteci ve yazarlar ile halk kesiminden çeşitli görgü tanıklarının anlattıkları yer alıyor. Bu sarsıcı, büyük boy "kara" kitabın asıl özelliği ve önemi, 6/7 Eylül vahşetinin sadece dükkânlar ve evlere değil, kilise ve mezarlıklara da yönelmiş olduğunu, çarpıcı fotoğraflarıyla kanıtlamasıdır. "Bir daha asla" demek ve çevremize dedirtmek için herkese, özellikle gençlerimize okutulması/gösterilmesi salık verilir...

» İzmir Kültürpark'ın Anımsa(ma)dıkları; Temsiller, Mekânlar, Aktörler – İletişim Yay., 2015; 384 sayfa

Geçtiğimiz yüzyılın ikinci yarısı boyunca Kültürpark, İzmirliilerin kolektif hafızasının temel bileşenlerinden ve kent merkezindeki ender kamusal alanlardan birisiydi... Bu savdan yola çıkan mimarlar A.Yılmaz, K.Kılınç ve B.Pasin, daha önce de nice değerli örneklerini gördüğümüz İletişim'in "Memleket Kitapları" dizisi için bu retrospektif çalışmayı derledi. Gene çoğu mimar, bazıları ise toplumbilimci olan kimi uzman akademisyenlerin kaleminden 11 ayrı makalede İzmir Kültürpark olgusunu "yer", "bellek" ve "kişilikler" olarak tanımlayabileceğimiz üç ayrı açıdan inceleniyor. Bu incelemeler en başta, 1936 yılında açılan Kültürpark'ta düzenlenmeye başlayan İzmir Enternasyonal Fuarı çerçevesinde kentin (ve bu örnekle de ülkenin) modernleşme / "Batılı"laşma / "uluslararası"laşma serüvenine bakıyor ve bu bağlamda ekonomik, sosyal, sportif ve (popüler) kültürel etmenlere dem vuruyor. Bir zamanlar azınlıkların yaşadığı mahallelerin bulunduğu alan, 1922 Büyük İzmir Yangını'nın ardından dönüştürülmeye çalışıldığı gerçek bir "kent parkı" olabilmis midir? Bu mekânın oluşmasını destekleyen siyasi/sosyal aşılama ile beklentiler (=bellek) nelerdi – ve son olarak, burada emek veren mimarlar ile tasarımcılar kimler, beklentileri gerçekleş(me)yen halk kesimlerinin yorumları nelerdi?

» Sophia Loren: Dün, Bugün, Yarın; Bütün Hayatım – Kırmızıkediyay., 2015; 300 sayfa

Gene 20. yüzyılın ilk yarısının önemli film yıldızlarından Sophia Scicolone'nun kaleminden (?) gelme özyaşamöyküsü, 2. Dünya Savaşı yıllarında Napoli yakınlarında yoksulluk içinde geçmiş olan çocukluğu ile başlayarak, 16 yaşında figüran olarak ayak bastığı Cinecittà'da az sonra efsanevi yönetmen V. de Sica ile tanışmasının ardından daha yirmili yaşlarında İtalya'da doruğa çıkışını anlatıyor...

Çok geçmeden C.Grant, F.Sinatra ve C.Gable gibi dünya çapındaki aktörlerin yanı sıra, İtalyan sinemasının devleri M.Mastroianni, V.Gassman ve Totò ile onlarca film çeker, 1962 yılında ise Oscar ödülü ile taçlandırılır. Daha sonraki film çalışmaları ve başarılarının yanında Loren'in özel yaşamı hakkında da nice ayrıntıyı öğreniyoruz: Henüz 17 yaşında tanıştığı, babası yaşında ve evli olan yapımcı C.Ponti ile 50 yılı aşkın süren beraberliğine karşın, İtalya yasalarına göre ancak uzun yıllar sonra evlenebildiklerini; iki kez düşük doğum yapmasının ardından nihayet iki erkek çocuk annesi olmasını; bu arada vergi kaçaklığı suçlaması yüzünden 17 gün boyunca hapis cezası yaşadığını – özetle, İtalya/ABD/Fransa/İsviçre arasında geçen 80 yıllık bu ilginç yaşamın tüm tatlı ve acı günlerini... Geniş bir fotoğraf albümü de içeren, keyişe okunan bu kitaptan İtalyan sinema tarihine bir kuş bakışı da atabiliyorsunuz.

» "Rachmaninov Anatolian Project" / Güldiyyar Tanrıdağlı, Ertan Tekin & Cenk Erdoğan ile "Chess of Cello" / Uğur Işık – Kalan Müzik, 2015

Uzun yıllardır özellikle Türkiye'deki etnik müzik dağarını gittikçe büyüyen bir albüm koleksiyonu ile belgeleyen Kalan Müzik, bir süredir batı müziği aletlerini de içeren kayıtlara soyunmuş... Yerli sanatçılara ayrılmış bu albümlerde de etnik kıvılcımlar çakmıyor değil – örneğin viyoloncelci U.İşık'ın seslendirdiği (Sultan Abdülaziz'in bestesi olan!) "Valsa Çağrı"ya vurmalı çalgılarda Fahrettin Yarkın eşlik ediyor, veya "Karagöz Müziği"ne sevilen Türk Müziği ses sanatçısı Mustafa D. Dikmen... Aynı albümde Sirta ve Semâi'lerin yanında E.Satie ve J.B.Lully'nin de bestelerini büyük keyif alarak dinleyebilirsiniz. – Piyanist G.Tanrıdağlı ise, yanına aldığı duduk ve yaylı tanbur sanatçıları E.Tekin ve C.Erdoğan ile S.Rachmaninov'un kimi Lied'lerini yorumlarken, hiç beklenmeyen tınılar yaratıyor, keza viyolonsel ve piyano için bestelenmiş o ünlü "Vocalise"inde de... Hiç kuşku yoktur ki, gene aynı aletler için yazılmış olan "Dance Orientale" da bu albüme çok uygun düşüyor – ancak solo etüd ve prelüdler de dinlenmeye değer...

Eylül ayının gelmesi ile birlikte yazın bitmesi ve ardı ardına moda haftalarının başlaması kaçınılmazdır. Yeni sezonda yani 2016 Bahar ve Yaz döneminde neler giyilecek, yeni trendler neler... Hepsi, moda yön veren markaların gösterişli şovlarla hazırlanmış defilelerinde ve bu defilelere katılan ünlü isimler, blogger'lar ve sokak stillerinde keşfediliyor.

New York Moda Haftası Notları

Moda haftalarının en önemlilerinden olan ve defile sezonunu açan New York Moda Haftası yakın zamanda tamamlandı. Sonrasında gelen Londra, Paris, Milano gibi şehirlerin moda haftalarından önce, hızla geçen New York serüveninden geriye neler kaldı, sevdiğimiz trendler, yeni stiller neler, inceleme vakti!

New York Moda haftası bu sene de büyüğü ve gösterişinden uzak kalmadı. Göze çarpan markalar arasında Alexander Wang, Proenza Shouler, Narcisco Rodriguez, Calvin Klein, Ralph Lauren, Marc Jacobs, Delpozo, Tory Burch, Altazurra, Givenchy, Prabal Gurung, Oscar de la Renta, Rodarte, Micheal Kors ve Tommy Hilfiger yer alıyor.

Birçok markada klasik beyaz gömlek, artık sıra dışı formlarda karşımıza çıkıyor. Dantel, askılı kolsuz önlük tarzı elbiseler, örgülerde kroşe, tığ işlemeler, bejin her türlü tonu, sportif tarzda file kullanımı defilelere hâkim trendler arasında. Elbiselerde fırır ve tropikal ada esintileri, biraz da İspanyol tarzını çağrıştıran neşeli kıvrımlar göze çarpıyor. Gece elbiselerinde ise straplesin yerini 'halter neck' tarzı alıyor. Pantolon üzerine giyilen uzun elbiseler 2016 baharının yeniliklerinden olacak. Yaz'a girerken ise artık iyice fit olup, karınları çalıştırma vakti çünkü ister dar, ister bol olsun bu sene karın bölgesini açıkta bırakacak kısa bluzlar sık sık karşımıza çıkacak.

Narcisco Rodriguez defilesinde keskin hatlar, proporsyonel uzunlukta kesimler ve bronz, güneş yanığı renkleri öne çıkarken; marka minimalist yaklaşımı ve tutarlı tarzıyla gözleri doldurdu.

Proenza Shouler defilesinde İspanyol tarzı fırırlar, omzu düşük elbiselerle neşeli, uzun papyonlar ve takım elbiselerle erkeksi ama tümünde kalite ve zenginlik öne çıkan parçalar yer aldı.

Alexander Wang her zamanki asi tavrı, Calvin Klein natürel renkleri ile romantik havası, Tommy Hilfiger ise bol renkli etnik tar-

Oscar de la Renta

Marc Jacobs

Givenchy

Calvin Klein

Michael Kors

Ralph Lauren

Alexander Wang

Marc Jacobs

Delpozo

Proenza Schouler

zıyla dikkat çekti. Tory Burch defilesinde ise lüks 70'ler rock'n roll havası esiyordu.

Marc Jacobs her zamanki gibi muhteşem şovu ile izleyenleri büyüledi. New York Moda Haftası sonuna damgasını vuran teatral şov Ziegfeld Tiyatrosunda gerçekleşti. Defiledeki parçalar da gösterişli şovun dışında bol renkli, eğlenceli, eklektik tarzı ile izleyenleri hayal kırıklığına uğratmadı.

Defilelerde genel olarak makyajlarda gri ve kahverengi tonları hakimdi. Ancak bu renk skalası parlak bir ten ve parlak dudaklarla tamamlanması gerektiğini yoksa biraz hayalet görüntüsü verebileceğini de gösterdi. Kaşlar da artık Cara Delevigne tarzından çıkıp,

sağlıklı, dolgun ama dramatik olmayan bir görüntüye dönüşüyor. Allıklarda ise şeftalimsi altın rengi yanakları süslerken, genel olarak sade bir çizgi korunmuştu.

New York Moda Haftasının defileleri kadar dikkat çekici olan sokak stili de her zaman yakından gözlemlemeye değer. Gerek ünlüler, gerekse artık moda haftalarının aranan yüzleri olan bloggerlar farklı sokak stilleri ile gözleri dolduruyor. Sokak modasında çarpıcı pop renkler, eğlenceli elbiseler, farklı formlar, Japon etkileri ama genelde hep rahat, çoğunlukla bol stiller ön plandaydı. Renkli desenlerdense siyah-beyaz ya da bej ağırlıklı kombin seçenler ise püskül detayları ya da gösterişli tasarımcı çanta, ayakkabı ve diğer aksesuarları ile dikkatleri çekti.

Yine bizi şaşırtmayan, ilgi çekici, heyecanlı bir moda haftasını geride bıraktık. Arka arkaya diğer moda haftalarını da aynı heyecan ve merak ile takip etmeye devam ederken İstanbul'da da Moda Haftasının 12 Ekim'de başlayacağını belirtelim. ■

Kaf Dağının Eteklerinde

Sonbahar Yaklaşırken

Kendi kendimize birkaç soru sorduğumuz olur: "Bu yıl nasıldım? Kendimden, yaptıklarımın memnun kaldım mı? Neleri daha iyi yapabilirdim? Şimdi kendime neyin sözünü verebilirim?" gibi sorular gelir akla. Bu bilanço yapıp farkındalığımızı arttırdığı gibi rahatlık da verir. Kendimizi biraz daha iyi bilmenin rahatlığı ve güveni yerleşir içimize. Uçuşan yaprakların arasında yürürken birdenbire fırladık gibi şekillerle döne döne danseden bir yaprak ilişir gözümüze. Neşelenir, yolumuza devam ederiz.

Ne de olsa insan olmak güzeldir. **EKİM 2015**

Neden Kaf Dağının Eteklerinde?

Evvel zamandan beri süren okuma, yazma, öğrenme merakının yanısıra bir de dağlara merakım oldu hep. İlk okuma çağlarında karşılaştığım Kaf Dağı beni çok heyecanlandırırdı. Bir gün oraya gideceğime inanmaya başlamıştım. Ardında ne vardı kimse açıkça tarif etmiyordu ya da ben anlamıyordum ama yeterince cesur olunca oraya ulaşmış ne olduğunu görmeyi hayal ediyordum.

İşte yol böyle başladı. Dere tepe giderken mistisizmle karşılaştım. Çok ilgi çekiciydi, içinde bilmediğim, görmediğim çok şey vardı.

Beni yoldan alıkoymaz hatta bazı cevapları bulmama yardım edebilirdi.

Araştırmaya değerdi. Üstelik bu çalışmayı bir blog aracılığıyla yaparsam daha pratik, üretken ve sade olabilirdim.

Duygu Bruce

Mutluluk

Bazen sahip olduklarımızla ölçeriz, bazen de isteklerimizin, beklentilerimizin gerçekleşme oranıyla bakarız mutluluğa, ya da sevdiğimize kavuşmanın hayalidir o. Amaçlarımızla birlikte gözden geçiririz mutluluk tahminlerimizi. Bir hesaptır adeta.

Elde edilen sonuca göre o anki mutluluğumuz belirlenir. **30 MART 2015**

Bagavat Gita

"Düşünceler aralıksız ve fırtınalıdır; ve sürekli yeniden canlanır, belirirler. Çok güçlüdürler. Onlara hükmetmek, rüzgara hükmetmek kadar zordur."

9 MART 2015

Bu Dünyanın Ötesinde

"İnsan, olanı aramalı, olması gerektiğini düşündüğünü değil."
— Albert Einstein (1879-1955)

25 MAYIS 2015

Gençlik

(...) Gönlümde kovalar eskiden beri
Sarışın kumralı, kumral esmeri.
Dolmadan boşalmaz birinin yeri.
Gönlümde, anladım, her dem baharmış.

Faruk Nafiz Çamlıbel

20 TEMMUZ 2015

yazıların devamı için...

@qaflands

/kafdaginineteklerinde

*“Acımızı sanatla
yaşıyor, iyileşmeyi
de sanatla
buluyoruz”*

FOTOĞRAFLAR: ALBERTO MODIANO

Troçki
evinin oradaki
işlerde genellikle
ikisi üstüste biri beyaz
bir kahverengi hayvanlar
vardı. Şunu soran oldu. Bu
ikisi kavga etmiş de birbirini
öldürmüş de işte sırtına mı
almış? İşte vahşi hayatın
şeyini mi anlatıyor. Aslında
kötü bir yorum değil.
İlginçti.

**14. İstanbul
Bienali'nin
“TUZLU SU:
Düşünce Biçimleri
Üzerine Bir
Teori” başlıklı
etkinliğinin
tamamlanmasına
ramak kala,
gerek tarihe
bir not düşmek
adına, gerekse de
henüz gezmemiş
olanların
kaçırmamaları
gerektiğine
inandığımız
işlerden bir
seçki...**

Tuzlu suyun altında, üstünde, etrafında, içinde, dışında... Kalsak da, geçsek de, göçsek de... Hep birlikte aynı suyun varlığında...

Aynı sularda, aynı dalgalarda yuvarlanıyoruz. An geliyor düğüm oluyor yaşantılar; bireysel ya da toplumsal. Düğümler sıkışıyor, yüreklerimiz burkuluyor, isyan ediyoruz toplumu bu dalgalarda boğan düzene. An geliyor, bırakıp da pılımızı pırtımızı göçüyoruz; belki tarihin acı sayfalarında kaldığını zannettiğimiz, oysa nesiller boyunca yaşamlarımızı etkileyen terk edilmiş mekânlar, tehcirler, göçler, halk hareketleri yanı sıra geride kalan sessizlikler. Kimi zaman ses dalgalarına dönüşüyor insan dalgaları, kimi zaman İstanbul Boğazı'nda olduğu gibi daralıyor, sıkışıyor, düğümleniyor, kimi zaman debisi artarak açık denize açılıyor, ferahlıyor. Farklı alanlarda tarihsel dönüşümler hatırlanıyor ve insanlık tarihi dalgalar, yansımalar, görünenin sakladığı gö-

rünmeyenler üzerinden irdelenirken İkinci Dünya Savaşı sonrası en büyük göç hareketinin yaşandığı şu günlerde zaman da bir şekilde kıvrılıyor. Geçmiş, gelecek, an bugünü algılamamızı yönlendiriyor.

Sanat, matematik, fen, nörobilim, mimari, deniz bilim gibi birçok araştırma alanıyla ortak bir düşünme teklif ediyor 14. İstanbul Bienali. Tuzlu Su, Boğaz'ın etrafında şekillense de, Karadeniz'in Marmara ile buluştuğu Rumeli Feneri ve Riva'ya kadar İstanbul'u arşınlarken, Marmara Denizi'nin göbeğinde, Büyüka'da ya varan çalışmalar mevcut. Sanırım ilk defa bu sene bienal Boğaz, Beyoğlu, Karaköy, Kadıköy hattından çıkarak İstanbul'un taşına toprağına, kıyısına köşesine yayılıyor.

Otuz beş kadar mekânda yüzlerce sanatçının katılımı ve bienale paralel galeri çalışmaları, okumalar, film izlemeleri, sohbet toplantıları ile dimağlarımızı açan, izleyiciyi düşünmeye, daha çok düşünmeye; sorgulamaya, daha çok sorgulamaya yönlendiren bienalin tamamını tüm paralel etkinliklerle birlikte gezmek

elbet mümkün değil. Bu anlamda her birimiz ancak gezdiğimiz kadar, gördüğümüz kadar, aldığımız kadar, algıladığımız bir serüven diye nitelenebiliriz bienali. Zaten farklı rotalarda gezerken rehberlerimizin dile getirdiği gibi bienalin amaçlarından bir tanesi de durup düşünmek, hatta soruların cevaplarını meditasyonla içselleştirmek. Üstelik buradaki yerimizin de bir sınırı var. Sizlere ancak gördüklerimiz, deneyimlediklerimiz arasında bizi en çok etkileyenlerden bir seçki sunmaya çalıştık.

CAROLYN CRISTOV-BAKARGIEV

Carolyn Cristov-Bakargiev çok ünlü bir küratör. Dünya çapında pek çok sergide görev aldı. Kendisine bienalin küratörlüğü görevi teklif edildiğinde bienalin kavramsal çerçevesi üzerinde düşünmeye başlar ve gözüne ilk çarpan şey Boğaz olur. Boğaz İstanbul'un bir logosu niteliğindedir. Oysa logo bombardımanı altında yaşadığımız bu çağda bir logo kullanmak anlamsızdır. Düşünce yolculuğunu kendi ağzından dinleyelim: *"Düşünmeğe başladığımda elimde bir çizgi vardı. Kâğıda çektiğim bir çizgi. Daha sonra bu çizgi dalgalara dönüştü, dalgalar da düşümlere ulaştı. Bienal çerçevesinde de bu dalga ve düşümler yönünde işler göreceğiz. Bu düşümler, bu dalgalar, tarihsel dalgalar, fiziksel dalgalar, çok farklı işlere ulaşacaklar".*

Carolyn Christov-Bakargiev

Rum Okulu

NEDEN TUZLU SU? NEDEN KANAL?

Boğaz görebildiğimiz kadarıyla kıtalar arasındaki geçiştir. Ama bunun altında göremediğimiz kısma giden imgede de tuzlu sudan yararlanabiliriz. Burada sadece doğrudan sudan ve tuzdan beslenen işler olduğu gibi pek çoğu da suyun metaforik yönünden besleniyor. Mesela yüzey üstünün ve yüzey altının ilişkisi ve en çok da dalgalar. Ses, insan, isyan, öfke dalgaları olabilir. Bakargiev'in cevap aradığı belli sorular var tabi ki, *"Dalgalar, aslında düşüm haline gelmeye çalışan çizgiler midir?" "Öfkeyle başlamış bir dalga düşümlenebilir. Bu düşümü acaba nasıl çözmek gerekir?"* Zaten sanat çok dönüştürücü bir işleve sahiptir Bakargiev'e göre. Sadece estetik yönü ile var olmaz, mutlaka dönüştürücü bir işlevi olması gerekir. Manevi olarak da ter ve gözyaşını ifade eder tuzlu su. Bakargiev bu bienal için çalışmalarına başladığında şöyle sormuş kendine. *"İstanbul çok büyük bir alan, nerede çizgiyi çekmeliyim. Konumu belirlerken neleri dahil etmeliyim? Neleri içine katmalıyım"* ve denizle birlikte bu çizgiler onu dalgalara götürmüş dalgalar ve dalgalanmalar aslında. Toplumsal dalgalanmalar, ya da duygusal dalgalanmalar. Bu dalgalar beyin dalgalarına kadar giden bir yelpazeye açılmış. Bilimsel çalışmalar da var bienalde, sonra bu dalgalar da düşümlere dönüşmüş dalgaların düşümleri de dalgaların durmakta olduğu anlar

yani bu olayların yaşanırken insanların durup *"Bir dakika, ne oluyor? Şu anda ne yapıyorum?"* dediği anlar olarak yorumlanıyor. *"Düşümü nasıl çözebiliriz? Ne oluyor? Ne yapıyoruz?"* gibi biraz düşündürüp algılamamızı da sağlamak için 35 farklı mekâna bölmüş mekânları. Biraz daha fazla sindirerek gezmemizi istiyor. Algılama anlarımız için kendimize fırsat vermemizi istiyor. Ünlü İngiliz sosyalist, teosofist, kadın hakları aktivisti, yazar Annie Besant'ın *"Düşünce biçimleri üzerine bir teori"* isimli kitabından yola çıkarak *"Dünyayı algılamak yüksek bir meditasyonla mümkün olur. O yüzden bienali de meditatif bir şeye dönüştürmeyi denedik."*

BİENALDE 1915 OLAYLARINA ÖZEL ÖNEM VERİLMİŞ

"Biz acımızı, yasımızı sanatla yaşıyoruz, sanatla tutuyoruz ama aynı zamanda iyileşmeyi de sanatla buluyoruz" diye açıklıyor Bakargiev bienale bakışını. Tıpkı basın toplantısında bir bölümünü okuduğu İngiliz Şair Vita Sackville-West' in şiirinde yazdığı gibi: *"Small pleasures must correct great tragedies/Küçük zevkler büyük trajedileri tamir etmeli."* Bu yüzden ermeni sanatçılara ve 1915 Ermeni olaylarına dair farklı mekânlarda çok fazla iş görmek mümkün.

KANAL

İstanbul Boğazı denince akla gelen kavramlardan biri de kanal. Kanal, aynı zamanda bienalin ana mekânlarından biri olan İstanbul Modern'deki işlerden biri. Belki de, aslında diğer işlerin beyni gibi olduğunu söylemek mümkün. Bakargiev çok disiplinli çalışması sonucu bir araya getirilen mimariden, bilimden, biyolojiden feyz alan işleri besleyen fikirlerin ilk tohumlarını Kanal'da görüyoruz. Darwin'in evrim teorisinin kitabı var. Annie Besant'ın kavramsal çerçevenin kökünü oluşturan Düşünce Formları kitabındaki çizimler var. Çağdaş sanat işleri var. İlham kaynağı olmuş fikirlerle ilgilenen diğer başka modern sanat işlerinin olduğu bir bölüm var. Fikirlerine öncülük etmiş ilk ürünler. Annie Besant'ın Düşünce Formları kitabından yola çıkarak görebildiğimiz objeler var. Bu kitabın kapsamında bir de görmediğimiz ancak onlar yoluyla sezebildiğimiz objeler var. Klasik anlamda sanatçı olan insanların değil ama bilim insanı veya filozofların da işlerini görüyoruz.

DEPO GALERİ – ANİ

"Ortaçağın kentlerinin en önemlileri arasındaydı. İnsanların 1001 kilisel kent olarak andığı Ani büyüklük ve güzellik açısından Konstantinopolis ve Kudüs ile örtüşüyordu. Fakat ilk 1000 yılın sonunda Orta Asya'dan gelen göçebeler Ani'yi işgal etti. Kuşatma, yağma, yeni istilalar sürüp gitti. Kenti terk eden insanlarla beraber tüm yaşam Ani'den çekildi ve Ani'ye sessizlik çöktü. Sessizlikten daha iyi bir şeyler yapılamaz mıydı? Bugün her birinize bir ezginin bestesi ve kuşları taklit etmek üzere tasarlanmış birer çalgı verilecek: DÜDÜK. Ani'ye vardığımızda harabelerinde saklanacak ve kuş diüdükle-rinizle kuşları çağırmaya başlayacaksınız. Başta bir kaç çığlık sessizliği bölecek, sonra bir ezgi büyüyecek. Ve kuş çağrıları korosu vadi boyunca ta Ermenistan'a kadar yankılanacak. Müzik devam edecek, ta ki tükeninceye, kuşlar Ani'ye dönünceye ve yaşam unutulmuş kente geri gelinceye kadar" (Video yerleştirmeden alıntı...) Sanatçı video yerleştirmeyi yapmadan evvel yörenin o dönemdeki endemik kuşlarının seslerini taklit eden düdükler yapmış ve video yerleştir-

PEYGAMBERLER PROPHETS

İstanbul Modern'e girer girmez çok çarpıcı bir sahne ile karşılaşırız. Richard Ibghy - Marilou Lemmens'in peygamberler isimli işi bu. Upuzun bir standın üzerinde kitaplı salanda çok ciddi istatistik konuları çok hassas, çok zarif, kırılabilir bir işle ele almışlar. Kaba ve kalıcı olanın içindeki hassas dengeleri sorgular gibi. Hediye verme-

nin pazar tepkisinden, maaş oranlarına, talep seviyelerinden üretim kapasitelerine, iş ve keyif seçimlerine, keyif anlarının maliyetlerine ekonomiyi şekillendiren, etki eden bir çok istatistik bilgiyi, çok hassas kürdan gibi malzemeler kullanarak üç boyutlu kırılabilir sanat grafiklerine dönüştürmüş Kanadalı bu çift. Sanatçılardan biri ekonomist. Ekonominin kırılabilirliğini sembolize eden etkileyici bu iş esasen süregitmekte olan bir iş ve hali hazırda evlerinde bunu üretmeye devam ediyorlar. Eser, bulunduğu yerle son derece uyum içinde. İstanbul Modern'in kütüphane katındaki, kitaplardan oluşan sabit tavan yerleştirmesinin hemen altına yerleştirilmiş. Richard Wentworth isimli Samoalı bir sanatçı 4. İstanbul Bienalinin bir parçası olarak mekâna özgü üretmişti bu eseri. Doğu ve batı kültürlerinden gelen kitapların kullanılması hem kitapların bulundukları yerlere hem de Marcel Duchamps'ın hazır yapıt kuramına gönderme yapar. Düzenlemeleri ve kültürel yakınlık/uzaklık düşüncelerini sorgular. Peygamberler isimli yeni eserin tam da bu kitapların altına, tam orta kısma yerleştirilmiş olması biraz Musa göndermesi sanki. Kitapların iki yana açılmış olması Peygamberler isimli işin ortalarından geçiyor olması. İkisi de Marksist olan sanatçılar günümüzde neo-liberal ekonomik teorilerin biraz eski çağların dini gibi bir işlev görmesine odaklanmışlar. Ekonominin, din gibi hem kendi dili var hem de oluşturduğu bir hayat tarzı var ve kitleleri sürüklemeye gibi de bir gücü var.

me filmini bunun üzerine çekmişler. Film izleyebildiğiniz gibi, düdükle bir kısmı ve Ani'nin en parlak döneminin krokisini de Depo Galeride izlemek mümkün. Bir kaç ay evvel ziyaret etmiş olduğum Ani antik kentinde elimde bu düdüklelerden bir ya da bir kaç ile de gezmeyi doğrusu çok isterdim.

BİR ŞİFA OLARAK SANAT

İstanbul Modern'in bir bölümü Aborijin sanatına ayrılmış. Yarı Aborijin, yarı beyaz Avustralyalı sanatçı Vernon Ah Kee genellikle Avustralya'da yaşanan gerçekler ve Aborijin hakları üzerine çalışan bir sanatçı. Bienalde bir işine yer verilmiş. Biz burada bir işine odaklanmak istedik. Sanatçı, geçen sene, bienale hazırlanmak üzere İstanbul'u ve Türkiye'yi gezmesi esnasında Doğu'da Kürt ve Ermeni evlerinin terkedildiğini gözlemlemiş.

Bu durumun evrenselliğini de düşünerek, Türkiye'ye özgü bir iş üretmek istemişti. Şunu düşünüyordu "Nefret suçlarının bu suçları yaratan failleri arasında bir bağ var mıydı?"

Aborijin kültürüne ayrılmış köşede eski gelenekler ve yenileri varsa da bir tanesi aynı zamanda bir klan lideri olan sanatçı Djambawa Marawili'nin "insanın binlerce yıldır biriktirdiği travmaları şifalandırmak üzere yaptığı bir eser". Kendisi işini planlarken, araştırdığı konu Türkiye'de insanların nasıl travmaları olduğu, neler yaşamış oldukları idi. Akabinde, sanatı bir iyileştirme aracı olarak gördüğü için, "Benim orda iyileştirebileceğim nasıl bir travma var?" sorusuna cevap arıyor. Bienal şekillendiricisi Bakargiev'den aldığı ve Türkiye'nin tüm geçmiş travmalarını, etnik çatışmaları, din sorunsalını inceledikten sonra ürettiği eserin bir şifalandırma mesajı var.

SİZ HİÇ İNCİR AĞACININ ÇİÇEK AÇTIĞINI GÖRDÜNÜZ MÜ?

Mekân iş ilişkisine bir diğer örnek Asmalı Mescit'teki Adahan Oteli. Zamanında Kamondo ailesinin evi olarak kullanılmış olan bina incir ağaçlarının çok olduğu bir bölgede inşa edilmiş. Oysa şimdi mahallede bir ağacı bile tek başına göremiyoruz. Kimisi otoparkta, kimisi iki evin arasına sıkışmış durumda; park gibi bir alan zaten yok ama üstelik bir de, sıkışmış ve itelenmiş durumdadır. Buradaki işin sahibi, sanatçı *Meriç Algün Ringborg*. Adahan'da çok parçalı ve çok yönlü bir iş sunan Ringborg bizleri hem incir ağacının dişi ve erkek cinsi ile, hem arılar ile incir ağaçları arasındaki son derece ilginç ve mucizevi döllenme/yumurtlama/döllenme döngüsü ile, hem kadın erkek ilişkileri ve mahremiyet üzerine düşünceleri ile, hem de çağlar boyunca incir ağacına atfedilen algılarla yüz yüze getiriyor.

TROÇKİ EVİ

Kızıl Ordu'nun kurucularından Troçki'nin 1929 ile 1933 yılları arasında 4 yıl kadar bir zamanını, sürüldüğü Büyükada'da geçirdiği evlerden biri de bienale dahil edilmiş. Burası 1800'lerin sonunda Yanaroz köşkü olarak inşa edilmiş ve şimdi de özel bir mülk. Harabeye dönmüş bir yer. Burada işini sergileyen, ve bienalin sosyal medyada neredeyse en çok paylaşılan işine de böylece imza atmış olan sanatçı ise 1980 doğumlu *Adrian Villar Rojas*. Kendisi işlerini özellikle metruk yapılarda sergilemeyi seven bir sanatçı. Bu nedenle bu sanatçının da mekânla eşleştirilmesi genel olarak

onun işleri ile örtüşüyor. Bakargiev, Adrian Villar Rojas'a mekânı gösterdiğinde o çok etkilenmiş ve *"Troçki burada yaşadı. Bu ev artık bir sanat eseri ben buna bir şey yapamam ancak karşıdan seyredebilirim."* diyerek günlerdir sosyal medyada öne çıkan 28 adet gerçek boyutlarında hayvan figürünü sanki karşıdan bu evi seyrediyormuşcasına denize konumlandırmış.

Burada yaptığı hayvanlar orijinal boyutlarda. Altındaki madde fiberglas. Daha güçlü, parlak ve güzel. Üstte kullandığı daha bozulabilir parçalar... Bazılarını göremiyoruz belki ama et kullanmış, denizden bir şey kullanmış, tahta gibi, daha çabuk çürüyelebilen bozulacak şeyler var. Bunu şöyle yorumla açıyor sanatçı: *"Bu gördüğümüz parlak güzel dayanıklı olan kısım bizim göstermek istediğimiz, dışarıya karşı sunduğumuz kendimiz, ama sırtımızda bu taşıdığımız çürümüşlükler de içimizdeki gizlemeye çalıştığımız, travmalarımız ve kötü hislerimiz, duygularımız...."* Bu şekilde hayvanın üzerine başka bir hayvan çıkarıyor ve bunu taşıyor. Suyun arındırma gücünden istifade eder gibi arınıyor. Genlerle geçen de bir durum var. Atalarımızın korkuları var, onları da taşıyoruz bir şekilde. Onların altında eziliyoruz.

GÖRÜNENİN ARDINDAKİ GÖRÜNMEYENLER

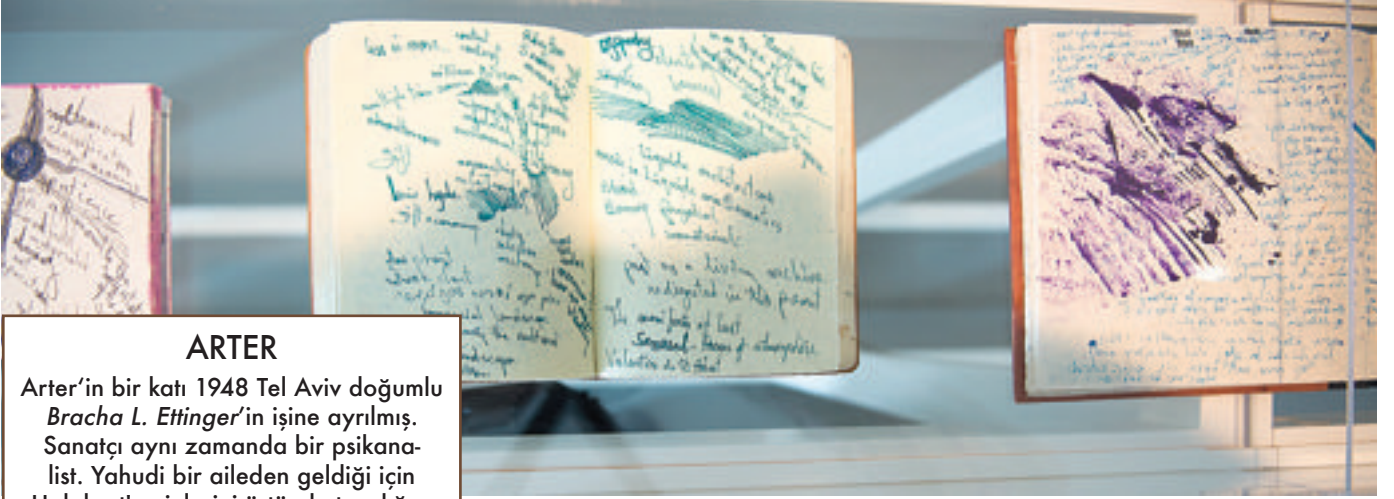

Bienal ekibinden

Bu arada görünen görünmeyen ilişkisi derken, rotaları ve sergileri izlerken görünen, ama görünmesine rağmen görünmeyen koskoca bir ekip var bienalin arka planında çalışmakta olan. Aldığımız duyumlara göre 3000 kadar görüşmenin ardından bienal ekibi 100'lerce genç öğrenciyi gerek mekanlarda rehberlik etmek, gerek mekan rotaları boyunca bir nevi canlı navigasyon uygulaması gibi görev yapmak üzere işe almış. Günler boyunca her ziyaretçiye yön gösteren, sorularını tatlı tatlı ve kocaman gülümsemeleri ile cevaplayan bu gençleri takdir etmeden geçemedim. Öncelikli olarak görünmemelerine rağmen, bienalde yer alan işlerin görünmesini sağlayarak görünmeden görüneni görünür kılarak inanılmaz bir iş başarıyorlar. Görünenin ardındaki bir diğer görünmeyen ise, mekân/sanatçı, mekân/iş ilişkileri. Bakargiev bienali şekillendirmek üzere şehirde yaşadığı iki yıl boyunca neredeyse bir İstanbul'dan çok daha fazla tanır olmuş İstanbul'u. Yüzyıllık mekanlar, kimi terk edilmiş ve virane, kimi halen hizmet etmekte de olsalar hikâyeleri, yerleşimleri ve varlıkları ile adeta sanatçıların çalışmaları için yaratılmış gibiler. Büyükada'da Çankaya 57 mesela.. 1900'lerin başında Ermeni bir tüccar tarafından iki kızı için inşa ettirilmiş ikiz bir köşk burası. Bir nevi birbirine ayna gibi inşa edilmiş iki ev. Bu mekâna sanatını sinestezi ve ayna sinestezi hastalığı üzerine farkındalık yaratmak üzere çalışan Daria Martin'in iki parçadan oluşan bir video işini uygun görmüş. Sinestezi aşırı duyarlı olma hastalığıdır. Ayna sinestezisi ise hastanın karşısındaki kişinin hissettiklerini birebir hissetme halidir.

Dalia Maya, Troçki'nin evinin önünde

ARTER

Arter'in bir kızı 1948 Tel Aviv doğumlu *Bracha L. Ettinger*'in işine ayrılmış. Sanatçı aynı zamanda bir psikanalizi. Yahudi bir aileden geldiği için Holokost'un izlerini üstünde taşıdığını söylüyor ve zaten şu şekilde bir iddiası var: Çocuk ailenin bütün üzüntülerini, mutluluklarını, yaşamışlıklarını genetik olarak ve aile hikâyeleri ile alır. Bu aileden ona aktarılır ve o çocuk onun izlerini taşır. Kendisi toplama kamplarında yaşamamış ama ailesinden bazı fertler yaşadığı için bunun onun üzerinde etkisi çok büyük. Not defterleri sergileniyor, psikanalize başladığı andan itibaren üzerine notlar yazdığı, resimler çizdiği, şiirler yazdığı defterleri... Eserin adı "Kalbim ve içindeki yara yeri." Genel olarak işin adı ise Kalbim, içindeki yara yeri, üredik ve Medussa. Kadın kavramı üzerine çok fazla yoğunlaşıyor ve Freud'a karşı çıkan teoriler üretiyor. Sergideki bütün tablolarında bir kadın figürü görülüyor. Birkaç tane figür ve suratlar var. Kendisinin psikanalizi olarak teorisi var. Freud kadının yerini farklı gösteriyor. Doğumla beraber bir travma yaşanır. Çocuk doğunca kadın anne olur. Fakat Ettinger anneliğin hamileliğin ilk tohumlarından itibaren hatta kadını ilk reglinden itibaren başladığını ve doğumdan sonra da bunun bitmediğini, devam ettiğini söylüyor. Sadece doğumla beraber kadın anne olmuyor, aslında zaten anne olarak hazırlanmış ve çocuk da sadece doğumla çocuk olmuyor o zaten öyle bir varlık.

Rum Okulu / Maden İşçileri

SALT BEYOĞLU Nerden geldik buraya?

Ana mekânların yanı sıra İstanbul'un birçok önde gelen galerisi ve sergi salonunda bienalle paralel sergileri izlemek mümkün. Salt Beyoğlu'nda "Nerden Geldik Buraya" isimli sergi de gezibildiklerimiz arasında bu paralel çalışmaların en etkililerinden biri. 80'ler-90'lar arası Türkiye'de toplumsal yaşamın mihenk taşlarını, çatışmaları, kadın erkek ilişkilerini, toplumsal ilişkileri, siyasi kararları mercek altına alan bu sergiyi gezerken günümüz izleyicisi kendine sormadan edemiyor: "Ne değişti?" Daha gezilecek çok mekân, söyle-necek çok şey var. Ancak bu bienal anlatılarak değil, gezerek, rehberlerden dinleyerek, yaşayarak, üstünde düşünerek, hatta meditasyon yaparak

HAYALİ MEKÂNLAR

Bienalin programlarda duyurulan bazı mekânlarına gitmek mümkün değil. Riva'da mesela eser askeri bir alanda yer alıyor. Aynı şekilde İstiklal Caddesi üzerinde yer alan Casa Garibaldi'nin altında bir arkeolojik kazı çalışması yapılmakta ve kazının tamamlanması bienale yetişmediği için mekândaki işi görmek mümkün değil. Bu mekânda, bir parçası da Rumeli Feneri'nde bulunana *Lawrence Weiner*'in "Ramak kala" işi var. Gidip göremiyoruz, ancak sanatçı işin mutlaka orada bulunmasını talep etmiş. Ve iş oraya yerleştirilmiş. Sivriada'daki bir diğer iş gibi, bu işler hayali mekânlara yerleştirilmiş işler ve bienalin görünmeyen ardındaki görünen, görünenin ardındaki görünmeyen temasına hizmet ediyor.

gezilebilecek bir bienal. Sanat sadece sanatçıya değil, izleyiciye de şifadır çünkü. O yüzden, iyisi mi siz, şu son günleri de kaçırmayın ve 1 Kasım'a kadar bienalin gezmediğiniz diğer mekânlarını da tercihen rehber eşliğinde gezin, tekrar gezin. Her gezdiğinizde yepyeni gözlerle bakacak yepyeni algılara varacaksınız. Ben de zaten şimdi yazmayı bırakıp, tekrar gezmeye gidiyorum. ■

Beyne yapılan baskı: ÖNYARGI

Psikologlar enerjisiz hissetmenin, isteksiz olmanın kış mevsiminin fizyolojik olarak soğuk ve karanlık olmasındaki etkilerinden kaynaklandığını belirtti. Ben de keyif alabileceğimiz nelerin olabileceğini araştırarak belki de yazı dizimin en enerjik olanını yazmaya karar verdim...

Dünyanın neresinde olursak olalım gneelde kış mevsiminin karanlık, hüznü ve soğuk içerisinde geçtiği düşünülür. Halbuki beyne oturmuş

bir önyargı olarak kalmış. Kışı sevmenin onunla eğlenmenin ve kişisel yolculuğumuzda onunla dost olmanın da yolları var. Beynimizi şartlamak yerine çevremizdeki olayların takibini yaparsak bu konuda başarıya ulaşmamak imkansızdır.

Aslında başka açıdan bakarsak kış insanlarla en iyi iletişimde bulunma dönemidir. Kış mevsimi ile insanın kendini depresyona sokma sebebi psikolojik, sosyolojik ve kişinin kendi iç nedenlerinden kaynaklanabilir.

İlona Levi ve Emre Kurubaş

Uzm. Psikiyatr Sıtkı Karaca, bu sorunların kadınlarda yüzde 60 daha çok görüldüğünü ve bu konuda neler yapılabileceğini bir makalesinde anlattı. Bu makaledeki püf noktalarla günümüzdeki somut örneklerle yer vererek depresyon yerine, yeni kararlarla hayatımıza heyecan katmaya devam!

Sabah erken kalkıp güne yürüyüşle başlamak ve güneşi görmek gün boyunca zihni bir bomba gibi tutar. Çünkü melatonin salgıyorsunuz. Eğer bunu dış mekanda yapmak istemezseniz size farklı önerilerim var. Sizinle beslenme, sağlıklı yaşam ve zayıflama veya vücut geliştirme üzerine çalışabilecek antrenörlerin olduğu kişisel antrenmanlara katılıp disiplinli bir şekilde vücudunuzu ve yaşam biçiminizi bir sonraki yaza kadar istediğiniz hale getirebilirsiniz. İş öncesi spor yapmak, size işe konsantre olmanızda ve kriz yönetimlerinde sabırlı kalmanızda yardımcı olacaktır. 3. Levent'te bir villada olan What the Fit Personal Coaching Merkezi sahibi Emre Kurubaş bize neden kişisel antrenmanı tercih etmemiz gerektiğini anlattı.

■ **Sağlık ve psikolojik durum göz önünde bulundurularak bir program verilip hedefe daha hızlı ve odaklı giden bir yol izlemek**

■ **Hedeflerin, sonuca ulaşmanın anahtarı olması**

■ **Gelişimin takibi yapılarak motivasyon sağlanması**

Emre Kurubaş yukarıdakiler gibi 3 ana nedenle Personal Training'i öneriyor.

Uzm. Psikiyatr Sıtkı Karaca, enerjisiz hissetmenin, isteksiz olmanın kış mevsiminin fizyolojik olarak soğuk ve karanlık olmasındaki etkilerinden kaynaklandığını belirtti. O zaman keyif alabileceğimiz neler var araştırarak belki de yazı dizimin en enerjik olanını yazmaya karar verdim...

Müzikal ve konser bekleyenlere müjde!

Sanatın çeşitli dallarına ev sahipliği yapan sanat merkezi Zorlu Center Performans Sanatları Merkezi müzikalleri ve konserleri ile rutininize dahil oldu. Programın açıklanmasını heyecanla bekleyenlere müjde! Lara Fabian, Mamma Mia, Romeo ve Juliet gibi birçok dev prodüksiyona sahip çıkıyor.

Macera parkı

Çocuklarınızla beraber ailece keyifli ve kaliteli vakit geçirmek adına ailelerin yeni alternatif dijital dergisi MinionMag'de (www.minionmag.com) gözüme çarpan Forestanbul, ormanın en elverişli ve sportif halini bize sunuyor. Çok eğlenceli görünüşü ile adrenalinimi arttıran bu parkurda neler mi var?... Macera Parkı'nda ip ile, aynı filmlerde gördüğümüz

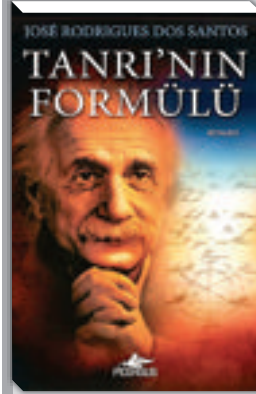
Tarzan modeli gibi bir yerden bir yere gidebilir ve mekânda bulunan 80 farklı oyuna dahil olabilirsiniz. İçerisinden geçen akarsunun bulunduğu sahada Paintball deneyimi yaşayabilirsiniz. Bildiğimiz salıncakları unutup dev salıncaklarla bir an için içinizdeki çocuğa ses verebilirsiniz.

Daha sakın alternatif düşünelere ise; bana anlatıldığından beri araştırmalarını yaptığım bir kitap dizisinden bahsetmek istiyorum.

Tanrı'nın Formülü

Sıradışılığı ve ezber bozan bilgileri ile deneylerini yakından takip ettiğimiz yazar Jose

Rodrigues Dos Santos, Tanrı'nın Formülü ve Süleyman'ın Anahtarı isimli iki kitabında da şaşırttı. Kitabın kalın olmasından ilkin önyargıya kapılıp "okuyamam" dediğim Süleyman'ın Anahtarını çok kısa zamanda bitirmem de cabası! Kitapta bahsi geçen teori ve hipotezler tanınmış bilim insanları tarafından

savunulmuştur. Tanrı'nın ve Ruh'un varlığına dair bilimsel ispatların peşinde olan Jose Rodrigues Dos Santos, gerçeklik, evren ve bilinç üzerinden kuantum fiziğinin en derinlerine dalmaktan çekinmiyor.

Ruh 14 gram mı 21 gram mı? İşte bütün soru bu gerisini okuyun derim...

**RAB hileli terziden öğrenir,
Hilesiz tartıdansa hoşnut kalır.
Küstahlığın ardından utanç gelir
Ama bilgelik alçakgönüllülerdedir.**

Hz. Süleyman

Tanrı'nın Formülü kitabında ise yazar, Einstein'ın araştırmasını konu aldı. 1951 sonbaharı: İsrail'in ilk Başbakanı David Ben Gurion, Albert Einstein'la tanışmak için Princeton'a gider. Ziyaretinin amacı nükleer silah elde etmektir. Atomla başlayan gizli sohbetleri hızla Tanrı'nın varlığına doğru yönelir. Einstein Tanrı'nın formülünün peşindedir...

*"Doğa sırlarını sinsiliğinden değil
özündeki yüceliğinden dolayı saklar"*

Albert Einstein ■

Prestijli Kosher Düğünlerinin ideal adresi: Sürmeli İstanbul

Sürmeli İstanbul, uzun yıllara dayanan tecrübesi ve kaliteli hizmet anlayışıyla size çok avantajlı Kosher Düğün Paketleri sunuyor.

+90 212 272 11 61 (pbx) | banquetistanbul@surmelihotels.com | www.surmelihotels.com

SÜRMELİ
İSTANBUL
"Evinize Hoş Geldiniz"

GEZİ NOTLARI

Nathalie ALYON

Kolombiya'nın **“Los** **Turkos”**ları

Güler yüzlü, yardımsever,
misafirperver bir halk
Kolombiya halkı.
Hele hele İspanyolca
konuşanlardansanız
kendinizi otobüste
tanıştığınız bir şairin evinde
kahve içer, ya da şehir
turunda tanıştığınız gençlerle
Rumba ve Kumbiya dans
eder bulabilirsiniz.

Kolombiya, yağmur
ormanlarının karlı
dağlarla, çöl ikliminin
Karayip sahilleriyle bir-
leştiği, doğasının güzel-
likleriyle insanı mest
eden, turizme kapıları-
nı yeni açmış bir ülke.

Bu ülkeye pek turist uğramazdı önceleri. Uyuşturucu mafyası ve çeşitli silahlı örgüt ve gerilla savaşçıların çatışmalarından dolayı asırlardır terörle mücadele etmekteydi çünkü. Ancak son senelerde durum düzeldikçe mace-raperest gezginlerin Kolombiya keşfi başladı. Hani Venedik'te veya Paris'te turistlerle ilgi-lenmeyen hatta onlardan bıkmış bir tavırla dolaşan bir yerel halk görürsünüz ya, işte Kolombiya'da böyle bir sorun yaşamak imkânsız. Güler yüzlü, yardımsever, misa-firperver bir halk Kolombiya halkı. Hele hele İspanyolca konuşanlardansanız kendinizi otobüste tanıştığınız bir şairin evinde kahve içer, ya da şehir turunda tanıştığınız gençlerle Rumba ve Kumbiya dans eder bulabilirsiniz. Beş haftalık gezime Bogota'dan başladım ve geze geze ülkenin kuzeyine, Santa Marta şehr-ine ulaştım. Santa Marta, meşhur Tayrona Milli Doğa Parkı ve Kayıp Şehir'e (Ciudad Perdida) yakın olduğundan bir turist mer-kezi olma yolunda hızla ilerliyor. Her ne kadar eski kolonyal binaların duvarları çat-lamış, rengarenk boya solmuş olsa da hem ülkenin en eski şehri hem de kuzey sahillerinin önemli bir limanı olduğundan tarihi bol bir şehir. Ortadoğu'dan göç etmiş kişilerin yerleştiği şehirlerden biriydi vaktiyle. Geldiğim günden itibaren kime Türk olduğ-u mu söylesem bana şehrin "Los Turcos"larını anlatmaya başlıyor, taksi şoförleri beni Türk mahallelerine götürmeye çalışıyordu. Ama olur da "Türküm" demek yerine "Türkiye'den geldim" desem boş ifadelerle yüzüme bakıp "orası neresi?" diyorlardı.

"Hani bir taraftan Yunanistan'ın diğer yandan Suriye, Irak'ın komşusu olan ülke," diye tarif etmeye çalışıyordum, anlamıyorlardı. Bu işte bir bit yeniği vardı ama ben hala çözemedim.

Her ne kadar eski kolonyal binaların duvarları çatlamış, rengarenk boyları solmuş olsa da hem ülkenin en eski şehri hem de kuzey sahillerinin önemli bir limanı olduğundan tarihi bol bir şehir Santa Marta.

Sonunda dayanamayıp Santa Marta'dan Taganga köyüne gitmek üzere bindiğim taksi şöförüne: "Hadi bakalım şu Türk mahallesinden bir geçir beni," dedim. Önüme çıkan manzara: Döner kebab satan Anadolu halkı değil de menülerinde şavurma, kibbeh, tabbule olan, kapılarında Arapça yazılı Lübnan ve Suriye göçmenlerinin mahallelesiydi. Şehrin "Los Turcos"ları onlardı işte. Ortadoğu'dan Latin Amerika'nın değişik ülkelerine göç, 19. yüzyılın ikinci yarısında başlamış ve 1920'lerde iyice artmış. Çoğu göçmen, o zamanlar Osmanlı sınırları içerisinde yaşayan azınlıklar: Ermeniler, Hristiyan Araplar, Yahudilerdi. Aslında Avrupalı göçmenleri tercih eden Latin Amerika burjuvazisi ne "beyaz", ne "siyah" olan bu göçmenlere pek sıcak göz ile bakmamış ama engellememiş de. Diğer yandan "Amerika'ya" gittiklerini sanan birtakım göçmenler kendilerini Ellis Adası'ndaki Özgürlük Heykeli yerine Rio de Janeiro'nun Kurtarıcı İsa heykelinin önünde buluyorlarmış. Anlayacağınız kimse olup bitenin tam anlamıyla farkında değil. O dönemde yaşanan "köken ve kimlik" karmaşası bugün de devam etmekte aslında. Örneğin, 20. yüzyılın başlarında Arjantin'e göç eden Ermeniler buluşma noktası olarak Buenos Aires'teki bir Türk Yahudisinin işlettiği Cafe del Griego adındaki kahvehaneyi seçerek alışık oldukları Osmanlı Levanten kültürünü Yeni Dünya'da yaşatmaya devam etmiş. Gelenlere "Los Turcos" adı takılmış ve asırlardır bu böyle devam etmiş. Bugünlerde ne Araplar ne Ermeniler takma adlarından memnun. Güney

Taganga balıkçıları

Amerikalı Ermeniler “Biz ne Türk’üz, ne Semitik’üz, ne Müslümanız, ne de Ortodoks’üz,” diyorlar. Araplar ise “Biz Türk değiliz,” diye isyan ediyorlar. Haksız da değiller — dedeleri yeni ülkelere geldikleri dönemde Türk’ler bile kendilerine Türk demeye yeni yeni alışıyorlardı.

Tahmin ettiğim gibi Santa Marta’da kısır değil, ancak tabbule bulabilecektim. *El Tiempo* gazetesinde 1995’te çıkan bir yazının yarı şaka başlığı, “Kolombiya’da sadece üç tane Türk yaşıyor”du. Ülkenin “Los Turcos” ları Birinci Dünya Savaşı sırasında göçen Suriye, Lübnan ve Filistin’li Araplardı. Ama ben ne yapıp edip, Santa Marta’dan 7 kilometre uzaklıktaki Taganga köyünde Türk bulmayı başardım. Ahşap kayıklarla balıkçılık yapan mütevazı Taganga halkı, son yıllarda kıpkırmızı güneş batışlarıyla ünlü bu koydan büyülenen hippilerle iç içe yaşıyor. Ufak plajının bir köşesini incik boncuk satan kolları dövme, saçları rastalı gençler, diğer ucunu ise günün avını ahşap masalarda temizleyen

“ Ahşap kayıklarla balıkçılık yapan Taganga halkı, kıpkırmızı güneş batışlarıyla ünlü bu koydan büyülenen hippilerle iç içe yaşıyor. Ufak plajının bir köşesini incik boncuk satan dövme ve saçları rastalı gençler, diğer ucunu ise günün avını tahta masalarda temizleyen balıkçılar sahiplenmiş.”

balıkçılar sahiplenmiş. Doğrusu ben de etkilenmişim bu köycüğün sakinliğinden. Son dört gün boyunca Sierra Nevada ormanlarında trekking yapmaktan ayaklarım şişmiş, eşyalarım toz toprak içinde kalmıştı. Taganga dinlenmek için ideal bir yerdi. Ama kendimi bir hamağa atmadan önce çamaşırlarımı yıkatmam şarttı. İşte bu sayede buldum hemşerilerimi.

Yaşadıkları yer yağmur sezonunda deliklerinden su akıtan teneke çatılı bir evdi ve bizim gecekondular yanında saray kalırdı. Geçimlerini yan kapıdaki hostelin çamaşırlarını yıkayarak kazanıyorlardı. Karı kocaya bir torba kirlimi uzattım.

“Aa sen Türk müsün? Biz Türk dizilerine bayılıyoruz. ‘Binbir Gece’ dizisini izliyoruz, hem de şimdi başlayacak, otur otur!” Kara yüzlerinde bembeyaz dişleri gülümseyişlerinde parlıyordu. Komşu hostel Casa de Felipe’de kalan gezginlerin çamaşırlarını katlayan kadın, bir plastik tabureyi televizyonun önüne yerleştirdi.

Otuz santimetrekarelik televizyonlarını açıp sinyal yetersizliğinden ve televizyonun karıncalanmasından neredeyse siyah-beyaz olmuş ekranda ‘Binbir Gece’ dizisinin son bölümünü izlemeye koyuldular.

Bir paket ay çekirdeği olsaydı belki katılırdım onlara ama ekran karşısındaki Türkleri Kolombiyalılar ve kirli çamaşırlarıyla baş başa bırakıp, Casa de Felipe’nin hamaklarında uzanmayı yeğledim.

Nathalie Alyon’un yazılarını www.packthestory.com sitesinden takip edebilirsiniz...■

Taganga’da gün batımı

Ayakkabı

Bir tutku objesi

Kadınlarla ayakkabıların arasında, yüzyıllardır hiç kimsenin anlayamadığı bir bağ vardı. Ayakkabı kadınlar için ayağı soğuktan, sıcaktan, yaradan, bereden korumanın ötesinde, bir tutku objesi oldu. Üstelik öyle on yıllardır değil, yüzyıllardır süren, imkânlara göre dozu değişen bir tutku...

Tarihte ayakkabı bir statü simgesi oldu.

Ekonomik gücün ve refahın bire bir yansıması olduğu düşünüldüğü için ayakkabılar yüzyıllarca bu statü yükünü taşıyarak zulüm gördü. Antik Roma'da prenslerin altın tabanlı sandaletler giyerek gezmesi bu sebeptendi. En kırmızısından topuklu ayakkabılar, modanın mihenk taşlarının çoğu gibi ilk kez 1553 yılında Fransa'da giyildi. Kadınlar, topuklu ayakkabının vücutlarında nasıl bir mucize yarattığını gördükten sonra ondan bir daha vazgeçemediler. Çünkü o güne kadar kadınlığı bu kadar öne çıkaran başka bir şeyle tanışmamışlardı; zira topuklu ayakkabıyla bacaklar uzadı, bel sanki inceldi, kalçalar olduğundan yuvarlak göründü. 17. yüzyılda topuklar öyle yükseldi ki, Avrupalı kadınlar ayakkabıların üzerinde durabilmek için baston kullanmaya başladılar.

1800'lerin ortalarına gelindiğinde spor ayakkabı icat edilecek ve yeni bir dönem başlayacaktı. 19. yüzyılda ise asil sınıf fazla yürümesin diye aralarında kağıt gibi brokar terlikler moda olacak; öte yandan hizmet-

çileri kalın tabanlı botlar giyerek yerlerini bileceklerdi. İlk topuklu ayakkabı fabrikasının Amerika'da kurulması için bu nazik hanımların 1888 yılını beklemeleri gerekecek, topuklu ayakkabıların bir daha çıkmamak üzere kadınların hayatına girişiyle seri üretim ihtiyacı doğacaktı. İlk ayakkabı mağazası ise Boston'da açıldı. 1900'lü yıllar kasvetin dağıldığı, bir önceki yüzyıla oranla daha özgür ve estetik anlayışın gelişmeye başladığı yıllardı. Estetikle ilgili bu yaklaşım ayakkabılara da yansdı; ayakları daha küçük görün-

sün diye kadınlar ve erkekler ayak ölçülerinden çok daha küçük ayakkabılar giymeye başladılar. Gündüz bileğe kadar botlar, gece alçak topuklu ayakkabılar moda oldu. Bu yüzyılda ayakkabı fabrikalarının açılmasıyla artık her giysiye göre bir ayakkabı giyilmeye başlanacaktı. Birinci Dünya Savaşı yıllarında kadınlar çalışmaya başlayacak ve daha rahat ayakkabıları tercih

Roma, Kadın sandaleti

Amerika, 19. yüzyıl

1900'ler

Fransa, 16. Yüzyıl

Venedik, 17. Yüzyıl

1950, Loefer'li kızlar

1950, burnu açık romantik

Kanvas Sneakers

19. Yüzyıl erkek

60'lar

2015

edeceklerdi. Hatta ayakkabılarda rahatlık o kadar önem kazandı ki, dönemin kadın ayakkabılarını erkek ayakkabılarından ayırmak güçleşmişti. Ayakkabıların malzemesi bu dönemde kanvası.

1920'ler dünyayı kasıp kavuran Çarliston yıllarıydı; ayakkabılar ayağı sımsıkı sarar, bağcıklı, sivri burunlu, genellikle küçük bir düğme ile süslenirdi. Ayakkabılarda ilk kez parlak deri ve parlak kumaşlar kullanılmaya başlandı. 30'lar Art Deco yıllarıydı; ahşap ve mantar tabanlı sandaletlerle yüksek topuklu, seksi gece ayakkabıları ilk

çıkışlarını yaşayacaklardı. İlk kez ayakkabıda çok renklilik başladı. 40'lar savaş yıllarıydı; sadelik her şeye egemendi. Savaş nedeniyle kısıtlanan deri kullanımı yüzünden ayakkabıda timsah derisi kullanımı büyük bir çıkış yapacaktı. Savaşın sonraki yıllar, 50'ler romantizm ve zarafet doluydu; artık topuklu ayakkabıların burnu açıldı, gençler Loafer ve Sneaker giymeye başlamışlardı. 60'lar özgürdü; sandaletlerle rengarenk tabanlı, geometrik desenli ayakkabılar, çizmeler ve bağciksız Edwardian stili ayakkabılar renkleri peşinden sürükledi. 70'ler tepkili yıllardı; yüksek topuklu, payetli ayakkabılar, parlak dokulu çizmeler, platform tabanlar alabildiğine özgür olacaklardı. 80'ler abartılı yıllardı; inceltilmiş topuklar, moksasler, espadriller kadınların hayatına girecekti. 90'lar değişim yıllarıydı; en minimal çizgilerle, en klasik ve feminen tasarımlar çarpışacak, parmak arası sandaletlerle sivri burunlu yüksek topuklar birbiriyle uyum içinde varlıklarını sürdüreceklerdi. 2000'li yıllar ise retro tasarımlarla bütün yıllara dönüşleri, yepyeni tasarımları, minimalizmi, maksimalizmi, modern, klasik ve bütün renkleri kucakladı. ■

GURME

Shirley KASTON

KAS VE KAMP DENEYİMLERİM

Basit ve ucuz tatil için seçtiğimiz kamp alanı bir gün öncesinde sular altında kaldığından tüm şilte ve yastıklar iplerde asılı. Kaçmaya hazır, çantaları açmadan bir durum değerlendirmesi yaparken bir çay içelim dedik. Ardından bahçelerinden toplanan fesleğen ve domateslerle yapılan bir kahvaltı. Bir iki saatlik de uyku. Artık evim diyebilecek kadar benimsemiştik mekanı.

Sabaha karşı saat 5 buçuk ve biz “Kaş” yapayım derken dağda kaybolduk. Amerikan korku filmlerinin çekildiği setleri düşünün: zifiri karanlık sadece bizim farlarımızın ışığı var. Birden sahneye sis eklendi. Çakıl bir yolda ilerliyoruz, etrafta tek bir evin ışığı bile yok. Bizi kesseler kimsenin ruhu duymaz. Telefon da çekmiyor, navigasyon da çalışmıyor. Arabadaki sessizlik yerini gerilime bırakıyor. 4 akıllı telefon, 4 aptal insan ve tüm bunlara sebep olan teknoloji. Şoförün, 'biliyorum' dediği yola inanmayıp, adamı Whatsapp'dan gelen konum bilgisine Yandex ile gitmeye ikna etmemiz yüzünden oldu. Bir ara şoförün “Arkadaşlarınızın sizin gelmenizi istediğine emin misiniz?” dediğini bile duydum. En son olarak da kalmaya geldiğimiz köyü ve çadırları gördüğünde

buraya Mercedes VIP minibüs ile mi gelinir surat ifadesini çok net gördüm.

İşin kötü tarafı aynı surat ifadesi bende de mevcut. Hiç resimdekilere benzemiyor. Basit ve ucuz tatil için seçtiğimiz kamp alanı bir gün öncesinde sular altında kaldığından tüm şilte ve yastıklar iplerde asılı. Ortalık gecekondu mahallesine dönmüş. Kaçmaya hazır, çantaları açmadan bir durum değerlendirmesi yaparken bir çay içelim dedik. Ardından bahçelerinden toplanan fesleğen ve domateslerle yapılan bir kahvaltı. Bir iki saatlik de uyku. Artık evim diyebilecek kadar benimsemiştim mekanı. İnsanın ortama adapte olma becerisine hep hayran kalmışımdır zaten. Tanyana kadar aksi, tanıdıktan sonra pamuk gibi gelen kamp sahipleri çok güzel insanlar. Kamp alanındaki diğer misafirlerle kısa sürede hikayelerini dinleyecek kadar yakın hissedebilmek, istediğini yapabilecek kadar herkese saygılı olmak, ateş yakmak ve ısınmak için tütsülenmek... 3 gün, 2 ay bedelinde oluyor böyle zamanlarda. Benim için ise ek olarak yemek denemelerine ilişkin çeşitli fikirler de demek. Çok yer gezmişliğim yoktur. Yeni yeni başlıyorum... Kaş'a dair söyleyebileceklerim: Likya yolunun hangi tarafını yürürsünüz bilmiyorum ama bir kısmını yürüyün. Sadece 9 km yürüyüp Patara Plajı'na gidin. Kum ve deniz Tel Aviv sahili gibi. Koca koca adamlara neşe ile çılgık attran mükemmel dalgaları var. Likörhane diye bir yer gördüm. Kendi likörlerini yapıyorlar. Ben deneyemedim ama deneyen olursa bana da söylesin. Çarşısında gezin. Çok tatlı mini butikler ve el yapımı malzemeler var. Maalesef benim bütçemin üstündeler.

Ve yemekler... Tava dondurması denedim. Taze meyveler ve muhallebi gibi bir dondurma bazı ile birlikte çok güzel olmuş. Şovu ile beraber seyretmeye değer.

Yöresel malzemeler, domatesler, sebzeler, biberler... hepsi bir harika. Onlarla yapılan yemekler enfes. Bahçeden koparılmış fesleğen, toplanan zeytinler... Diyeceğim o ki hayat aslında çok basit ama çok az insan var hayatı olduğu kadar basit yaşayan. Burada bulduğum sadeliği geri dönünce uygulamaya çalışacağım. Kendime şans dileyip bu ayın tariflerine geçiyorum.

Lakerda

- Torik (Yağlı Palamut)
- İri Tuz (Deniz tuzu)
- Kırmızı Soğan
- Ekmek

Hazırlanışı:

Bıçak veya makasla yüzgeç ve üst kılçıkları kesiyoruz. Kafayı da süzgeçlerin bitiminden keserek ayırıyoruz. Balığın genişliği boyunda parçalara ayırıyorsunuz. Burada ne demek istedim? Olabildiğince balıktan küp parçalar elde etmek istiyoruz. Dolayısıyla balığın altından üst kılçıklara kadar boyu eğer 10 cm ise, 10 cm'lik parçalara ayırın. İçini hiç kan kalmayınca kadar temizlemek çok önemli kısım. Ardından lakerdayı kuracağınız kabın altını yaklaşık 2 parmak kalınlığında tuz ile döşüyoruz. Balığın kesik olan iç kısmına da tuzu iyice yediriyoruz. Kesik kısım kabın altındaki tuzlu kısma gelecek şekilde yerleştiriyoruz. Üstünü de yaklaşık 2 parmak kalınlığında tuz ile kaplayıp bir tabak koyuyoruz. Yaklaşık 2 haftada hazır olacaktır. Bu sürede balığın salacağı suyu, kabı hafif eğerek boşaltmak gerekir. Servise hazırlarken keskin bir bıçakla derisinden ve kahverengi bölümünden ayırıyoruz. Dilimleyip suda veya ay çiçeğinde bekleterek tuzunun gitmesini sağlayabilirsiniz. Kırmızı soğanı dörde bölüp lakerdanın yanında servis edebilirsiniz.

Tips and Tricks

- ✓ Balık seçerken yağlı olmasına ve diri olmasına dikkat etmek gerekiyor.
- ✓ Balıkçıya lakerda için temizleyebilir misiniz dersiniz büyük ihtimalle süzgeç ve kalan üst kılçıklarını size kesecektir.
- ✓ 2 haftaya yenmeye hazır olacaktır. Eğer 2 haftadan daha uzun süre bekletilen bir lakerdayı servise hazırlıyorsanız, lakerdayı dilimleyin ve bir kaç gün su veya ay çiçek yağında bekletin. Her gün suyunu değiştirmeyi ihmal etmeyin. Zeytinyağı kullanılmaz, aroma verir.
- ✓ Balık parçalarını sıkı sıkıya diziyoruz ve geniş bir kap değil, balığın sığacağı kadar bir kap kullanıyoruz. Kap ne kadar büyük olursa tamamını kaplamak için kullanacağınız tuz o kadar fazla olacaktır.

Mantar Sote

- 100 gr Kanlıca mantarı
- 100 gr Kestane mantarı
- 100 gr Kayın Mantarı
- 100 gr Sığır Dili Mantarı
- 100 gr Kültür Mantarı
- Maydanoz
- ½ adet beyaz soğan
- 2 diş sarımsak
- 3 yemek kaşığı tereyağı
- 3 yemek kaşığı sıvı yağ (ayçiçek veya zeytinyağı)
- Değirmen karabiber
- Deniz tuzu

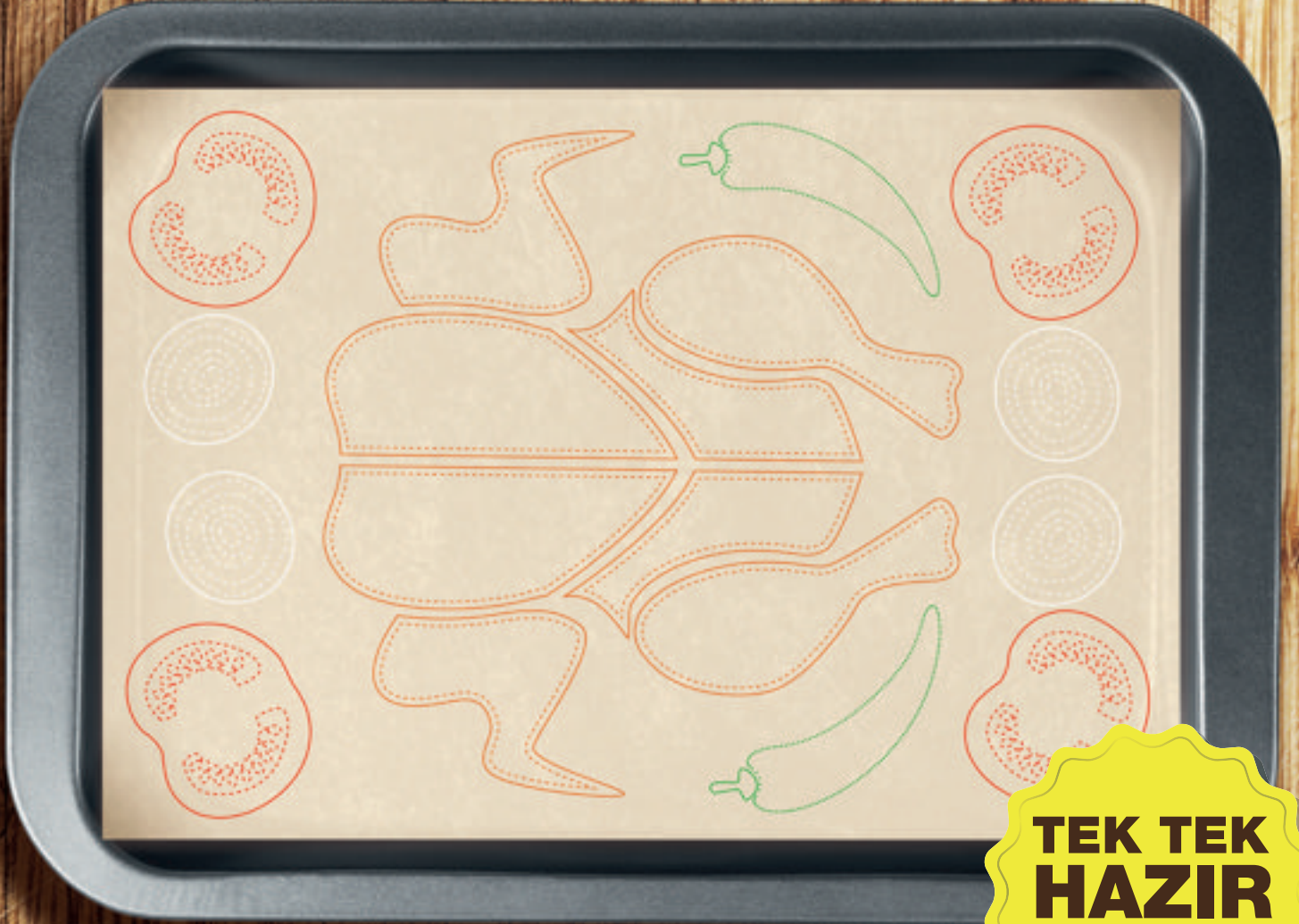
Hazırlanışı:

Sarımsakları ezelim. Soğanları da küçük küpler (brunoise) şeklinde keselim. Mantarları da aynı büyüklükte keselim. Tereyağını tavada eritelim ve üzerine sıvı yağı ekleyelim. Harlı ateşte ilk soğanları soteleyelim. Ardından sarımsakları içine ekleyelim. Kısa bir zaman sonra mantarları ekleyip sotelemeye başlayın. En son kıyılmış maydanozu, tuzu ve karabiberini ekleyip servis edelim. Afiyet olsun. ■

Tips and Tricks

- ✓ Mantarların büyük kısmı su, kalanı protein yağ ve mineraldir. Dolayısıyla Kısık ateşte uzun süre pişirilmez. Tam tersine harlı ateşte kısa sürede pişirilir.
- ✓ Eğer tavada hoplatarak karıştırabiliyorsanız harika. Yoksa karıştırırken ezmemek için spatula ile dışarıdan içeriye ve az karıştırın.
- ✓ İsteddiğiniz mantarları pişirebilirsiniz. Et kalınlığına ve sertliğine göre tavaya giriş sıralaması yapabilirsiniz. Mesela yukarıdaki mantarlar için: ilk sığır dili, kayın, kestane-kanlıca-kültür mantarlarını ekleyebilirsiniz.
- ✓ Tereyağın yanmaması için sıvı yağ ile biraz karıştırıyoruz.
- ✓ Ben çok suyunu kaybetmiş mantar sevmediğimden, mantarların boylarını daha büyük bırakıyorum. Böylece çöğneyecek bir şeyler kalmış oluyor.
- ✓ Sarımsaklar çok çabuk yanabildiğinden ve acılaştığından sotelerken dikkatli olmak gerekiyor.
- ✓ Yeşil aromatik bitkileri (fesleğen, maydanoz, tarhun) kullanacaksanız, mümkün olduğunca geç yemeğe ekleyin. Mesela makarnaya fesleğen ekleyecekseniz, son karıştırma esnasında ekleyin.
- ✓ Maydanoz yerine taze kekik ile de farklı bir tat yakalayabilirsiniz.
- ✓ Mantarlar genelde yağmurlardan sonra toplanır. Sonbaharda eylül, ilkbaharda ise nisanıdır mevsimi.

KOROPLAST
Hayatı Kolaylaştırır

**TEK TEK
HAZIR
KESİLMİŞ**

ONUN İÇİN KESİLMİŞ GİBİ

Tepsi boyutunda kesilmiş, tek tek çıkabilen Koroplast pişirme kağıtları sayesinde tepsiniz yağlanmasın, yemekleriniz yapışmasın. Koroplast kullanın, hayatınız kolaylaşsın.

Yeni

KOROPLAST
Hayatı Kolaylaştırır

HAZIR KESİLMİŞ

Pişirme Kağıdı

Pratik
Kullanım

tek tek!

16
ADET
42x37 cm

TEPSİ EBADINDA
HAZIR KESİLMİŞ

İSRAİL-FİLİSTİN SİNEMASI-1

DÜNYA
SİNEMALARI -32

Filistinlilerin yaptığı sinemayı neden İsrail-Filistin Sineması olarak adlandırdığıma açıklık getireyim: Bir süredir İsrail'i yönetmekte olan hükümetlerin ayırıcı sayılabilecek bazı politikalarına karşın, özellikle solcu aydınların büyük bölümü "barış içinde birlikte yaşama"nın mümkün ve gerekli olduğuna inanmaktalar. Bu bölümde inceleyeceğimiz filmlerin neredeyse tamamı bu düşüncedeki yapımçıların finansman sağladığı ortak yapımlardır.

İsrail - Filistin Sinemasına girmeden önce, soyağaçları Hz. İbrahim'in oğullarında birleşen düşman kardeşler arasında onyıllardır süregelen sorunla ilgili kısa bir hatırlatma yapalım. İlk olarak MÖ 5. yy'da Antik Yunan'da kullanılan *Philistia* sözcüğünden türeyen "Palaestina", günümüzün İsrail topraklarının tamamı ile Gazze Şeridini, Batı Şeria'yı ve kısmen Ürdün'le Suriye'yi içine alan coğrafi bölgenin adıdır. Tanah'ta "Filist" olarak geçen Filistin'e, Son Bronz Çağı'nda gelmeye başlayan İsrailoğulları, bölgeye tam olarak MÖ 12. yüzyılda yerleşmişlerdir. Arapların Filistin, Filastin veya Falastin olarak adlandırmayı sürdürdükleri topraklara geliyorsa MS 7. yüzyılda Müslümanlığın kabulü sonrasında başlamıştır.

Filistin'e 3000 küsur yıl önce yerleşen Yahudiler, Araplarla 1300 yıl ortak yaşam sürdürmüşlerdir. Sözü kısası, son 1300 yıl boyunca Filistin halkı, Yahudilerden ve Araplardan oluşmuştur. Kader birliği, 19. yüzyılda Yahudilerin bir devlet kurmak amacıyla Filistin'e akın etmeye başlamasıyla sorunlu hâle gelmiş, giderek takışmalar ve çatışmalar başlamıştır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 29 Kasım 1947'de aldığı, "İngiliz Mandasının kaldırılarak İngilizlerin tedricen geri çekilmesi, iki ayrı Arap ve Yahudi Devletinin kurularak, Kudüs'ün Birleşmiş Milletler Vesayet Konseyi tarafından uluslararası bir yönetim biçimi ile idare edilmesi" kararı her iki taraf için bir umut kapısı oluşturmuş, ancak Yahudi Temsilciliğinin kabul ettiği plan, Arap Devletleriyle Filistinli Araplar tarafından reddedilince sadece İsrail devleti kurulmuştur.

İngilizlerin bölgeyi alelacele terk etmesinin ardından, Mısır ve Ürdün'ün Manda'dan arta kalan bölgelere el

koymasıyla dengeler Arapların aleyhine bozulmuş, açıkta kalan Araplar fiilen yurtsuzlaştırılarak, mülteci, İsraili Arap, Ürdünlü, Mısırlı, Lübnanlı, fedai gibi sıfatlarla anılmaya başlamışlardır. Bu sıfatları reddederek bir direniş ve tepki kimliği oluşturmaları ve kendilerini "Filistinli" olarak tanımlamaları bu dönemde başlamıştır.

Aradan geçen 70 yıllık sürede, anlaşmazlık ve savaşlar, çözümsüzlüğe dönüşmüş, Filistinliler hâlen iki başlı bir yönetim altında, sayıları artmakta olsa da, Birleşmiş Milletler'de az sayıda ülkenin resmen tanıdığı, İsrail'den duvarla ayrılmış bir ülkede, İsrailiilerle "savaş içinde beraber" yaşamaktadırlar.

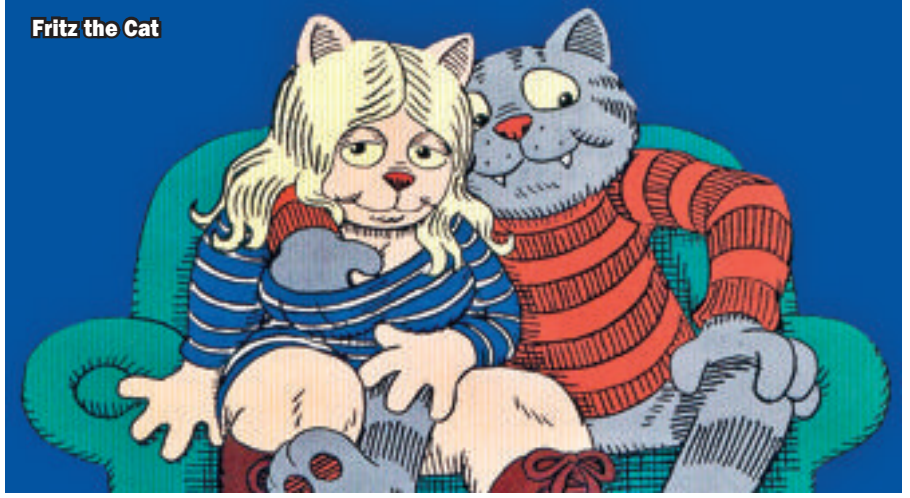
Çoğunlukla politik ve toplumsal konuları ele alan Filistin Sinemasını incelerken, Filistinli sinemacıların bakış açısının da, aynen İsrailiilerinki gibi son derece öznel olduğunu unutmamak gerekir. İngiliz Mandası süresince İsrail'in kuruluşunda anahar rolü oynamış Nobel Barış ödüllü Menahem Begin'i İngilizlerin "terörist", Yahudilerin "kahraman" olarak adlandırmaları gibi, İsrailiilerin "güvenlik" duvarını Filistinliler "utanç" duvarı", İsrailiilerin "terörist" dediklerini Filistinliler "özgürlük savaşçısı" olarak görmektedirler.

Filistinlilerin yaptığı sinemayı neden İsrail-Filistin Sineması olarak adlandırdığıma da açıklık getireyim: Bir süredir İsrail'i yönetmekte olan hükümetlerin ayırıcı sayılabilecek bazı politikalarına karşın, özellikle solcu aydınların büyük bölümü "barış içinde birlikte yaşama"nın mümkün ve gerekli olduğuna inanmaktadırlar. Bu bölümde inceleyeceğimiz filmlerin neredeyse tamamı bu düşüncedeki yapımçıların finansman sağladığı ortak yapımlardır.

Al Dhakira al Khasba / Verimli Bellek

Fritz the Cat

Ralph Bakshi

Filistinle bağlantılı bir sinema yapma-
sa da, Filistinlilerin en ünlü sinemacısı
Ralph Bakshi, 1938'de Hayfa'da doğ-
muş, II. Dünya Savaşı sırasında aile-
siyle ABD'ye yerleşerek henüz 30'una
girmeden animasyonun efsane yaratı-
cısı olarak isim yapmıştır. Animasyo-
nun sadece çocuklar değil, yetişkinler
için de olduğunu savunan Bakshi,
yapımcısı Steve Krantz'la, Amerikan
Film Sınıflandırma sistemi tarihinde
ilk kez "X" kategorisine alınan uzun
metraj animasyon filmi "Fritz the Cat"ı
çekmiştir. Filmin başarısı onun kadar
tartışmalı (ve de başarılı) "Heavy Traf-
fic" ve "Coonskin"ın yapılmasını sağ-
lamış, Bakshi çok beğenilen "Wizards"
ve "The Lord of the Rings"nin animas-
yon versiyonunun ilk bölümünü de
çekmiştir. Animasyonun 1980'lerde
gözden düşmeye başlaması filmlerine
ilginin azalmasına sebep olmuşsa da,
son yıllarda internet ve DVD gösterim-
leri yeni bir hayran kitlesi oluşturarak
bir süredir sinemadan uzaklaşmış
olan Bakshi'ye yeniden film çevirme
olanakları sağlamıştır.

Urs al-jalil
/ Celile'de
Düğün

Michel Khleifi

Nasıra'da doğan, yaşamını 20 yaşın-
dayken göç etmiş olduğu Belçika'da
sürdüren Michel Khleifi, halen
eğitmenlik yaptığı Institut National
Supérieur des Arts du Spectacle'da öğre-
nim görmüş, bir süre Belçika televiz-
yonunda çalışmıştır.

Çok sayıda ödül kazanmış olan, bel-
geselle kurmacanın şiirsel karışımı ilk
film, "Al Dhakira al Khasba / Verimli
Bellek (1980), biri işçi diğeri entelektü-
el iki kadının yuvalarını ve yaşamlar-
ını alt üst eden politikalarla bireysel
savaşlarına sevgi dolu bir bakıştır.
Filistin toplumunda hem işgalin hem
hem erkek egemenliğinin ezdiği iki
kadının özgürlük ve onur mücadelesi,
bu politikaları hem tanımlamakta
hem de aşmaktadır.

Khleifi, "Urs al-jalil / Celile'de
Düğün"de (1987), işgal altındaki bir
Filistin köyünde, muhtarın oğluna
düğün yapma çabası aracılığıyla, hem
İsrailiilerle Filistinlilerin kültürel fark-
lılığını, hem Filistin toplumu içindeki
değer ve öncelik kavramlarının kuşak-
lar arasında oluşturduğu anlaşmazlığı
açığa çıkarmaktadır. Filistin gelenek-

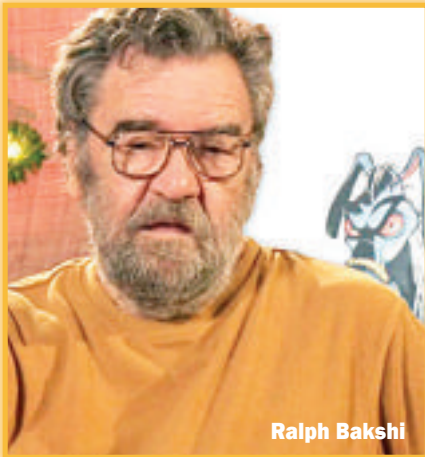
A fantasy vision of the future.

WIZARDS

A film by Ralph Bakshi.

lerine göre 24 saat sürecektir düğünün
gece bölümünü köydeki sokağa çıkma
yasağı engellemektedir. Askeri Yöne-
tici, muhtarın izin talebini reddettik-
ten sonra, kendisi dâhil askerlerinin
de düğüne çağırılması şartıyla kabul
etmiştir. İşgal ve çatışma içinde bü-
yüyen, gelenekleriyle önemsemeyen
köyün gençleriyle damat, İsraili as-
kerlerin Arap düğüne katılmasını

Ralph Bakshi

Michel Khleifi

düpedüz aşağılayıcı bulmaktadır. Kıymetli bir atın kaçarak mayın tarlasına girdiğinde, nefret ettikleri işgalcilerin yardımıyla kurtarılması gururlarını daha da kıracaktır. Filistinli gençlerin işgale direnişlerini bir “erkeklik kanıtı” ifadesi olarak gören, askeri güce boyun eğmenin psikolojik ve cinsel iktidarsızlığın sonuçlanacağını düşünen Khleifi, damadın gerdek odasındaki başarısızlığını bu görüşünün simgesi olarak kullanmaktadır. “*Nashid al Hajar / Taşların İlâhisi*” (1990) 1960’larda, adam İsrail işgaline direndiği için hapsedildiğinde, kadın ABD’ye göç ettiğinde, birbirinden ayrılan iki Filistinli sevgilinin, 18 yıl sonra Kudüs’te, Birinci İntifada sırasında buluşmalarının öyküsüdür. “*Hikayatul jawahiri thalath / Üç Mücevherin Masalı*” (1995), 12 yaşındaki Yusef ile hayran olduğu kendinden büyük çingene kızının, işgal ve savaş fonunda arkadaşlıklarının ve doğayla tasavvufi yakınlaşmalarının şiirsel hikâyesidir. Khleifi, sürgündeki bir vatandaşının Filistin’le ilişkisini, sakin, kimi zaman nükteli, kimi zaman gerçeküstücü bir dille tasvir eden “*Zindeek / Zındık*”la (2009) farklı bir yola girmiştir. Avrupa’da yaşayan Filistinli sinemacı, 1948 yılında sınır dışı edilen göçmenlerle görüşerek, o çalkantılı dönemle günümüz Filistin’indeki belirsizlik ve gerilim dönemini aynı bağlamda ele alacak bir belgesel çekmek için yurdu-na geri dönmüştür: Yeğeni Nasıra’da

bir adam öldürdüğünde, başlayacak kan davası ailenin tüm erkeklerini tehdit edeceğinden kızkardeşinin Nasıra’daki evine ulaşamayan, geceyi geçirmek için gittiği hiçbir otele kabul edilmeyen “M”, birkaç saat içinde ülkesinde kendini sürgünde bulacaktır...

Mohammad Bakri

1953’de Celile’nin Bi’ina Arap köyünde doğan, Tel Aviv Üniversitesinden Arap Edebiyatı ve oyunculuk mezunu Mohammad Bakri, İsrail ve Batı Şeria’da başladığı kariyerini çok sayıda uluslararası projede sürdürmekte olan ünlü bir oyuncudur. İtalyan yönetmen Saverio Costanzo’nun ödül kazanmış olan ilk filmi “*Private /*

Özel”in (2004) başrolünde oynamıştır. Bir Filistin köyü ile İsrail yerleşim bölgesinin sınırındaki evinde karısı ve 5 çocuğu ile yaşayan edebiyat doçenti Muhammed’in, evi iki tarafın çatışması arasında kaldığında yaşadıklarını anlatan “*Private*”, anlamsız ve parano-yak emirlerin gerilimi giderek arttığı, tehlikenin neredeyse elle tutulur bir şekilde hissedildiği bu hayaletler savaşını el kamerasını sessiz ve gizli bir tanık gibi kullanarak belgeleyen, Filistin-İsrail sorununa kesinlikle taraf tutmadan bakan parlak bir çalışmadır. Bakri’nin oğulları Saleh (“*The Time that Remains*”de Fouad), Ziad ve Adam (“*Omar*”da Omar) da ünlü birer oyuncudur.

İkinci İntifada sırasında İsrail Savunma Kuvvetleri, terrorist saldırılar ve intihar bombacıları yüzünden iyice artan ölümlere son vermek için 2002’de Batı Şeria’da, büyük askeri harekâta giriştiler. Tarihe *Mivtza Homat Magen / Savunma Kalkanı Harekâtı* olarak geçen operasyonda Yasser Arafat, Ramallah’da ablukaya alınırken, Batı Şeria’nın altı büyük kenti işgal edilmiş, sokağa çıkma yasakları, sivil-lerle uluslararası personelin hareketlerinin ve kimi zaman insancıl ve tıbbi yardımların kısıtlanması gibi çok sert tedbirler alınmıştır.

Harekât sonrası Jenin Mülteci Kampında olayları yaşayanlarla görüşen Mohammad Bakri, tanıklıkları, yazıp yönettiği “*Jenin, Jenin*” (2003) belgeselinde aktarmıştır. Yüzlerce kişinin öldürüldüğü iddiasını, hiçbir İsrailli yetkiliye cevap hakkı tanımaksızın tek taraflı anlattığı gerekçesiyle “*Jenin, Jenin*”, İsrail Sansür Dairesi tarafından yasaklanmıştır. Film Tel Aviv ve Kudüs Sinematekleriyle İsrail’deki bazı Arap sinemalarında gösterilmeye devam ederken Bakri, uzun süren bir hukuksal savaş sonunda yasağı kaldırtmıştır.

Yazıp yönettiği kısmen otobiyografik “*Min Yum Mahrucht / Sen Gideli Beri*” (2005) belgeselinde Bakri, yıllarca kendisine akıl hocalığı ve rehberlik etmiş olan Filistinli politikacı ve yazar Emil Habibi’nin mezarını ziyaret ederek, o *gideli beri* yaşananları anlatmakta, terör ve terör karşıtı mücadeleye karşın yaratıcı çalışmalarına devam edeceğini ve Yahudilerle Arapların bir arada varoluşlarına inancını sürdüreceğini söylemektedir.

The Inheritance // Miras

La Danse éternelle // Ebedi Dans

"Zahara" (2009), Celile'li bir kadının 1948'den günümüze yaşamının aracılarıyla izleyiciyi ülkenin fırtınalı tarihinde bir yolculuğa çıkararak, kendi topraklarında çoğunlukta iken, Filistinlilerin hakları ellerinden alınmış bir azınlığa dönüşmelerini anlatmaktadır. Yael Perlov'un, 7 (sonraki gösterimlerde 9) İsrailli ve Filistinli yönetmenin kısa fimlerinden oluşan, İsrail ve Filistin topraklarında hayati önemi olan su ile ilgili projesi "Water / Su" (2012) adlı ortak çalışmanın bir bölümü Mohammad Bakri'nin "Eye Drops / Göz Damlası" adlı kısa filmidir. İki oğluyla birlikte Tel Aviv'de küçük bir dairede yaşarken, komşuları Holokost kurtulan Sarah'nın gözüne ilaç damlatmak için yardım istemesiyle, dörtlü arasında gelişen benzersiz bağlantıyı, gerçekten yaşamış olduğu olaylardan yola çıkarak öykülediği filmde Bakri, oğulları Saleh'le Ziad kendilerini oynarken Sarah'ı İsrail tiyatrosunun efsane oyuncusu Miriam Zohar canlandırmaktadır.

Hiam Abbass

1960'da Nasıra'da doğan, Müslüman-Arap geleneklerine göre yetişen Hiam Abbass günümüzün en ünlü uluslararası kadın oyuncularından biridir. Steven Spielberg'in "Munich" filminde kısa bir rolü olan ve filmde lehçe ve oyunculuk danışmanlığı yapan Abbass, 2005'de İsrailli ve Arap oyuncularla birlikte üç ay aynı otelde

Hiam Abbass

yaşamıştır. Abbass'ın 2006'da bir söyleşide anımsadığı gibi, boş zamanlarını "iki tarafın da yakınlaşmasına yardımcı olan" tartışmalarla geçiren ekip öyle kaynaşmış ki, filmin İsrail Ulusal Takımının rehin alındığı sahnesinde Arap oyuncular İsraillileri hırpalarken epey zorlanmışlar.

Abbass, "Le Pain / Ekmek" (2001), ve "La Danse éternelle / Ebedî Dans" (2004) adlı iki kısa filminden sonra 2012'de, senaryosuna da katkıda bulunduğu ilk uzun metrajı "The Inheritance / Miras"ı yönetmiştir. İsrail-Filistin-Fransa-Türkiye ortak yapımı olan film, hiçbir bireyinin pek de kusursuz olmadığı Filistinli bir ailenin portresini, yurtdışında eğitimden sonra ülkesine dönen en küçük kızının bakışıyla çizmektedir.

Ailenin bilmediği İngiliz sevgilisi de olan genç kız, aldığı eğitimin ve farklı bir dünyada yaşamışlığın getirdiği özgürlük bilinciyle, kuzeniyle evlendirilmek isteği karşısında, kalıp hapis hayatı yaşamakla ailesini ve kültürünü bırakıp gitmek arasında karar vermek zorunda kalacaktır.

Abbass, öyküsünü anlatırken, arka planı oluşturan mikrokosmosu en küçük ayrıntılarıyla resmederek, söylenti ve dedikodunun gırla gittiği, erkeklerin kadınlara kötü davrandığı, karılarını devamlı aldattığı ama her şeyin namus ve şerefe bağlandığı erkek egemen toplumun içsel ve İsraillilerle zorunlu dışsal dinamiklerini didik didik etmektedir

Ali Nasser

Ali Nasser 1954'de Celile'de doğmuş, sinema eğitimini Moskova Üniversitesi'nde almıştır. Hayfa'ya döndüğünde bir tiyatro kurmuş, gündelik bir gazetede fotoğrafçılık yapmış ve "Nedaa al-Ard" / Toprağın Çağırısı ile "Hekayat Madena Ala al-Shatea / Bir Deniz Kıyısı Kentinin Öyküsü" adlı iki belgesel çekmiştir. İlk olarak "Ha-Miyaneke / Çocuk Bakıcısı" (1993) ile adını duyuran Nasser, Kudüs Film Festivalinde birincilik ödülü alan "Shvil Hahalav / Samanyolu" ile ününü pekiştirmiştir.

1948'den beri İsrail işgali altında olan bir köyde, 1964'de geçen "Samanyolu" (1997), köy muhtarının köyün

çıkarları için bölgeyi yöneten askerî yönetimle arabuluculuk çabalarına odaklanmaktadır. Sahte çalışma izinlerinin verildiği ortaya çıkınca muhtar, suçsuz olduğunu bildiği, ancak siyasi fikirleriyle devamlı sorun yaratan öğretmen Ahmad'ı ihbar edecektir. Ahmad dövülerek hapse atıldığında, masumiyetine inanan köyün demirci ustası Mahmud asıl suçluyu bulmaya çalışacaktır. Mahmud'un evlenmek istediği kızda gözü olan muhtarın oğlunun bir yanlış anlama yüzünden demircinin evin yakması işleri daha da karıştıracaktır.

"In the Ninth Month / Dokuzuncu Ayda" (2002) evlendikten bir ay sonra Lübnan'a kaçmak zorunda kalan Halil'in, kardeşi Ahmad'ın yardımıyla, kendisini hâlâ sadakatle bekleyen karısı Samira ile 10 yıl sonra buluşmasının öyküsüdür. Ahmad'ın Halil'i gizleme çabaları, köylülerin kaybolmuş bir çocukla ilişkili olduğundan şüphelenmelerine sebep olacak, Yasa dışı yollarla döndüğü anlaşıldığında Halil, tekrar kaçmak zorunda kalacaktır.

"Gehalim Iohashot / Fısıldayan Korlar" (2008) inanmış olduğu siyasal partisi, İslam ve geleneksel aile yaşamı gibi her şeyin yıprandığını gözlemleyen bir adamla yaşamını adadığı kadın arasında geçen bir aşk öyküsüdür.

Elia Suleiman

Gülünçle ağırbaşlılığı olağanüstü bir şiirsellikle harmanlayan sinema diliyle Jacques Tati ve Buster Keaton gibi dâhilerin mirasçısı kabul edilen, İsraili-Filistinli sinemacıların en ünlüsü, Elia Suleiman, 1960'da Nasıra'da doğmuştur. Suleiman, 1982-1993 arasında New York'da kendi isteğiyle sürgünde yaşarken iki kısa film çekmiştir. Jayce Salloum'la birlikte çektiği de-

neysel "Introduction to the End of an Argument / Bir Tartışmanın Sonuna Önsöz" (1990), "Exodus", "Lawrence of Arabia", "Black Sunday" gibi filmlerden kareler, televizyon yayınlarından bölümler ve çizgi film parçaları ile Salloum'un Batı Şeria ve Gazze'de yaptığı çekimleri harmanlayarak, batı medyasının Araplara bakışıyla bunun dış politikalara etkisini eleştirmektedir.

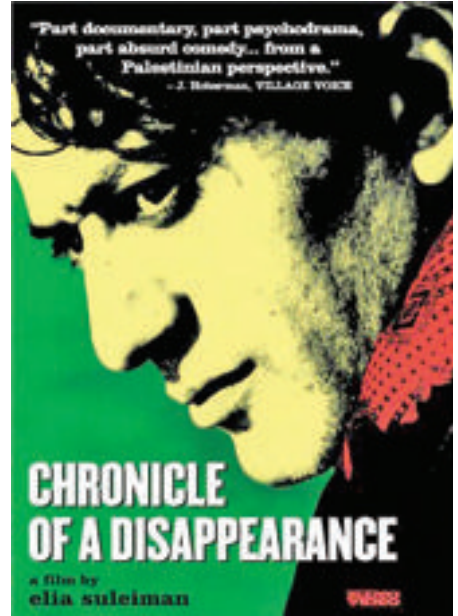
"Homage by Assassination / Suikastle Saygı Duruşu" (1992), Körfez Savaşı sırasında New York'da senaryo yazmakta olan Suleiman'ın çok katmanlı kişisel öykücükler aracılığıyla Körfez Savaşını eleştirirken, yaşadığı dairenin klostrofobik ortamında parçalanmakta olan gerçeklik duygusunu tarifleme ve kontrol altına alma çabasına odaklanmaktadır.

1993'de Filistin'e dönen Elia Suleiman, Ramallah yakınındaki Birzeit Üniversitesinde sinema ve medya konusunda eğitmenliğe başlamış, Avrupa Komisyonundan temin ettiği yardımla Üniversitenin Film ve Medya Bölümünü kurmuştur.

New York sürgününden sonra geri dönebileceği köklerin kalıp kalmadığını araştıran ilk uzun metrajı "Chronicle of a Disappearance / Gözden Kaybolma Güncesi", 1996'da Venedik'te en iyi ilk filme verilen Geleceğin Aslanı

The Time That Remains / Kalan Zaman

ödülünü almıştır. Filistin'deki istikrarsızlığın etkileri üzerine bu deneysel meditasyon, birbiriyle bağlantısız gibi görünen öykücüklerden oluşan bir tablolar dizisiyle, ülkenin karasız yaşamının olağanüstü bir portresini oluşturmaktadır.

"Sürgünde yaşıyorum dedirtecek bir anayurdum yok... Ölüm sonrasında yaşar gibiyim... günlük yaşam... günlük ölüm" diyen Suleiman'ın, Kudüs, Nasıra ve Ramallah'da çektiği otobiyografik "Al Hilm Al-Arabi / Arap Rüyası" (1998) adlı kısa film, umudun giderek yok olduğu ortamda estetik vizyonunu koruma çabası üzerine bir meditasyondur.

Bir sonraki kısa filmi "Cyber Palestine" (2000), günümüz Nasıra'sında, Cebrail'den cep telefonuyla gelen mesajı aldıktan sonra, hamile Meryem'le Yusuf'un, Beytullahim'e motosikletle yaptıkları yolculuğun öyküsüdür. Dağınık Filistin bölgeleri arasında sayısız kontrol noktasından geçerek, Suleiman'ın kışkırtıcı İntifada çekimlerinin ve işgal altında yaşam görüntülerinin eşliğinde yapılan yolculuk, "yerinden edilme"nin güçlü metaforuna dönüşmektedir.

Elia Suleiman'ın aynı yıl çekmiş olduğu ikinci uzun metrajı "Divine Intervention (A Chronicle of Love and Pain) / Kutsal Direniş (Bir Aşak ve Acı Güncesi)" (2000), Filistin işgaline duygu ve mizah dolu sürreal bir bakıştır. Filistinli erkeklerle İsraili kızın anlamsız sınır sorunlarıyla güçleşen aşk ilişkisinden yola çıkan "Divine Intervention",

Diary of a Beginner / Yeni Başlayanın Güncesi

absürdün de sınırlarını zorlayarak, anlamsız alışkanlıkların, cehaletin, ötekini anlamama inadının dışında hiçbir mantığın haklı çıkarmadığı ayrılığın ve nefretin eleştirisini gerçeküstücü bir gülmece diliyle yapmaktadır. Suleiman'ın üçüncü uzun metrajı "The Time That Remains / Kalan Zaman" (2009), kısmen Saleh Bakri'nin canlandırdığı babasının günlüklerinden kısmen de tanıdıklarının anılarından esinlenerek çektiği şiirsel bir sürgün ve dönüş öyküsüdür. Hüznü ve serinkanlı kabullenme duygusunun öne çıktığı film, karakterlerin onlarca yıllık çatışmalar boyunca yaşadıklarını olağanüstü sıcak bir mizahla aktarmaktadır. Parçalı öykücüklerin yine benzersiz bir bütün oluşturduğu "Kalan Zaman"da Suleiman mesajını

yine absürd bir "Tatieseque" gülmece ile vermektedir.

Şimdilik son filmi, 7 yönetmenin her birinin bir günün öyküsünü anlattığı 7 kısa filminden oluşan "7 dias en la Habana / Havana'da 7 Gün" (2012) filminin "Diary of a Beginner / Yeni Başlayanın Güncesi" bölümüdür. Orta halli bir çalışma olan filmin bu en derin düşünen, en sağlam ve de en muzip öyküsü, Suleiman'ın yazıp yönettiği ve diğer filmlerinin çoğunda olduğu gibi hiç ya da çok az konuşarak sessiz şahit konumunu aldığı, her biri birer pardoks olan bir dizi toplumsal ve kültürel karşıtlığı incelikli ve şiirsel bir dille anlatılmaktadır.

Gelecek yazımızda İsrail - Filistin Sinemasına devam etmek üzere... ■

Adil ve arabulucu TERAZİ

Terazi insanı güçlü bir adalet duygusuna sahiptir. Burcun simgesi terazi, adaleti temsil eder ve Terazi'nin en temel özelliklerini yansıtır. Eşitlik temel ilkelerinden biridir. Herkese iyi davranmak ister ve kendine davranılmasını istediği gibi davranmaya çalışır.

2 3 Eylül – 23 Ekim tarihleri arasında etkili olan Terazi burcunun yönetici gezegeni Venüs'tür. Venüs gezegeni astrolojide aynı zamanda Boğa burcunun da gezegenidir. Venüs sevgiyi, gönlünüzü, aşk hayatınızı ve zevk aldığınız şeyleri yönetir. Bu dişi gezegen aynı zamanda, hediyeleri, güzellik, süs, moda ve sanatı da yönetir. Venüs bir yıldız haritasında aynı zamanda "kadınların ilgi alanları ya da kadınlardan destek" olarak okunabilir. Zerafet gezegeni Venüs, dünyayı daha çekici ve eğlenceli hale getirir. Harika müzikler dinlemek, güzel yemekler yemek, hoş bir parfümden zevk almak, kaliteli bir şişe şarabın tadını çıkartmak ya da bir sanat sergisi gezmek için fırsatlar yaratır. Merkür gibi Venüs de Güneş'e çok yakındır. Gerilemediği zamanlar bir burçta yaklaşık iki ya da üç hafta kalır; gerilediği zamanlarda ise beş ay kadar uzun bir süre kalabilir. Bu gezegen on iki burç etrafındaki turunu on hafta ile on iki hafta arasında tamamlar, bu süre geri gittiği zamanlarda uzayabilir. Haftanın günlerinden Cuma'yı yönetir.

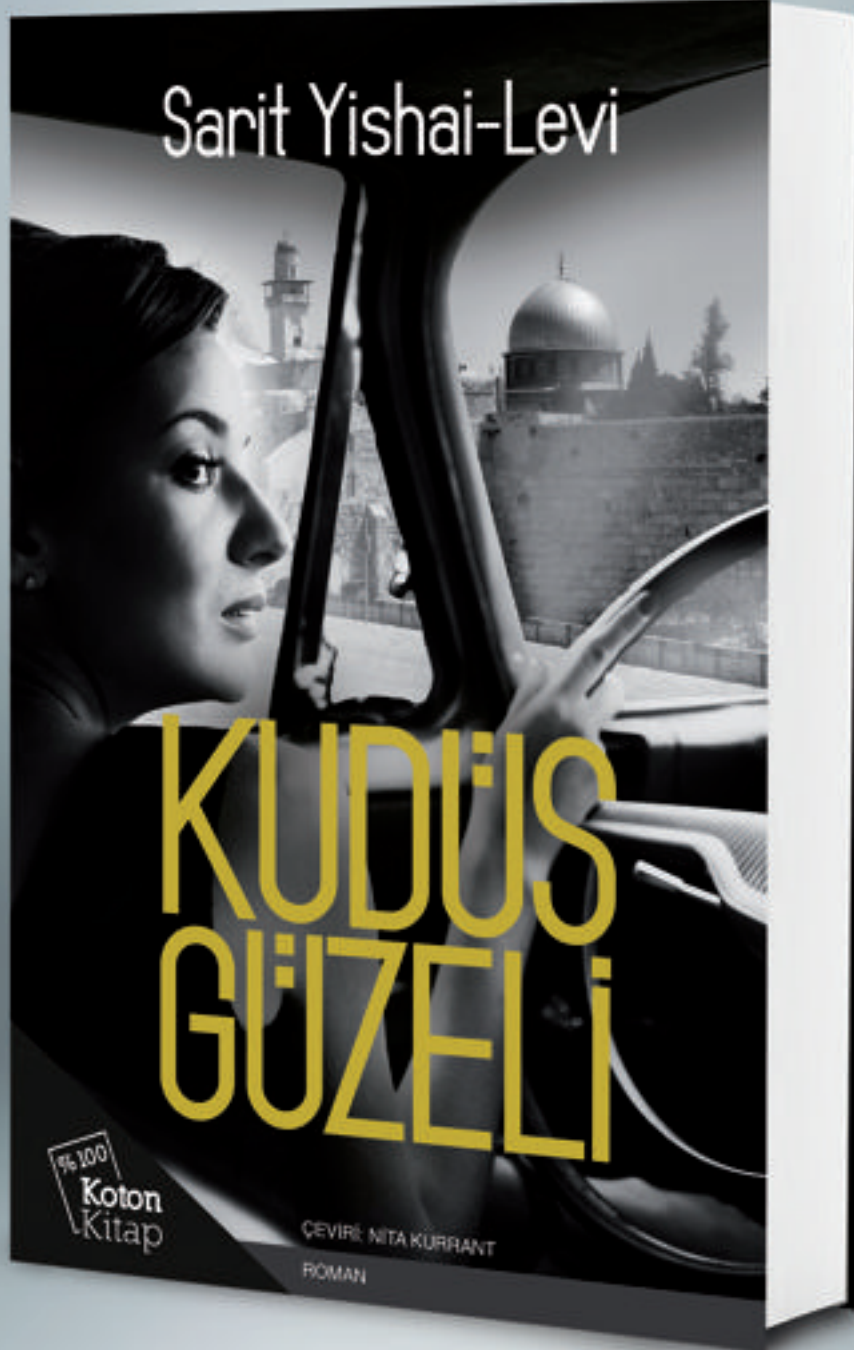
Terazi Burcu hava elementine bağlı öncü nitelikli bir burçtur. Harika bir arabulucudur ve insanları birbirleri ile tanıştırmak neşeli sosyal ortamlar yaratır. Sürekli başkalarıyla bir arada olmak isteyen Terazi insanı tek başına kalınca ne yapacağını bilemez. Ekip çalışmalarında ve ortaklıklarda harikalar yaratır. Aslında görüldüğü kadar yumuşak olmayan Terazi burcu insanları otoriter bir yapısı olmasına rağmen bunu tatlılıkla gizler. Öncü grubun

hükmedici özelliği Terazi burcunun sevimli karakteri ile hoş bir şekilde birleştiği için herkesi parmağında oynatabilir. Kendi dediğini tatlılıkla ama mutlaka yaptırır. Terazi insanı inanılmaz derecede dürüsttür ancak düşündüğünü her zaman söylemez. Nazik bir diplomattır. Terazi için uyum ve güzellik çok önemlidir. Huzurlu olması için bunlar gereklidir. Sanatların çoğunu ve tüm kültürel olayları sever. Sanatla uğraşmasa bile sanata düşkündür. Güzel sanatlarla ilgili alanlarda başarılı olabilir. Yine güzellik ve güzelleşmekle ilgili her türlü alan ona uygundur. Terazi insanı güçlü bir adalet duygusuna sahiptir. Burcun simgesi terazi, adaleti temsil eder ve Terazi'nin en temel özelliklerini yansıtır. Eşitlik temel ilkelerinden biridir. Herkese iyi davranmak ister ve kendine davranılmasını istediği gibi davranmaya çalışır. Verdiği kadar almak ister, ilişkileri bu açıdan dengeli olursa çok mutlu olur. Yargı sisteminde pek çok avukat, hakim ya da savcı Terazi burcudur. Sanat ve adalette hak edilen orta noktayı bulmak ve dengeyi sağlamak oldukça zordur. Terazi bunu başarabilir. Olayların farklı yönlerini, geçmiş ile geleceği, bilinmeyenler ile bilinmeyenleri karşılaştırmaya ve bunlar arasında tam bir denge oluşturmaya çalışır. Bu yüzden zor ve geç karar verir. Diğerleri onun sürekli her şeyi enine boyuna tartmak istemesini, tereddütlerini ve kararsızlığını anlayamayabilir. Başak insanının ayrıntılarda mükemmeli araması gibi, Terazi de olayları tartarak dengeyi bulmaya çalışır. Terazi insanı yaşamın

haksızlıklarla dolu olduğunu düşünür ve zaman zaman haksızlıklardan şikayet eder. Kavga ve sertlikten hoşlanmaz ve başkalarını memnun etmek için uğraşır. Genellikle nazik, çekici ve neşeli bir insan olarak tanınır. Nerede eğlenceli sosyal olaylar varsa Terazi de oradadır. Yalnızlığı hiç sevmeyen Terazi'nin geniş bir arkadaş çevresi vardır. Toplum tarafından en beğenilen tipler Terazi burcundan çıkar. Konuk ağırlamasını iyi bilir ve herkes tarafından aranan bir konuktur. Sosyal, dış dönük, özgürlüğüne çok bağlı ve gezmeyi seven bir burçtur ama aynı zamanda evlilik burcudur; partneriyle birlikte olmaktan ve paylaşmaktan büyük zevk alır. Terazi burcunun yukarıda biraz bahsettiğimiz özelliklerinin yanı sıra sahip olduğu diğer özellikleri de şunlardır: bağlantı kuran, paylaşımcı, işbirlikçi, uyumlu, sosyal, içten, düşünceli, anlaşmaya hazır, dengeli, tartan, adil, tarafsız, nazik, tatlı, diplomat, arabulucu, hoş, estetik, zarif, sanatkar, rafine, zevkli, bağımlı, kararsız, pasif, bocalayan, tembel, kayıtsız, yüzeysel, kibirli, fazla narin, kolay etki altında kalan. Terazi burcunun etkisi altında geçireceğimiz bu dönemde, gerek kendi içsel yapımızla gerekse sosyal ve iş hayatımızdaki yakınlarımızla aramızdaki ilişkiyi dengelemeye çalışacağız. Bu esnada gerek insanlarla aramızda gerekse dış dünyayla aramızda bazı sorunlar veya anlaşmazlıklar oluşabilir; ancak sonunda her iki taraf da kendi içindeki sıkıntılardan veya problemlerden arınmış, bir nevi temizlenmiş olacağını hissedecektir. ■

sırlar, yalanlar, aşklar ve hayal kırıklıklarıyla dolu sürükleyici bir roman

erkekleri sevmedikleri kadınlarla evlenmek zorunda kalmış bir ailenin geçen yüzyılda
Kudüs'ün büyüleyici atmosferinin ve tarihi olaylarının arkaplanında geçen hikâyesi

%100
Koton
Kitap

%100
okunan
kitaplar

 [instagram.com/kotonkitap](https://www.instagram.com/kotonkitap) twitter.com/KotonKitap facebook.com/KotonKitap

www.kotonkitap.com

Sezona konserlerle merhaba

Belle and Sebastian

İskoçyalı topluluk Belle and Sebastian, indie müziğin öncülerinden sayılmakta. 1000 adet basılan ilk albümleri ardından aynı yıl yayınladıkları ikinci albümleri, ünlü müzik dergisi "Spin" tarafından "En İyi 100 Albüm" listesinde gösterildi. Bu başarının ardından hızla tanınmaya

başlayan topluluk üçüncü albümleri ile "En İyi Yeni Grup" dalında Brit Ödülü kazandı. Besteleri ile mutluktan hüzne kadar pek çok duyguyu yaşatan "Belle and Sebastian", etkileyici sahne performansları ile müzikten aldıkları keyfi dinleyicileri ile paylamaktan geri durmuyorlar.

30 Ekim Cuma / Volkswagen Arena

Joe Lovano ve John Scofield, "25. Akbank Caz Festivali"nde

Grammy ödüllü saksafoncu Joe Lovano ve gitar virtüözü John Scofield, 20 yıl aradan sonra bir araya geldiklerinde caz dünyasında heyecan yarattılar. Usta sanatçılar bu kez Türkiye'deki hayranları için aynı sahneyi paylaşıyor. John Scofield, çağdaş cazın en önemli gitarist ve bestecilerinden biri olarak kabul edilmektedir. Hakkında; "En büyük İtalyan tenoru Pavarotti değil; Lovano'dur" yorumları yapılan Joe Lovano'nun çok sayıda ödülü, sadece kendi adına 27 albümü bulunmaktadır.

Gitar: John Scofield,
Tenor/ saksafon: Joe Lovano,
Kontrbas: Ben Street,
Davul: Bill Stewart

25 Ekim
Pazar /
CRR Konser
Salonu

25 Ekim Pazar
CRR Konser
Salonu

Vokal: Lizz Wright
Gitar: Martin Kolarides
Klavye: Bobby Sparks
Bas: Nicholas D'Amato
Davul: Brannen Temple

Caz dünyasının yükselen yıldızı Lizz Wright

Amerikalı şarkıcı ve besteci Lizz Wright, küçük yaşlarda kiliselerin gospel korolarında şarkı söyleyerek müziğe başladı. Piyano da çalabilen bu genç yetenek, caz ve blues sevgisine erken yaşlarda kapıldı. Koro şarkıcılığına her zaman önem veren Wright, 2003'teki ilk albümünden bu yana caz dünyasının en çok konuşulan yükselen yıldızıdır. Sanatçı, Billie Holiday, Ella Fitzgerald gibi caz divalarının anma konserlerin baş yorumcularındandır. Albümleri listelerde üst sıralarda yer alan ve çok satanlar arasına giren Lizz Wright, kendine has kontralto sesiyle festivalin unutulmayacakları arasındadır.

Pink Martini

Avrupa turnesi kapsamında geliyor

"Sympathique", "Hang on Little Tomato", "Hey Eugene!", "Splendor in the Grass", "Joy to the World", "1969", "A Retrospective", "Get Happy" ve "Dream A Little Dream" albümleri ile Türkiye'de büyük bir hayran kitlesine sahip olan, her albümü ile altın ve platin plak kazanan Pink Martini, Avrupa turnesi kapsamında İstanbul'da konser verecek. Samurayların aşk şarkılarından 1930'ların Küba müziğine, Fransız şansonlarından Brezilya sokak şarkılarına kadar dinlemesi en keyifli şarkıları tozlu raflardan bulup

çıkararak topluluk, China Forbes'un sıcak vokali ile karşımızda. Pink Martini kurulduğu ilk günlerden beri farklı dillerde, farklı kültürlerin şarkılarını dünyaya sunmaya ve dünyaca ünlü Senfoni orkestralarıyla sahne almaya devam ediyor. Türkiye'deki konserleriyle de büyük ilgi gören topluluk Türkiye sevgisini ülkemizdeki turnelerinde çekti. Resimleri ile "Hang on Little Tomato" albümlerinin kartonetine taşıyarak göstermişti.

18 Ekim Pazar/Volkswagen Arena

Lara Fabien bizlerle

"I will Love Again" ve "Je T'aime" gibi parçalarıyla müzik listelerini alt üst eden, dünya çapında 20 milyonun üzerinde albümü satılan ünlü pop yıldızı Lara Fabien, Türkiye'deki hayranları ile buluşacak.

1988 yılında 33. Eurovision Şarkı Yarışması'nda Lüksemburg'u temsil eden ve "Croire" adlı parçayla 4. olan Fabien, 1991-2013 yılları arasında dizi ve filmlerde 13 şarkısıyla eşsiz bir performans sergiledi, 2002 yılında ise "Final Fantasy" filmi ile World Soundtrack Awards'ta "en iyi film müziği" ödülüne layık görüldü. 2014 yılında Mustafa Ceceli ile "Al Götür Beni" adlı parçanın düetini seslendirdi.

15 Ekim
Perşembe /
Zorlu PSM

André Rieu yeniden İstanbul'da

Klasik müziği olimpiyat statlarına taşıyarak geniş kitlelerle buluşturan dünyaca ünlü sanatçı André Rieu, kasım ayında

bir kez daha Türkiye'deki hayranlarıyla buluşacak. Geçen yıl kasım ayındaki konserinde sahneye karlar ve rengarenk balonlar yağdıran,

sürpriz Türkçe şarkılarla gönülleri fetheden Rieu, bir kez daha hafızalara kazınacak bir sahne şovuna imza atacak.

Konserde Rieu'ye dünyanın en ünlü orkestralarından Johann Strauss Orkestrası eşlik edecek. The New York Times'ta yayınlanan bir incelemede "Klasik Müziğin Madonnası" olarak söz edilen André Rieu'nun müziğinin tüm dünyayı kucaklayabilecek bir güce sahip olduğu belirtiliyor.

7 Kasım Cumartesi / Ülker Sports Arena

Teoman

Ümit Besen

Duman

**birlikte
sahnedede**

Cazın buğulu sesi Diana Krall

5 Grammy ödüllü caz solisti Diana Krall, 'California Dreamin' ve 'Desperado' gibi tüm zamanların en iyi pop şarkılarını caz ezgileriyle yorumladığı yeni albümünün dünya turnesi kapsamında İstanbul'da konser verecek.

Hem Kanada hem de ABD'de sayısız ödül kazanan Krall, geçtiğimiz Eylül ayında çıkardığı Wallflowers albümünde kendine özgü

yorumuyla seslendirdiği tüm zamanların en iyi pop şarkılarını bu kez İstanbul sahnesinde söyleyecek.

Bugüne kadar Kanada'nın

en prestijli müzik ödülllerinden

JUNO'da 8 ödül

kazanan sanatçı, 5

Grammy'nin yanı

sıra 9 altın, 3 plati-

num ödüle sahip.

Hem ses rengi

hem piyanodaki

performansı ile

günümüz caz

dünyasının en

sevilen kadın

sanatçılarından

Diana Krall bugü-

ne dek Billbord

Caz Listelerinde

8 albümüyle en üst

sırada yer almış tek

caz sanatçısıdır.

27 Ekim Salı / Zorlu PSM

Vodafone FreeZone Festivali'nde yıldızlar geçidi!

Vodafone FreeZone Festivali ile gençlerin en sevdiği isimler Teoman, Duman ve Ümit Besen aynı sahneyi paylaşıyor. Festivalde daha birçok sürpriz isim de gençlerle buluşacak. Ankara çıkışlı alternatif rock grubu Son Feci Bisiklet, indie/alternatif tarzına yerel bir uyarlama getiren Yok Öyle Kararlı Şeyler ve Deniz Tekin de festivale renk getirecek isimler arasında...

18 Ekim Pazar / Küçük Çiftlik Park

Cumhuriyet Bayramı'nı Erol Evgin'le kutluyoruz!

29 Ekim
Perşembe
Zorlu PSM

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün en sevdiği şarkı ve marşlardan oluşan eşsiz bir repertuvar, Erol Evgin'in güzel yorumuyla birlikte izleyici karşısında!

Adını, Fazıl Hüsni Dağlarca'nın Üç Şehitler Destanı'ndan alan "Mustafa Kemal'i Gördüm Düşümde" temalı konser, Erol Evgin eşliğinde seyirciyle buluşacak. Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarından başlayarak, Mustafa

Kemal ve Kurtuluş Savaşı'ndan günümüze uzanan bir zaman perspektifi içinde; türkü, şarkı ve anekdotlar, barkovizyon

gösterisiyle sunulacak ve

29 Ekim Cumhuriyet

Bayramı şen-

likli bir şekilde

kutlanacak.

Sonrasında ise

konser, en sevilen

Erol Evgin şarkılarıyla

müzikseverlere keyifli anlar

yaşatacak.

Konserin tüm geliri TSK Mehmetçik Vakfı'na bağışlanacaktır.

Hilton Garden Inn İstanbul Golden Horn'u keşfedin!

Hilton Garden Inn, Türkiye'de açtığı ve gelecekte açacağı birçok oteliyle, seyahatlerinizin tüm dünyada olduğu gibi başarılı ve keyifli geçmesi için hizmetinizde.

- ÜCRETSİZ İNTERNET ERİŞİMİ
- ÜCRETSİZ 7/24 BUSINESS CENTER
- ÜCRETSİZ FITNESS CENTER
- RESTAURANT & BAR
- İSTEĞİNİZE GÖRE KAHVALTI
- GARDEN SLEEP SYSTEM™ AYARLANAN YATAK

OTELLER:

Konya • Kütahya • Şanlıurfa • İstanbul Golden Horn • Mardin

hilton.com.tr

Şimdi Türkçe on-line rezervasyon kolaylığı ile

Sütlüce Mah. İmrahor Cad. Dutluk Sok.
Tel: 0 212 314 50 00 Faks: 0 212 314 50 50

©2011 Hilton Worldwide

 **Hilton
Garden Inn™**

BİZİMLE BAŞARIRSINIZ.™

NEW THINKING.
NEW POSSIBILITIES.

Güce hükmediyorsan, gerçekten güçlüsün.

1.6 Turbo 177 PS motoru ve
4x4 çekiş sistemiyle
gücü keşfedin.

Yeni
TUCSON

hyundai.com.tr yenitucson.com [f /hyundaiturkiye](https://www.facebook.com/hyundaiturkiye) [t /hyundaiturkiye](https://www.instagram.com/hyundaiturkiye) [You Tube /User/HyundaiTurkiye](https://www.youtube.com/user/HyundaiTurkiye)

Hyundai Tucson modellerinin resmi spesifik CO₂ emisyonu (715/2007/EC) 156-175 g/km arasında, resmi yakıt tüketimleri (715/2007/EC) lt/100 km: Şehir içi: 8,0-9,8, Şehir dışı: 5,6-6,5, birleşik: 6,5-7,5 arasındadır.

